

CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA PATRIMONI MUNDIAL

MEMÒRIA 2018-2022

**CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA
PATRIMONI MUNDIAL**

MEMÒRIA 2018-2022

Memòria quinquennal d'activitats realitzades entre 2018 i 2022, aprovada per la Junta Rectora en la sessió ordinària del 5 de juliol de 2023, en compliment del que s'estableix a l'article 11.c. dels Estatuts del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial (BOIB n. 72 de 30 de maig de 2019).

**Coordinació i edició a càrrec del Servei tècnic
del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial**

Josep Bernales Sastre. Cap de servei tècnic

Maria Moll Mas. Cap de secció de dinamització

Marta Carol Saumell. Tècnica en comunicació digital

Redacció

Antònia Maria Artigues Monteros

Maria Francisca Giménez Blaya

**Revisió a càrrec del Servei d'Assessorament
Lingüístic del Consell de Mallorca**

Disseny i maquetació

Francisca Pedregosa Miralles

Impressió

Esment Impremta

CONTINGUT

Presentacions	5	- Subvencions nominatives a la Fundació Santuari de Lluç	79
01. CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA	8	05. ACCIONS DE DIVULGACIÓ	80
- Introducció	10	- Programa Aprenentatge i Servei	82
- Execució del Pla de gestió	12	- Servei gratuït d'autocars per visitar la Serra	92
02. ACCIONS DE PARTICIPACIÓ	14	- Curses a la Serra de Tramuntana	94
- Òrgans de govern del Consorci Serra de Tramuntana	16	- Publicacions	98
- Alianza de Paisajes Culturales	28	- Cultura i Patrimoni del Paisatge	102
03. ACCIONS DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC	30	Rutes culturals de la Serra de Tramuntana	102
- Distintiu Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial	32	Certamen de fotografia	106
- Fira de la mar de Sóller	36	Exposicions, jornades i conferències	114
- Patrocini de proves esportives	38	Missions artístiques	118
- Projecte Estellencs - Banyalbufar	46	Activitats culturals de la Serra 2022	120
04. ACCIONS DE RECUPERACIÓ I CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI	48	Els secrets de la pedra en sec	122
- Convocatòries Ordinàries	52	Sons de Nit. Patrimoni i Música	123
- Convocatòries Custòdia del Territori	70	Les collidores d'oliva	124
- Convocatòries Extraordinàries	74	06. ACCIONS DE GESTIÓ DE VISITANTS	126
- Convocatòria per al Manteniment de l'activitat agrària i marítima	77	07. X ANIVERSARI DECLARACIÓ UNESCO	134
		08. MIRADA DE FUTUR	146
		09. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST I ORGANIGRAMA	154

Compartim amb la humanitat un tresor que tenim l'obligació de protegir i de vetllar pel seu futur. Amb aquest objectiu hem posat tot l'esment en millorar l'eficàcia de les actuacions del Consorci Serra de Tramuntana. Aquesta memòria que teniu a les mans fa visible la feina intensa que s'hi ha fet des de l'any 2018 i fins al 2022.

Durant aquest temps hem escoltat les demandes d'ajuntaments, entitats i particulars de la Serra. Hem introduït millores a cada convocatòria i hem incrementat el pressupost cada any. El nostre compromís es fa evident en l'augment d'un 60,67% i en la inversió de més de 22 milions d'euros.

La institució insular ha estat pendent de les necessitats estructurals fent feina en la dinamització econòmica. Així, a més de tenir cura del patrimoni, recuperant els margers i els sistemes hidràulics, hem posat en marxa una nova línia d'ajudes a cooperatives, confraries de pescadors i

consells reguladors, claus en la preservació d'aquest territori. També hem aconseguit una fita important: el Distintiu Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial ja està en marxa i servirà per valorar el que es produeix a la Serra i per fomentar el producte local. Al mateix temps s'ha donat resposta a les urgències provocades per la climatologia adversa, com les que causà el cap de fibló de l'agost del 2020.

D'altra banda, volem que la gent pugui conèixer i gaudir la Serra de forma respectuosa, en aquest sentit destaca la renovació del Centre Serra de Tramuntana a la possessió de Raixa, i una oferta variada de rutes culturals.

Vull mostrar la meva satisfacció i agrair a totes les persones, entitats i administracions que hi han col·laborat durant aquest temps i que han fet feina des de l'estima a la Serra de Tramuntana, des de l'estima a Mallorca.

Catalina Cladera Crespi
Presidenta del Consell de Mallorca
Presidenta del Consorci Serra de Tramuntana

L'estima que sentim per la Serra ha fet que ens hi dediquem plenament. Ens hem desplaçat a cada un dels municipis per reunir-nos amb els batles i batllesses, hem visitat projectes, hem escoltat entitats i veïnats. També hem pogut donar el reconeixement que es mereixien les collidores d'oliva, Medalla d'Honor i Gratitude del Consell, exemple de força i generositat.

L'any 2020 quan començarem a preparar la celebració del desè aniversari de la Serra de Tramuntana com a patrimoni mundial, vàrem revisar i redescobrir la Serra i de llavors ençà la feina ha estat cada vegada més intensa i profunda.

Ha estat un plaer veure com al llarg d'aquest temps les actuacions del Consorci milloraven any rere any.

Vull destacar la feina feta pels òrgans de participació que formen part del Consorci, en especial la Mesa Permanent i el Comitè d'Experts i Expertes.

És un mostra de l'eficiència de la participació directa i també de com l'esperit d'escolta, respecte i col·laboració ofereix fruits excel·lents, tal com reflecteix aquesta memòria.

Orgullosa, agraïda i satisfeta, us convid a descobrir en aquestes pàgines una feina feta amb amor i dedicació i la col·laboració de moltes persones, conscients de les dificultats de gestionar un dels paisatges culturals, patrimoni mundial més grans del món.

Maria Antònia Garcías Roig
Consellera executiva de Territori
Vicepresidenta del Consorci Serra de Tramuntana

01

CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA

INTRODUCCIÓ

El Govern de les Illes Balears i el Consell Insular de Mallorca varen constituir el Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial mitjançant la subscripció d'un conveni de col·laboració el 9 de febrer de 2011. Els Estatuts d'aquest ens públic es varen publicar al BOIB núm. 58, de dia 19 d'abril de 2011, i, posteriorment, per acord del Ple de dia 9 de maig de 2019 varen ser modificats i publicats al BOIB núm. 72, de 30 de maig de 2019.

Les finalitats del Consorci de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial són les que deriven del règim de la declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial i, específicament, són les següents:

- Impulsar polítiques de millora i conservació dels elements i valors, tangibles o intangibles, que conté la Serra i que han motivat la declaració com a Patrimoni Mundial.
- Promoure i finançar l'execució d'obres, la prestació de serveis i la implantació d'instal·lacions en general, relacionats amb la declaració.
- Impulsar la coordinació de les inversions que projectin les diferents administracions públiques per dur a terme les obres, els serveis i les instal·lacions que puguin incidir en la conservació i la millora del paisatge cultural de la Serra i en la qualitat de vida i de futur de la població.
- Promoure iniciatives i projectes culturals orientats a la conservació i la millora del paisatge i el patrimoni cultural de la Serra.
- Facilitar la participació i la cooperació administrativa en benefici d'una major eficàcia i eficiència de recursos per tal d'assolir els objectius propis de conservació i millora dels valors que han comportat la declaració.
- Promoure la implicació de la iniciativa particular en la conservació i la millora del paisatge cultural i dels valors de la Serra, en especial amb l'impuls d'acords de custòdia del territori.
- Contribuir a la vetlla del compliment de les disposicions normatives que protegeixen els valors de la Serra.
- Promoure la captació de fons públics i privats i assumir la coordinació i la gestió de tots tipus d'ajuts i subvencions que es puguin obtenir per complir millor els objectius que es deriven de la declaració de la Serra com a patrimoni mundial.
- Impulsar iniciatives de promoció de la innovació i la recerca que tinguin una incidència positiva en els valors que fonamenten la declaració.

La Memòria 2018-2022 té com a objectiu detallar l'acció del Consorci en els cinc darrers anys. En aquest període s'han donat passes importants per avançar en l'objectiu principal de protegir i mantenir per a les generacions futures el patrimoni paisatgístic, etnològic, patrimonial i cultural de la Serra, donant compliment als cinc programes que preveu el Pla de gestió del Paisatge Cultural de la Serra de Tramuntana.

El Consorci ha disposat d'un pressupost total de 22.324.114,28€ en els cinc anys que comprèn aquesta memòria, un pressupost que ha crescut un 60,67% de 2018 a 2022.

La prova del compromís del Consorci per afavorir una implicació major dels particulars i ajuntaments en la conservació del paisatge cultural es veu reflectida en l'increment de la dotació pressupostària de la convocatòria de subvencions dirigida a propietaris i ajuntaments, així com l'ampliació de la cobertura de les línies de subvenció i la creació de noves. De fet, les subvencions suposen el 30% del pressupost de què ha disposat l'ens en aquest període i tant la seva quantia com els projectes que s'han pogut dur a terme han augmentat de manera important.

De manera paral·lela a aquest treball per promoure la conservació de la Serra, el Consorci ha centrat el seu esforç en accions de foment de l'activitat pròpia del territori, conscient de la necessitat de potenciar la viabilitat econòmica dels sectors tradicionals que durant dècades han anat esculpint el paisatge que avui coneixem i també procurant que les noves activitats siguin respectuoses i compatibles amb la conservació de la Serra i els seus valors.

El resultat més rellevant d'aquesta tasca es va materialitzar el 2022 amb la creació del Distintiu de la Serra de Tramuntana. Una marca que agrupa avui en dia més de 400 productors locals.

Amb l'objectiu de difondre i donar a conèixer els valors de la Serra, el Consorci ha promogut també nombroses activitats i projectes culturals. En aquest capítol, s'han d'esmentar principalment la creació de les rutes culturals i del centre Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial a Raixa, com a avantsala per conèixer en un mateix espai la singularitat del territori i dels municipis que l'integren.

A més, el Consorci ha donat continuïtat i ha organitzat nous programes d'activitats per contribuir a la tasca de divulgació dels valors de la Serra que gaudeixen d'una gran acceptació entre la població, amb una especial atenció als programes educatius per implicar els més joves en el coneixement dels valors de la Serra i, així, implicar-los en la seva conservació.

El 29 de juny de 2021, es varen complir deu anys de la declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial en la categoria de Paisatge Cultural. Per commemorar l'efemèride, el Consorci i el Consell de Mallorca varen dissenyar un extens programa d'activitats amb el lema *10 anys de distinció, segles de tradició*.

En aquest període, l'entitat s'ha consolidat amb la constitució de tots els òrgans de participació previstos en els Estatus.

La Serra de Tramuntana és un dels territoris de Mallorca amb una major biodiversitat i amb una de les majors concentracions de béns de valor patrimonial. És potser el territori més atractiu i a la vegada més fràgil de tota l'illa i necessita un tractament específic i diferenciat que ajudi al seu manteniment i preservació. Ha de ser possible prendre mesures per evitar l'abandó de l'activitat agrària i, a la vegada, protegir-la de qualsevol mena de pressió que pugui danyar el paisatge cultural, desenvolupant un turisme, o altres activitats, com ara les lúdiques o esportives, que siguin sempre sostenibles. Aquest és el camí pel qual necessàriament s'ha de transitar.

EXECUCIÓ DEL PLA DE GESTIÓ

El Pla de gestió del Paisatge Cultural de la Serra de Tramuntana és l'instrument de coordinació de les accions destinades a garantir la protecció, la conservació, la divulgació i el desenvolupament sostenible de la Serra. Totes les accions del Pla de gestió estan vertebrades en cinc grans programes:

- Comunicació i participació
- Desenvolupament econòmic
- Divulgació
- Conservació i recuperació del patrimoni
- Gestió de visitants

Els eixos transversals del Pla són la sostenibilitat, el respecte a la identitat local i a la diversitat cultural i el desenvolupament local. L'objectiu final és integrar i adaptar totes les accions que tenen incidència sobre la Serra de Tramuntana.

Els objectius específics desplegats entre els anys 2018 i 2022, recollits en aquesta memòria, es poden definir amb les accions dels Estatuts del Consorci:

1. El manteniment i foment dels cultius i de les bones pràctiques agrícoles, ramaderes i forestals de caràcter tradicional i/o ecològicament sostenibles.
2. La protecció dels valors culturals, etnològics i etnogràfics del paisatge.
3. La conservació del medi, el manteniment i divulgació del nivell de biodiversitat de l'àrea, i la protecció d'hàbitats, espècies o formacions geològiques concretes.
4. La recuperació de marges abandonats, de sistemes hidràulics i d'altres elements patrimonials.
5. Un turisme rural sostenible, que no suposi pressió per a l'entorn i que alhora contribueixi a potenciar el manteniment del teixit agroramader, a generar rendes complementàries i facilitar la conservació de les zones rurals i dels usos tradicionals.
6. Un ús turístic i recreatiu adequat, sostenible i respectuós des del punt de vista ecològic, social i econòmic.
7. Posar a l'abast del públic infraestructures i serveis que facilitin la comprensió del paisatge cultural, com centres d'interpretació, oficines de recepció, rutes culturals i altres elements d'ús públic.
8. Activitats d'interpretació, educació ambiental, formació i participació ciutadana que contribueixin a conèixer i valorar més bé el medi natural, el patrimoni cultural i el paisatge cultural.
9. El foment de les labors científiques i de recerca que permetin aprofundir en el coneixement dels valors ambientals, culturals, etnològics i paisatgístics.
10. La promoció de les entitats de custòdia del territori i dels convenis i servituds d'interès mediambiental amb els titulars de drets.

02

ACCIONS DE PARTICIPACIÓ

ÒRGANS DE GOVERN DEL CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA

La participació, garantia per a la conservació de la Serra

La participació ciutadana ha estat determinant tant en la fase de preparació de la candidatura de la Serra com a Patrimoni Mundial, l'any 2010, com en la posterior estructuració dels programes per desenvolupar i en la creació dels òrgans i els instruments que han fet possible que es materialitzassin les accions, la investigació, el seu seguiment i les propostes de futur.

La participació en els processos per prendre decisions, pel que fa a la protecció i conservació dels béns naturals i culturals, ha estat un element de pertinença essencial per assegurar l'estima i la cura d'aquest patrimoni mundial.

L'esperit participatiu es reflecteix en els òrgans de govern del Consorci Serra de Tramuntana. En aquest període, tal com preveuen els Estatuts i el Pla de gestió, s'ha

completat l'organigrama del Consorci amb la posada en marxa de diverses mesos d'assessorament i consulta.

D'aquesta manera, la Mesa de Batles i Batllesses, el Consell de Participació i el Comitè d'Experts i Expertes (CEEX) han estat indispensables per garantir una gestió plural de la Serra de Tramuntana i donar veu a les institucions, entitats i persones que conformen el territori, així com a les personalitats de reconegut prestigi del món universitari i científic. Tots han assessorat sobre polítiques i accions en benefici de la Serra.

• LA JUNTA RECTORA

La Junta Rectora és l'òrgan superior de govern i administració del Consorci. Aprova totes les accions que es duen a terme, així com el Pla de gestió anual i els pressupostos.

La composició de la Junta Rectora s'ha modificat (BOIB núm. 72, de 30 de maig de 2019) per reduir-ne els representants del Consell de Mallorca i del Govern de les Illes Balears i poder-hi incorporar dos membres de la Mesa de Batles i Batlesses la qual cosa afavoreix la participació dels municipis de la Serra de Tramuntana.

D'aquesta manera, a dia d'avui, aquest òrgan està integrat per 9 membres amb veu i vot, designats o destituïts per les respectives entitats competents dels consorciats,

de conformitat amb el règim aplicable en cada cas (art. 12.1 Estatuts). També en formen part, amb veu però sense vot, la Intervenció General del Consell de Mallorca, la Direcció Insular de Territori, funcionaris del Consorci i representants de tots els partits polítics representats al Plenari del Consell de Mallorca. Com a secretari o secretària actua un membre del Consorci.

En el període 2018-2022, la Junta Rectora ha estat formada per dos equips, derivats de la composició institucional dels governs insulars i municipals.

El 2019 es va modificar la composició de la Junta Rectora per tal d'incorporar dos representants de la Mesa de Batles i Batlesses i donar així major protagonisme als municipis en la presa de decisions.

Junta Rectora, juny 2021.

Membres Junta Rectora fins maig 2019.

President	Miquel Ensenyat	President del Consell de Mallorca
Vicepresidenta	Mercedes Garrido	Consellera executiva de Territori i Infraestructures
Vocal Consell de Mallorca	Francesc Miralles (titular) <i>Miquel Àngel Coll (suplent)</i>	Conseller executiu de Cultura, Patrimoni i Esports <i>Conseller electe</i>
Vocal Consell de Mallorca	Cosme Bonet (titular) <i>Carmen Palomino (suplent)</i>	Conseller executiu Economia i Hisenda <i>Consellera executiva de modernització i Funció Pública</i>
Vocal Consell de Mallorca	Mercè Bujosa (titular) <i>Pere Fuster (suplent)</i>	Conseller electa <i>Conseller electe</i>
Vocal Consell de Mallorca	Sandra Espeja (titular) <i>Josep Manchado (suplent)</i>	Consellera executiva Medi Ambient <i>Director insular Medi Ambient</i>
Vocal Govern Illes Balears	Miquel Mir (titular) <i>Joana Català (suplent)</i>	Director general d'Espais Naturals i Biodiversitat <i>Directora general de Cultura</i>
Vocal Govern Illes Balears	Jaume Mateu (titular) <i>Luís Antonio Corral (suplent)</i>	Director general de Transports <i>Director general d'Ordenació del Territori</i>
Vocal Govern Illes Balears	Joan Martí (titular) <i>Josep Claverol (suplent)</i>	Interventor general Govern Illes Balears <i>Director general Relacions Institucionals</i>
Vocal Govern Illes Balears	Juan Ignacio Morey (titular) <i>Ferran Rosa (suplent)</i>	Director general de Coordinació <i>Director general Energia i Canvi Climàtic</i>

Membres Junta Rectora legislatura 2019 - 2023.

Presidenta	Catalina Cladera	Presidenta del Consell de Mallorca
Vicepresidenta	Maria Antònia Garcías	Consellera executiva de Territori
Vocal Consell de Mallorca	Aurora Ribot (titular) <i>Josep Manchado (suplent)</i>	Consellera executiva de Sostenibilitat i Medi Ambient <i>Director insular de Medi Ambient</i>
Vocal Consell de Mallorca	Andreu Serra (titular) <i>Silvana González (suplent)</i>	Conseller executiu Turisme i Esports <i>Conseller electa</i>
Vocal Consell de Mallorca	Josep Lluís Colom (titular) <i>Maria Teresa Suárez (suplent)</i>	Conseller executiu d'Hisenda i Funció Pública <i>Consellera executiva de Presidència</i>
Vocal Govern Illes Balears	Catalina Solivellas	Delegada de la Presidència per a la Cultura
Vocal Govern Illes Balears	Llorenç Mas	Director general d'Espais Naturals i Biodiversitat
Representant Mesa de Batles i Batlesses	Antoni Solivelles	Ajuntament d'Escorca
Representant Mesa de Batles i Batlesses	Antoni Marí	Ajuntament de Puigpunyent

En aquest cinc anys, la Junta Rectora s'ha reunit en 15 ocasions.

Membres Junta Rectora legislatura 2019 - 2023.

ANY	DATA	LLOC
2018	26 d'abril	Sala de Juntes, Palau Reial
2018	25 de juny	
2018	22 d'octubre	
2018	28 de novembre	
2019	13 de març	Sala de Juntes, Palau Reial
2019	17 de maig	
2019	03 de juliol	
2019	31 d'octubre	
2020	13 de novembre	Sala de Plens, Palau Reial
2021	04 de març	Telemàtica
2021	21 de juny	Sala de Plens, Palau Reial
2021	28 d'octubre	Sala de Plens, Palau Reial
2022	23 de maig	Sala de Juntes, Consell de Mallorca
2022	05 de juliol	Sala de Plens, Palau Reial
2022	27 d'octubre	Telemàtica

• MESA DE BATLES I BATLESSES

La primera Mesa de Batles i Batlesses es va constituir el 6 de febrer de 2017 i el 2 d'octubre de 2019 es va conformar la Mesa de la legislatura 2019 - 2023.

Es tracta d'un òrgan consultiu i deliberatiu del Consorci que aglutina les màximes autoritats dels 20 municipis que formen part de l'àmbit territorial declarat Patrimoni Mundial per la UNESCO (art. 16.1 Estatuts). El seu objectiu és fixar les directrius d'actuació d'una política comuna de les diferents corporacions locals i d'aquest ens (art. 16.2 Estatuts).

Així mateix, el funcionament de la Mesa afavoreix una coordinació major entre el Consorci i els responsables municipals, canalitzant la informació sobre qualsevol

iniciativa, projecte o política que puguin afectar el territori de la Serra.

A més dels 20 batles i batlesses dels ajuntaments representats, en completen la composició la presidència, la vicepresidència del Consorci i un funcionari que actua com a secretari o secretària. També hi poden assistir, amb veu i sense vot, càrrecs directius i funcionaris de l'ens públic. En aquest quinquenni, la Mesa de Batles i Batlesses s'ha reunit en 8 ocasions.

En la sessió de 2 d'octubre de 2019 foren designats, per consens, els dos representants de la Junta Rectora del Consorci: els edils de Puigpunyent, Antoni Marí, i el d'Escorca, Antoni Solivellas.

Entre els principals temes que s'han debatut en el si de la Mesa destaquen qüestions d'interès comú com el model d'ordenança per controlar i sancionar el renou dels vehicles en el territori de la Serra. Igualment, els representants municipals han participat de forma activa en l'elaboració de la futura Llei de la Serra de Tramuntana.

En concret, el departament de Territori del Consell de Mallorca va organitzar tres jornades de participació amb els batles i batllesses dels 20 municipis de la Serra per recollir les seves aportacions, suggeriments i propostes per elaborar el futur text normatiu.

La primera d'aquestes sessions es va celebrar dia 1 de febrer de 2022 a Raixa i va comptar amb la participació dels batles i batllesses de Bunyola, Deià, Esporles, Sóller, Fornalutx i Valldemossa.

La segona va tenir lloc a Lloseta, dia 3 de febrer i va comptar amb la participació d'Escorca, Pollença, Selva, Alaró i Lloseta. I la tercera, dia 9 de febrer a Calvià, va comptar amb la participació d'Andratx, Palma, Calvià, Puigpunyent, Banyalbufar i Campanet. Finalment, es va posar en comú tota la feina que es va fer en la Mesa de Batles i Batllesses de la Serra.

En aquestes sessions, els representants municipals foren informats sobre la definició, l'abast i l'àmbit d'aplicació de la normativa; analitzaren la governança vinculada

a la participació ciutadana com una variable central a l'hora de prendre decisions; debateren sobre els instruments d'ordenació i gestió com el pla rector, el pla d'acció i l'informe de seguiment; reflexionaren sobre els àmbits d'intervenció per protegir el paisatge cultural, connectats directament amb l'activitat agrària, conservació del patrimoni i mesures d'adaptació a la mitigació del canvi climàtic.

Mesa de Batles i Batllesses, juliol 2022.

Llistat de sessions celebrades per la Mesa de Batles i Batllesses 2018-2022.

ANY	DATA	LLOC
2018	25 d'abril	Palau Reial
2019	15 de maig	Sala de Comissions, Palau Reial
2019	03 d'octubre	Sala de Comissions, Palau Reial
2020	01 de juliol	Raixa, Bunyola
2020	17 de desembre	Telemàtica
2021	21 d'octubre	Raixa, Bunyola
2022	05 de juliol	Costa Nord, Valldemossa
2022	13 de desembre	Sala de Juntes, Llar de la Infància

• EL CONSELL DE PARTICIPACIÓ

El Consell de Participació és l'òrgan consultiu superior en els termes que preveuen els Estatuts i té com a finalitat integrar els interessos col·lectius confluents amb la declaració de la Serra de Tramuntana com a patrimoni mundial (article 14.1 dels Estatuts). Es va constituir el 25 de juny de 2018 i l'integren tots els sectors socials, acadèmics, culturals, professionals, econòmics així com les entitats privades sense ànim de lucre que persegueixen finalitats d'interès general concurrents amb les pròpies del Consorci.

Les competències del Consell de Participació són:

- Informar de les modificacions dels Estatuts, dels reglaments d'organització i d'altres disposicions administratives que es puguin adoptar.
- Informar del Pla de gestió anual.

- Assistir i assessorar el Consorci en els temes de transcendència social que incideixin en les finalitats pròpies derivades del règim de declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial.

- Informar de les matèries que li requereixi la vicepresidència del Consorci i assessorar-la.

El Consell de Participació té dues formes de representació: el Plenari i la Mesa Permanent.

- Plenari. És l'òrgan d'informació i interlocució amb el teixit social i econòmic de la Serra. En aquests anys, el Plenari del Consell de Participació s'ha reunit en 4 ocasions.

Llistat de sessions celebrades pel Plenari del Consell de Participació.

ANY	DATA	LLOC
2018	07 de juny	Raixa, Bunyola
2019	10 de setembre	Sala d'actes FELIB
2021	23 de setembre	Raixa, Bunyola
2022	06 de juliol	Raixa, Bunyola

**El 2020 no es va celebrar per la pandèmia covid-19.*

- Mesa Permanent. En les sessions plenàries del Consell de Participació es nomenen els representants de la Mesa Permanent, formada per les entitats més representatives que hi vulguin participar. És el termòmetre de la realitat del territori, el lloc on es canalitzen totes les opinions dels diferents sectors. De fet, moltes de les propostes d'activitats i programes que desenvolupa el Consorci sorgeixen de la Mesa Permanent. En aquest període s'ha reunit en 17 ocasions.

La composició de la Mesa està formada per un màxim de 20 entitats dels diferents sectors, la vicepresidència del Consorci, que actua com a presidència d'aquest òrgan, i un funcionari de l'ens que actua com a secretari o secretària. També hi poden assistir altres funcionaris o càrrecs directius del Consorci que es considerin convenients.

Actualment formen part de la Mesa Permanent 18 entitats.

Amics de la Terra Mallorca, Sandy Hemingway Cleminson
Vinyes Mortitx SA, Biel Ferragut Ensenyat
Tramuntana XXI, Marta Ferriol Ubach
GOB, Antoni Muñoz
Més Cultura, Turisme i Patrimoni, Aina Mora Vives
Unió Cooperatives Agràries de Balears (cooperatives Agroalimentàries Illes Balears), Martí Solivellas Ferrer
Unió de Pagesos, Sebastià Ordines
ASAJA, Joan Deyà Company
Federació Hotelera Mallorca - Associació Hotelera de Sóller, Lluís Rullan
Federació Balear de Muntanyisme i Escalada, Xisco Fanals Reynes
Confraria de Pescadors de Sóller, Gori Mayol
ICTIB Iniciativa de Custòdia del Territori de les Illes Balears, Inmaculada Férriz/Marina Tysoe
Cooperativa de Sóller, Miquel Gual Pons
Miramar, Son Marroig (Rivas - Vives CB), José M ^a Sevilla Marcos
Tomàs Vibot Railakari
Associació de Propietaris de Finques Públiques, Fernando Fortuny Salas
Fundació Itinerem, Diego Zaforteza
Fundació Jardí Botànic de Sóller - Museu Balear de Ciències Naturals, Magdalena Vicens Fornés

Llistat de sessions celebrades per la Mesa Permanent 2018 -2022.

ANY	DATA	LLOC
2018	17 de juliol	Raixa, Bunyola
2018	31 de juliol	Raixa, Bunyola
2018	11 de setembre	Raixa, Bunyola
2018	13 de novembre	Raixa, Bunyola
2019	22 de gener	Raixa, Bunyola
2019	12 de març	Raixa, Bunyola
2019	14 de maig	Raixa, Bunyola
2019	03 de desembre	Sala de Junes, Llar de la Infància
2020	05 de març	Sala de Junes, Llar de la Infància
2020	04 de novembre	Sala de Junes, Llar de la Infància/ Telemàtica
2021	23 de febrer	Telemàtica
2021	18 de maig	Telemàtica
2021	15 de setembre	Raixa, Bunyola
2022	24 de gener	Sala de Junes, Llar de la Infància
2022	11 d'abril	Raixa, Bunyola
2022	20 de juny	Raixa, Bunyola
2022	21 de novembre	Sala de Junes, Llar de la Infància

Consell de Participació, juliol 2022.

• EL COMITÈ D'EXPERTS I EXPERTES (CEEX)

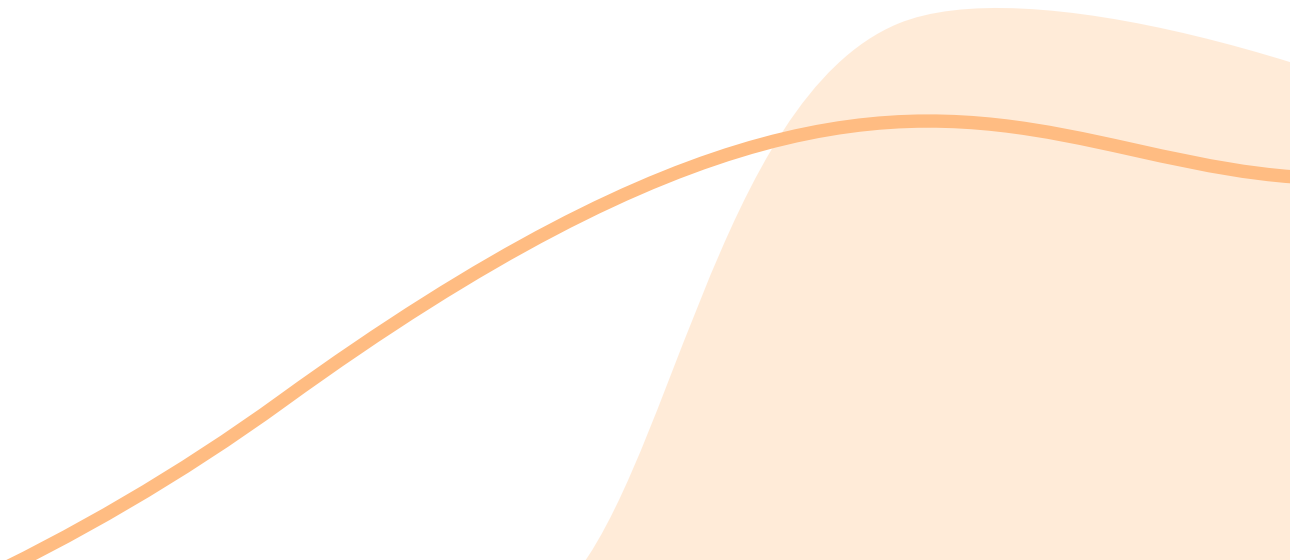
El Comitè d'Experts i Expertes (CEEX) és l'òrgan d'assessorament general d'alt nivell del Consorci i té com a principal objectiu establir un marc de referència per a les actuacions que el Consorci dugui a terme en l'exercici de les seves competències (art. 15.1 dels Estatuts). El Comitè d'Experts i Expertes exerceix les funcions que li corresponen amb autonomia orgànica (art. 15.2 dels Estatuts) i les seves actuacions es recullen en les Normes de Funcionament del Comitè d'Experts i Expertes del Consorci.

Aquest òrgan es va constituir el 10 de maig de 2019 per dotar d'una visió tècnica i científica el Consorci i impulsar decisions amb garanties de promoure una bona gestió del patrimoni mundial de la Serra de Tramuntana.

Des de la seva creació, el CEEX s'ha reunit en 7 ocasions. La principal fita ha estat l'elaboració del Sistema d'Indicadors de la Serra de Tramuntana.

Formen part del CEEX personalitats de reconegut prestigi que proposa i aprova la Junta Rectora (article 15.3 Estatuts), en col·laboració amb la Universitat de les Illes Balears (UIB).

El seu organigrama és el següent: Presidència i vicepresidència del Consorci; 7 experts de la UIB; 1 expert del Govern de les Illes Balears i 5 experts del Consell de Mallorca. Actua com a secretari/secretària una persona del Consorci. Hi poden assistir amb veu i sense vot càrrecs directius i personal funcionari del Consorci, Consell de Mallorca i del Govern de les Illes Balears.

Persones que han format part del CEEEX en el període 2019 - 2022.

Mercedes Garrido Rodríguez, Vicepresidenta del Consorci, en qualitat de presidenta (2019)
Maria Antònia Garcías Roig, Vicepresidenta del Consorci, en qualitat de presidenta (2019-2022)
Samuel Piña Fernández, Professor del departament de Biologia UIB
Hipólito Medrano Gil, Catedràtic de Fisiologia Vegetal UIB
Sebastià Serra Busquets, Catedràtic d'Història Contemporània UIB
Maria Tugores Ques, Directora Escola Universitària d'Hoteleria de les Illes Balears UIB
Olaya Álvarez García, Doctora interina Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació UIB
Miquel Grimalt Gelabert, Professor titular Geografia Física UIB
Joana Maria Seguí Pons, Catedràtica Geografia Humana UIB
Susana Llobet Brosa, Gerent del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana
Gabriel Ordinas Marcé, Tècnic de Patrimoni del Consell de Mallorca
Josep Antoni Aguiló Ribas, Cap de servei d'Estudis i Planificació Ambiental del Consell de Mallorca
Joan Carles Fuster Guasp, Cap de servei tècnic d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca
José Manuel Gómez González, Cap de servei jurídic d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca
Tomeu Deyà Canals, ICOMOS Espanya
Pere Rosiñol, Cap de servei jurídic del Consorci Serra de Tramuntana, en qualitat de secretari

El Comitè d'Experts i Expertes ha impulsat la creació del Sistema d'Indicadors de la Serra de Tramuntana, un treball exhaustiu de recollida i sistematització de dades que permet analitzar la realitat d'aquest territori.

Llistat de sessions celebrades pel CEEEX 2018 -2022.

ANY	DATA	LLOC
2019	08 de maig	Sala de Juntes, Llar de la Infància
2020	11 de març	Sala de Juntes, Llar de la Infància
2021	22 de febrer	Telemàtica
2021	08 de juny	Telemàtica
2022	03 de març	Sala de Juntes, Llar de la Infància
2022	06 de juliol	Raixà, Bunyola
2022	29 de novembre	Sala de Juntes, Llar de la Infància

Comitè d'Experts i Expertes, maig 2019.

ALIANZA DE PAISAJES CULTURALES. UN ESPAI DE COOPERACIÓ

El Consorci és soci de l'Alianza de Paisajes Culturales, una entitat constituïda l'any 2008 com associació sense ànim de lucre amb l'objectiu d'afavorir la cooperació entre els diferents paisatges culturals i llocs afins de la Península Ibèrica declarats Patrimoni Mundial. Des de l'any 2016, el Consorci n'ostenta la presidència.

Aquesta iniciativa cerca promoure estratègies i actuacions d'àmbit local, regional, nacional i internacional i constituir un fòrum de convergència, reflexió i debat sobre els problemes, assoliments i experiències que afecten a tots els gestors i agents nacionals i internacionals relacionats amb la conservació i el desenvolupament dels Paisatges Culturals.

L'associació, amb domicili a Aranjuez (Madrid), desenvolupa els seus fins socials mitjançant les diverses activitats que impulsa, com ara:

- Reunions i seminaris sobre temes monogràfics relacionats amb els Paisatges.
- Elaboració del manual de bones pràctiques sobre l'ús i la conservació dels Paisatges Culturals.
- Promoció de plans de recerca, desenvolupament i innovació en matèries relacionades amb els Paisatges Culturals.
- Desenvolupament d'actuacions i campanyes d'educació i divulgació a fi de donar a conèixer la importància i el significat dels Paisatges.
- I totes aquelles accions que, a proposta dels socis, s'estimin pertinents i necessàries.

Actualment, els membres de l'Alianza de Paisajes Culturales són:

- Paisaje Cultural de Aranjuez (Madrid).
- Espacio Cultural Las Médulas (Castilla i Lleó).
- Alhambra y el Generalife (Granada).
- Palmeral d'Elx (Elx).
- Paisatge Cultural de Sintra (Portugal).
- Biodiversitat i Cultura d'Eivissa (Illes Balears).
- Serra de Tramuntana (Mallorca).
- Torre de Hércules (Coruña).
- Paisatge Cultural Vall del Madriu - Perafita - Claror (Andorra).
- Risco Caído y las Montañas Sagradas de Gran Canaria (Islas Canarias).

Assemblea amb l'Alianza de Paisajes Culturales, octubre 2022.

Els tres darrers membres d'aquest llistat s'han incorporat a l'Alianza de Paisajes Culturales durant els anys de presidència de la Serra, temps en què també s'ha apostat per potenciar la comunicació i la divulgació de les seves activitats. S'ha iniciat un procés d'internacionalització augmentant la presència a congressos i fòrums de llocs Patrimoni Mundial, per donar a conèixer la tasca que realitza i afavorir la incorporació de nous socis. L'estratègia de l'Alianza, basada originalment en la promoció turística, s'ha reenfocat a la recerca de solucions a problemàtiques

comuns, com ara la capacitat de càrrega dels paisatges culturals, el manteniment i la conservació del patrimoni, entre altres.

Durant 2022 l'Alianza de Paisajes va rebre una subvenció nominativa de la subdirecció general de gestió i conservació dels Béns Culturals, depenent del Ministeri de Cultura i Esports, que va invertir en la realització de diverses jornades tècniques a patrimonis mundials d'arreu de l'estat espanyol, amb un alt grau de participació de la ciutadania local.

Activitats i reunions de gestió internes que ha participat el Consorci amb l'Alianza de Paisajes Culturales 2018 -2022.

2018	Sintra, Portugal. 2 de juliol Jornada de la Alianza. <i>Donant veu a la Serra de Tramuntana.</i>
	Noto, Itàlia. 18 d'octubre. IV Congrés d'Associacions europees del Patrimoni Mundial sobre la cultura i la comunicació.
	Assemblea general ordinària. Sintra, 2 i 3 juliol.
	Assemblea general ordinària. Aranjuez, 3 de desembre.
	Assemblea extraordinària. Aranjuez, 3 de desembre.
2019	Palma. 28 de març. Reunió de l'Assemblea extraordinària de la Alianza de Paisajes i reunió tècnica per a representants de les Associacions europees dedicades a la protecció i gestió de Patrimonis Mundials.
	Eivissa. 26 de novembre. Jornada tècnica per a representants de les Associacions europees Patrimoni Mundial.
	Assemblea general ordinària. Mallorca, 28 març.
	Assemblea extraordinària. Mallorca, 28 de març.
	Assemblea general ordinària. Telemàtica, 18 de desembre.
	Assemblea general ordinària. Eivissa, 26 de novembre.
2020	Assemblea general ordinària. Telemàtica, 18 de desembre.
2021	Assemblea general ordinària. Presencial a Mallorca i telemàtica, 30 de juny.
2022	Elx. 31 de març i 1 d'abril. Jornades tècniques <i>Paisatges Culturals Agrícoles. Recuperació i potenciació de pràctiques tradicionals d'explotació.</i>
	Palma. 20 d'octubre. Jornades tècniques Alianza de Paisajes Culturales: <i>Canvi climàtic i energies renovables en els Paisatges Culturals.</i>
	Madrid. 10 de novembre. Jornades Tècniques al voltant del Paisatge Cultural. Reptes i desafiaments al S. XXI per a una tipologia patrimonial complexa.
	Aranjuez, Madrid. 15 de desembre. Jornades Tècniques. <i>Canvi climàtic. Recuperació del Paisatge Cultural a partir d'estratègies que faciliten el desenvolupament agrari i la dinamització econòmica.</i>
	Assemblea general ordinària. Mallorca, 20 d'octubre.

03

ACCIONS DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC

DISTINTIU SERRA DE TRAMUNTANA PATRIMONI MUNDIAL

**Neix el Distintiu Serra de Tramuntana,
una marca per a productes i serveis
que transmeten al consumidor el
valor de la protecció i conservació
del Patrimoni Mundial.**

Un dels principals reptes del Consorci és fer viables les activitats tradicionals que durant dècades han fet possible el desenvolupament del paisatge que avui gaudim a la Serra de Tramuntana i que en les darreres dècades han sofert un clar retrocés, tal i com va confirmar el Sistema d'Indicadors elaborat pel Comitè d'Experts i Expertes del Consorci l'any 2019.

L'apartat socioeconòmic d'aquest estudi assenyala una recessió de l'activitat relacionada amb els sectors industrial i agrícola-ramader-pesquer, que ocupen menys del 10% de treballadors de la comarca, davant del sector de l'hostaleria i serveis, que ocupa el 60% de treballadors del territori i que és el que ha experimentat un creixement major en els darrers anys. En una posició intermèdia, els sectors de la construcció i del comerç ocupen un 30% de treballadors.

Amb l'objectiu de preservar, posar en valor i potenciar un desenvolupament sostenible de la Serra, tenint en compte les persones que ho fan possible, el Consorci ha impulsat en aquest període 2018-2022 diverses actuacions, entre les quals destaca com a fita principal la creació del Distintiu Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, el 2022.

Amb aquesta iniciativa es vol reactivar el sector primari, responsable de preservar els valors del Patrimoni Mundial, amb l'objectiu final d'evitar l'abandonament dels usos agraris de la terra. A més d'identificar els productes de la Serra, el Consorci es compromet a fer-ne promoció i incentivar-ne el consum.

Les cooperatives de Sóller i de Pollença, que agrupen més de 400 productors, ja s'han adherit al Distintiu Serra de Tramuntana.

La creació del Distintiu és també una aposta per la sostenibilitat en el sentit més ampli, ja que cerca incentivar l'agricultura ecològica, incorporar les energies renovables, mantenir o renovar les varietats tradicionals i usar productes de quilòmetre zero.

El 19 de juliol de 2022 el Consorci va presentar el Distintiu als productors i transformadors de productes de la Serra de Tramuntana. Durant l'acte, celebrat al centre Capvespre de la Cooperativa Sant Bartomeu de Sóller, es varen explicar als possibles adherits al Distintiu els avantatges que gaudiran: per una banda, lluir el logo del Distintiu Serra de Tramuntana Mallorca Patrimoni Mundial

en l'etiquetatge dels productes; també rebre recursos, estratègies i campanyes per augmentar la visibilitat i publicitat dels productes, a més del fet que els establiments comercials o serveis que s'adhereixin hauran de consumir o exposar productes del Distintiu.

El 27 de desembre de 2022 es varen signar els 4 primers convenis de col·laboració, amb la Cooperativa Agrícola Sant Bartomeu de Sóller, la Cooperativa Pagesa de Pollença, Formatges Tramuntana i Vinyes Mortitx. Entre totes aquestes entitats agrupen més de 400 petits productors de la Serra.

Presentació del Distintiu als pagesos, juliol 2022.

- **Qui pot optar al Distintiu?**

Totes les persones i entitats que d'una forma o d'una altra col·laboren en el manteniment del paisatge que defineix la identitat de la Serra de Tramuntana: productors, transformadors, restauradors, hotelers, botiguers, gestors i propietaris de possessions, d'edificis emblemàtics i altres elements patrimonials, guies, monitors, dinamitzadors culturals, de natura i turístics.

Queden exclosos explícitament del Distintiu el sector de la construcció — excepte els margers i els professionals de la restauració patrimonial —, les empreses que ofereixen experiències amb vehicles o embarcacions a motor, el sector immobiliari, les energètiques no renovables, la mineria i indústria química i en general, les empreses que puguin ser contaminants i no contribueixen a la implementació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

FIRA DE LA MAR DE SÓLLER

La relació de la Serra amb la cultura de la mar

L'activitat vinculada a la mar sempre ha estat molt important a la Serra de Tramuntana. Un dels eixos fonamentals del programa de desenvolupament econòmic del Pla de gestió és contribuir a preservar, valorar i potenciar una economia sostenible en el territori.

Entre les accions que desenvolupa el Consorci Serra de Tramuntana per aprofundir en la tasca de potenciar activitats de desenvolupament econòmic sostenible dels valors paisatgístics —i, en concret, les relacionades amb la mar— del territori que és patrimoni mundial, l'any 2016 es va recuperar l'organització de la Fira de la Mar Serra de Tramuntana. La iniciativa, organitzada amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sóller, té com a objectiu fer valer la relació de la Serra amb la cultura de la mar a la vegada que es dona suport als sectors productius més tradicionals que es desenvolupen al territori per garantir-ne la continuïtat, fer-los rendibles i afavorir un creixement sostenible de la producció relacionada amb aquesta activitat.

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat un total de 53.578,80€ a cobrir les despeses d'infraestructura, de difusió i d'organització de les tres edicions de l'esdeveniment que s'han dut a terme aquests anys, mitjançant la contractació externa de diverses empreses especialitzades. S'han oferit programes atractius amb activitats lúdiques, didàctiques, musicals i gastronòmiques que tenien com a eix vertebrador valorar els productes de la mar propis de la Serra i donar-los a conèixer, així com apropar a la ciutadania la riquesa cultural i patrimonial vinculada a l'activitat marinera.

L'emplaçament triat per celebrar l'esdeveniment és el Port de Sóller, l'únic port natural de la costa nord mallorquina, on s'ubica el Museu de la Mar i que, a més a més, té elements representatius de la vida marinera i de les tradicions dels pescadors.

Pressupost destinat a la Fira de la Mar 2018-2022.

ANY	PRESSUPOST
2018 (III edició)	14.480 €
2019 (IV edició)	14.850 €
2022 (V edició)	14.950 €
TOTAL	44.280 €

**Els anys 2020 i 2021 la fira no es va celebrar com a conseqüència de les mesures sanitàries vigents per la covid-19.*

V Fira de la Mar a Sóller, setembre 2022.

PATROCINI DE PROVES ESPORTIVES

L'esport, aliat sostenible del paisatge

En el període 2018-2022, el Consorci ha donat suport, mitjançant contracte de patrocini, a 14 proves de 5 esdeveniments esportius per una quantia de 170.141,20€. Les iniciatives que han estat objecte d'aquests patrocinis s'ajusten als programes de divulgació i dinamització econòmica del territori de la Serra que preveu el Pla de gestió, i tenen en comú el fet d'afavorir un coneixement major dels valors paisatgístics, culturals i patrimonials del territori, a més de col·laborar de manera indirecta en la seva dinamització econòmica sostenible, promocionant activitats desestacionalitzadores com el cicloturisme, les curses i l'esport de muntanya en general.

Aquestes experiències, especialment les de caire més internacional com és el cas de la Challenge Mallorca i de la Marxa Cicloturista Mallorca-312, fomenten un ús recreatiu adequat del territori des del punt de vista social i econòmic, i atreuen un perfil de visitants de qualitat, interessats en conèixer i gaudir de productes que ofereixen els sectors estratègics per al desenvolupament local sostenible com són la cultura, la gastronomia, el patrimoni i la natura.

Taula resum patrocinis 2018-2022.

PATROCINI	ANYS	PRESSUPOST
Challenge Mallorca	2018-2022	77.500 €
Federació Balear Muntanya	2019, 2020, 2021	15.000 €
Mallorca-312	2018, 2019	29.600 €
Mallorca 5000 Skyrunning	2022	4.720 €
Mallorca Travessa	2019, 2021, 2022	14.400 €
TOTAL	14 PROVES	141.220 €

• Patrocini Trofeu Serra de Tramuntana-Challenge Ciclista Mallorca

Des de l'any 2018, el Consorci dona suport a l'esdeveniment esportiu de ciclisme professional Playa de Palma-Challenge Ciclista Mallorca mitjançant el patrocini del Trofeu Serra de Tramuntana, l'etapa d'alta muntanya de la competició. La prova, un referent al calendari del ciclisme internacional, es disputa de forma ininterrompuda a l'illa des del 1991, entre el gener i el febrer.

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat a aquest contracte de patrocini un total de 77.500€.

Històric pressupost patrocini Challenge 2018 - 2022.

ANYS	PRESSUPOST
2018	17.900€
2019	14.900€
2020	14.900€
2021	14.900€
2022	14.900€
TOTAL	77.500€

- Pòdiums Trofeu Serra de Tramuntana 2018 - 2022:

2018

El Trofeu Serra de Tramuntana de la XXVII Playa de Palma-Challenge Ciclista Mallorca es va celebrar dia 26 de gener de 2018 i cobrí un recorregut de 140,1km, amb sortida a Sóller i meta a Deià. El corredor belga Tim Wellens (Lotto-Soudal) es va adjudicar la prova. L'italià Gianni Moscon (Sky), segon, i l'espanyol Alejandro Valverde, tercer, completaren el pòdium del Trofeu.

2019

Dia 2 de febrer de 2019 es va disputar el Trofeu Serra de Tramuntana de la XXVIII Playa de Palma Challenge Ciclista Mallorca. En aquesta ocasió, el recorregut de la prova Sóller - Deià es va haver de modificar per l'enfonsament d'una part de la carretera de Lluc. El corredor belga Tim Wellens (Lotto Soudal) es va adjudicar la prova, per davant d'Emanuel Buchmann (Bora), segon, i d'Alejandro Valverde (Movistar Team).

2020

El Trofeu Serra de Tramuntana de la XXIX Playa de Palma Challenge Ciclista Mallorca es va disputar el 31 de gener de 2020. L'etapa, amb sortida a Sóller i meta a Deià, va cobrir un recorregut de 160,5km. El corredor alemany Emanuel Buchmann (Bora-Hansgrohe) es va imposar en el Trofeu, que va completar el pòdium amb el corredor de Movistar Team, Alejandro Valverde, segon, i l'austríac Gregor Mühlberger (Bora-Hansgrohe), tercer.

2021

El Trofeu Serra de Tramuntana de la 30a edició de la Challenge ciclista a Mallorca es va disputar el 14 de maig de 2021, amb 4 mesos de retard respecte al calendari previst a conseqüència de la Covid-19. L'etapa de muntanya, amb sortida a Lloseta i meta a Deià, va constar d'un recorregut de 158,6km. El corredor Jesús Herrada (Team Cofidis) es va adjudicar la prova. El pòdium el van completar Jonathan Lastra (Caja Rural Seguros-RGA), en segona posició, i Héctor Carretero (Movistar Team), en tercer lloc.

2022

El Trofeu Serra de Tramuntana de la Challenge ciclista a Mallorca es va celebrar el 28 de gener. L'etapa, amb sortida i meta al municipi de Lloseta, va constar d'un recorregut de muntanya de 158,9km. Per tercera vegada en la història del trofeu, el corredor belga Tim Wellens (Lotto-Soudal) es va adjudicar la prova. El pòdium el van completar l'espanyol Alejandro Valverde (Movistar), en segona posició, i el corredor australià Simon Clarke (Israel-Premier Tech), en tercer lloc.

• Federació Balear de Muntanyisme

Des del 2019, el Consorci ha col·laborat en tres ocasions amb la Federació Balear de Muntanyisme i Escalada mitjançant un conveni de patrocini, que permet una difusió i una promoció adients per aconseguir un ús i un desenvolupament econòmic sostenible del territori, així com fer que els esportistes assoleixin bones pràctiques ambientals i de conservació per preservar el paisatge dels possibles efectes negatius que l'auge dels esports de muntanya pot tenir dins del territori.

Aquest acord cerca també posar en valor el treball i els resultats de les diferents seleccions esportives que formen part de Federació i contribueix a difondre la imatge del Consorci a nivell nacional i internacional, projectant-la en l'equipament oficial dels esportistes.

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat a aquesta col·laboració 15.000€.

• Marxa Cicloturista Internacional Mallorca - 312

El Consorci va destinar 35.816€ als contractes de patrocini de les edicions 2018 i 2019 de la Marxa Internacional Cicloturista Mallorca. El suport a la competició organitzada pel Club Ciclista Artanenc, una de les proves esportives no professionals més participades que s'organitzen a l'illa, permet difondre els valors de la Serra gràcies als recorreguts que proposa pels diferents municipis i al ressò mediàtic que té. A més, la prova reuneix les empreses de cicloturisme més importants del món, la qual cosa suposa una promoció adreçada a una tipologia de visitants adequada al tipus de turisme que es considera més convenient per a la Serra.

En les dues edicions patrocinades, l'esdeveniment va mostrar el seu compromís amb la protecció de l'entorn de la Serra de Tramuntana. L'organització de la Marxa va adoptar mesures de responsabilitat ambiental per evitar l'embolcall de barretes i gels, en 2018, i de gairebé 50.000

Despesa Federació Balear de Muntanyisme.

ANYS	PRESSUPOST
2019	5.000€
2020	5.000€
2021	5.000€
TOTAL	15.000€

envasos de plàstic el 2019, gràcies als camions cisterna amb grifons que varen proveir als participants d'aigua i begudes isotòniques.

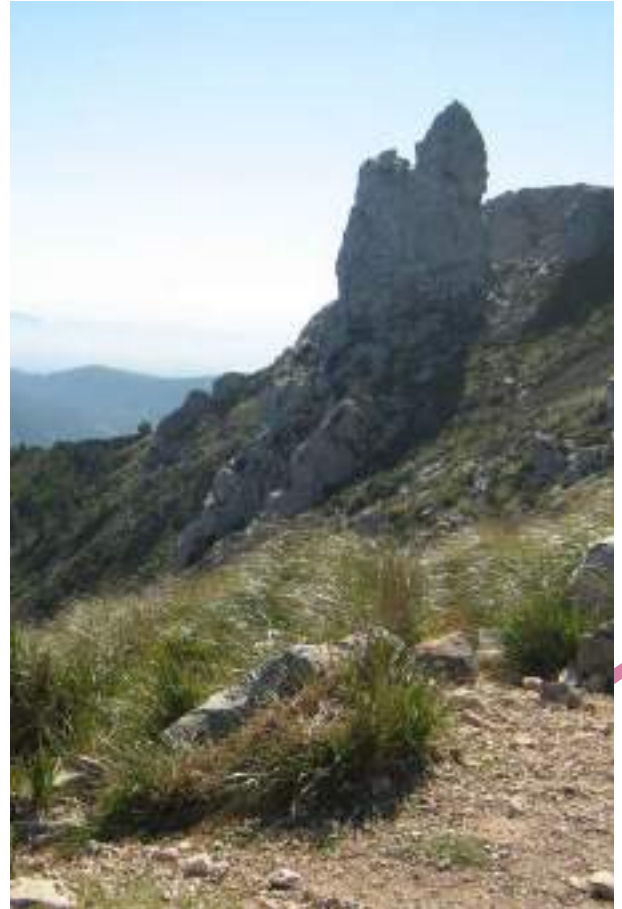
El 2018, la Mallorca 312 - Giant - Taiwan va registrar 8.000 inscripcions de ciclistes de 59 països, xifra límit imposada per l'organització per garantir el bon nivell organitzatiu i la convivència amb els residents. L'esdeveniment es va celebrar el 28 d'abril i va constar de 3 recorreguts de 312 km, 225 km i 167 km, respectivament. Al capdavant de l'escamot, professionals del ciclisme com Joaquim Rodríguez, els mallorquins Lluís Mas i Enric Mas i el menorquí campió d'Europa Albert Torres, varen participar a la prova.

El 2019, la competició va tornar a exhaurir les 8.000 inscripcions. En aquesta ocasió com l'anterior, la cursa va constar de tres recorreguts de 312km, 225km i 167km, respectivament, i va reunir figures il·lustres del ciclisme com Alberto Contador, Miguel Indurain, Óscar Freire, Ivan Basso i Óscar Pereiro juntament amb altres llegendes d'aquest esport.

Despesa Marxa Cicloturista Internacional Mallorca - 312.

ANYS	PRESSUPOST
2018	14.800 €
2019	14.800 €
TOTAL	29.600 €

El Consorci patrocina entitats que demostren estar alineades amb els valors de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial i fomenten activitats sostenibles i respectuoses amb el medi ambient i amb el patrimoni cultural.

- **Mallorca 5000 Skyrunning**

El 2022, el Consorci va destinar 4.720€ al contracte de patrocini de la Mallorca 5000, la carrera de muntanya de llarga distància organitzada pel club Matinam x Somiar i Secció de Muntanya Pollença. La prova va cobrir una distància de 66 km, amb 5.000 metres + 10.000 metres acumulats, recorrent alguns dels cims i pobles més emblemàtics de la Serra. Tant pel tipus de prova com pel perfil dels participants, el Consorci va considerar adequada aquesta col·laboració, en el marc del treball que fa per donar difusió i promocionar la Serra entre visitants vinculats al tipus de turisme que es considera més convenient per a la Serra.

La cursa es va celebrar el 22 d'octubre tenint en compte els reglaments esportius, els protocols de residus, bones pràctiques i seguretat necessaris per protegir l'entorn natural de la Serra en el seu recorregut.

La Mallorca 5000 Skyrunning és una carrera de 66 quilòmetres que va de Sóller a Pollença. Amb 10.000 metres acumulats de desnivell recorre els cims més emblemàtics de la Serra de Tramuntana.

Foto cedida per Laura González.

• Tramuntana Travessa

En el període 2018-2022, el Consorci ha patrocinat 3 edicions de la Tramuntana Travessa, ja que no es va celebrar la prova de 2020 a conseqüència de l'emergència internacional sanitària decretada per la Covid-19. Promogut pel club esportiu Mallorca Dalt de tot, l'esdeveniment esportiu de la disciplina de curses de muntanya i de l'excursionisme mallorquí és una prova de referència, amb més de 50 anys d'història, que es disputa en del territori Patrimoni Mundial. La prova es caracteritza per tenir dues modalitats, una de llarga distància, per als corredors més experimentats, que supera els 100km, i una versió de menor distància per als corredors aficionats, d'uns 60km.

A més de les contraprestacions de difusió i promoció del territori comuns a les experiències patrocinades, el Consorci obté visibilitat mitjançant l'estampació del seu logotip a les camisetes i paravents que fan servir els participants durant la prova.

Despesa Tramuntana Travessa.

ANYS	PRESSUPOST
2019	4.800 €
2021	4.800 €
2022	4.800 €
TOTAL	14.400 €

Cartell Tramuntana Travessa, novembre 2019.

PROJECTE ESTELLENCES-BANYALBUFAR

Projecte estratègic de recuperació de l'activitat agrària de la Serra de Tramuntana basada en l'economia de proximitat i quilòmetre zero

El Consorci ha impulsat des de 2021 un projecte estratègic als termes municipals d'Estellencs i Banyalbufar per recuperar l'activitat agrària en finques que actualment estan en desús.

L'objectiu final és el manteniment de les explotacions agrícoles i dels sistemes hidràulics en dos dels termes municipals que perden més població i que han experimentat un retrocés més acusat del sector primari, tal com va

constatar el Sistema d'indicadors de la Serra (2019). La iniciativa per dinamitzar la zona i fer-la rendible amb activitats sostenibles i responsables, afavorint la col·laboració entre l'Administració local, propietaris i veïnats es va presentar el 17 de maig de 2022.

En una primera fase, el Consorci va fer una prospecció dels terrenys en desús i les seves construccions i possibilitats. Per altra banda, es va dur a terme un programa

Banyalbufar.

de dinamització entre els productors locals i els comerços i establiments de restauració i hoteleria per posar-los en contacte i establir sinèrgies.

El projecte també contempla el suport per a la creació a aquesta zona d'una cooperativa agrícola que aglutini productors i propietaris de parcel·les per tal de recuperar terrenys per a l'agricultura i la ramaderia i comercialitzar els productes resultants. Al final del quinquenni el projecte de cooperativa ja estava en una fase de desenvolupament avançat i la previsió era de constitució al llarg de 2023.

• Una ecoregió per a la Tramuntana

L'objectiu de posar en valor el paisatge agrari ha dut també al Consorci a participar activament en la creació d'una ecoregió a la Serra de Tramuntana. S'ha posat en marxa una eina de diagnòsi i monitorització, que ja havia estat un èxit a altres zones d'Europa com Itàlia, França o Portugal, i ha permès copsar l'evolució de la Serra al llarg dels anys en aspectes agraris, per tal de prendre decisions estratègiques en aquest camp.

El Consorci impulsa el 2022 un projecte estratègic per recuperar terrenys i marjades en desús i fer-ne un ús agrícola a Estellencs i Banyalbufar, els dos municipis que més població han perdut els darrers anys.

Projecte Estellencs, maig 2022.

04

ACCIONS DE RECUPERACIÓ I CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI

PLA ESTRATÈGIC DE SUBVENCIONS

CONSORCI SERRA DE TRAMUNTANA 2018-2022

El Pla Estratègic de Subvencions del Consorci de la Serra de Tramuntana és l'instrument que permet assolir els objectius específics que s'estableixen anualment per conservar i recuperar tots els valors que varen motivar la declaració de la Serra com a patrimoni mundial.

D'aquesta manera, l'objecte de les subvencions pot variar o ser ampliat, incorporant línies noves d'ajuts i publicant convocatòries de subvencions noves sempre que sigui necessari. En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat un pressupost inicial de 6.356.222,43€ a quinze convocatòries públiques de subvencions: 12 previstes en el Pla Estratègic i 3 convocatòries extraordinàries, publicades el 2020 i 1 el 2022.

En total, s'han subvencionat 648 projectes, 109 d'ajuntaments i 539 de particulars, entitats sense ànim de lucre, comunitats de béns, cooperatives i confraries, entre d'altres.

L'anàlisi de les dades de les diferents convocatòries publicades en el període objecte d'aquesta memòria confirmen que el Pla Estratègic de Subvencions manté una tendència de creixement positiva gràcies a l'increment progressiu del pressupost que s'hi destina cada any i implica cada vegada més els agents: propietaris particulars, ajuntaments i productors.

Convocatòries públiques de subvencions 2018-2022 promogudes pel Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial.

CONVOCATÒRIA	ANY	PRESSUPOST INICIAL	CONCESSIÓ
Ordinària	2018	1.081.222,43€	766.287,70€
Custòdia del Territori	2018	30.000€	16.400€
TOTAL 2	2018	1.111.222,43€	782.687,70€
Ordinària	2019	640.000€	664.433,03€
Custòdia del Territori	2019	50.000€	29.130€
TOTAL 2	2019	690.000€	693.563,03€
Ordinària	2020	740.000€	845.055,27€
Custòdia del Territori	2020	50.000€	43.178,85€
Extraordinària cap de fibló	2020	180.000€	80.919,86€
Extraordinària dinamització econòmica, després de la covid-19/Mallorca Reacciona	2020	1.000.000€	900.327,19€
TOTAL 4	2020	1.970.000€	1.869.481,17€

Ordinària	2021	790.000 €	1.015.064,98 €
Custòdia del Territori	2021	50.000 €	47.672,94 €
Recuperació d'elements etnològics i arquitectònics de titularitat municipal	2021	150.000 €	136.106,56 €
TOTAL 3	2021	990.000 €	1.198.844,48 €
Ordinària	2022	990.000 €	1.275.157,22 €
Custòdia del Territori	2022	50.000 €	45.177,40 €
Nominativa Fundació Santuari de Lluc	2022	55.000 €	55.000 €
Extraordinària per al manteniment de l'activitat agrària i marítima	2022	500.000 €	282.788,35 €
TOTAL 4	2022	1.595.000 €	1.658.122,97 €
TOTAL 15 CONVOCATÒRIES	2018 - 2022	6.356.222,43 €	6.202.699,35 €

Oliverars envoltats de Pedra en Sec.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES

Amb caràcter anual, el Consorci publica una convocatòria de subvencions ordinària destinada a la recuperació i manteniment del paisatge agrícola i el seu entorn, espais forestals de titularitat municipal i elements etnològics i arquitectònics amb valors patrimonials vinculats a la declaració de la Serra com a patrimoni mundial. Amb aquestes ajudes es vol afavorir el manteniment de llocs especialment emblemàtics per evitar-ne la degradació.

El Consorci ha destinat a les 5 convocatòries publicades amb aquest objecte un pressupost inicial de 4.391.222,43€, que, després d'incorporar els romanents anuals, elevà la quantitat fins als 5.991.222,43€. Finalment, l'import total de les subvencions atorgades ha estat de 4.565.998,43€. A aquestes dades s'hi han d'afegir les relatives a la convocatòria de subvencions específica de 2021 per a la línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics amb valors patrimonials, tots de titularitat municipal. D'aquesta manera, la quantia total de les subvencions atorgades ha estat de 4.702.104,99€.

La dotació pressupostària destinada a aquestes subvencions s'ha anat incrementant any rere any, al mateix ritme que ha augmentat el nombre de sol·licituds i de subvencions atorgades.

En concret, en aquest període la quantia de les ajudes concedides ha experimentat un creixement del 66,4%. Aquest increment respon a la voluntat d'atendre el major nombre de sol·licituds registrades per a les diferents línies

d'ajuts, que gairebé s'ha triplicat en aquests cinc anys, ja que ha passat de 79 sol·licituds el 2018 fins a les 201, el 2022.

El nombre de projectes subvencionats també s'ha incrementat un 115% i ha passat de 76 el 2018 a 164 el 2022. En total, s'han subvencionat 570 projectes, 94 d'ajuntaments i 476 de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitats de béns.

S'ha de destacar que totes les intervencions que es duen a terme en el marc d'aquesta convocatòria es fan respectant les tècniques i els materials originals dels elements objecte de recuperació.

Les subvencions a particulars i ajuntaments per al manteniment i recuperació de béns de la Serra s'han incrementat un 66,4% en 5 anys amb un 115% més de projectes.

Pressupost destinat a la convocatòria de subvencions ordinària.

SUBVENCIONS ORDINÀRIES	PRESSUPOST INICIAL	INCORPORACIÓ ROMANENT	PREVISIÓ PRESSUPOST TOTAL	PRESSUPOST REAL CONCEDIT
2018	1.081.222,43 €	-----	1.081.222,43 €	766.287,70 €
2019	640.000 €	400.000 €	1.040.000 €	664.433,26 €
2020	740.000 €	400.000 €	1.140.000 €	845.055,27 €
2021	790.000 €	250.000 €	1.040.000 €	1.015.064,98 €
2021*	150.000 €	-----	150.000 €	136.106,56 €
2022	990.000 €	550.000 €	1.540.000 €	1.275.157,22 €
TOTAL	4.391.222,43 €	1.600.000 €	5.991.222,43 €	4.702.104,99 €

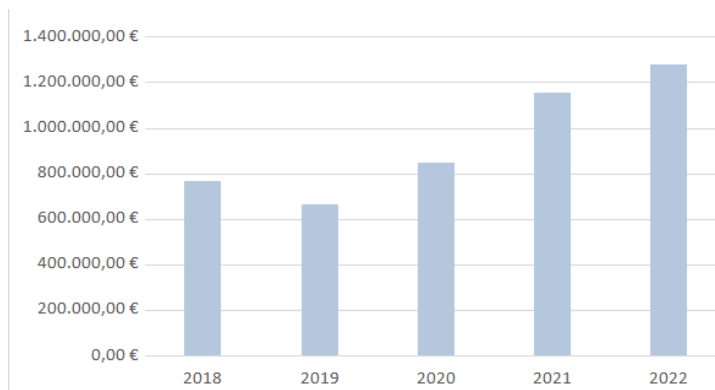
**Convocatòria específica de subvencions per a la recuperació d'elements etnològics i arquitectònics amb valors patrimonials, tots de titularitat municipal.*

Taula naturalesa dels projectes que s'han beneficiat de la convocatòria ordinària.

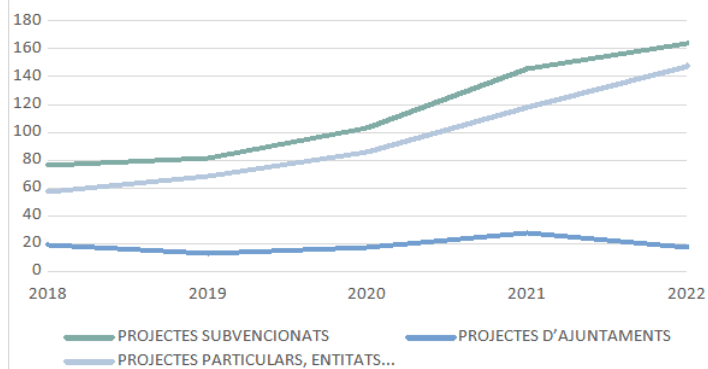
ANY	PROJECTES SUBVENCIONATS	PROJECTES D'AJUNTAMENTS	PROJECTES PARTICULARS, ENTITATS...	TOTAL CONCESSIÓ
2018	76	19	57	766.287,70 €
2019	81	13	68	664.433,26 €
2020	103	17	86	845.055,27 €
2021	134	16	118	1.015.064,98 €
2021*	12	12		136.106,56 €
2022	164	17	147	1.275.157,22 €
TOTAL	570	94	476	4.702.104,99 €

**A les 5 convocatòries ordinàries de subvencions que s'han publicat en aquest període, s'hi ha d'afegir una convocatòria específica de subvencions per a la recuperació d'elements etnològics i arquitectònics amb valors patrimonials de titularitat municipal.*

Subvencions concedides.

Projectes subvencionats, ajuntaments, particulars i altres.

Les subvencions del Consorci han promogut la rehabilitació i recuperació d'una mitjana de 3,2 quilòmetres de marges de pedra en sec cada any. En total, són 16 quilòmetres en 5 anys, una distància equivalent entre la plaça d'Espanya de Palma i Esporles.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES 2018

El Consorci va disposar d'un total d'1.081.222,43€ per a la convocatòria de 2018. Finalment, es varen atorgar 75 subvencions per valor de 766.287,70€, que varen beneficiar 19 ajuntaments i 57 particulars i entitats sense ànim de lucre. Un total de 9 sol·licituds foren excloses del procés.

Taula concessió subvencions convocatòria 2018.

LÍNIES DE SUBVENCIÓ	Nº PROJECTES/BENEFICIARIS	PRESSUPOST
1. Recuperació elements etnològics i arquitectònics	12 Ajuntaments	188.223,55€
	41 (38 particulars i 3 entitats sense ànim de lucre)	333.292,06€
2. Recuperació paisatge agrícola	16 particulars	146.116,86€
3. Espais forestals	3 Ajuntaments	59.019,39€
4. Manteniment i neteja	4 Ajuntaments	39.635,84€
TOTALS	76 projectes (19 ajuntaments i 57 particulars)	766.287,70€

Tal i com queda reflectit a la taula, d'acord a les sol·licituds aprovades, la despesa final de 766.287,70 € va quedar distribuïda de la següent manera:

1. Línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics.

Aquesta línia és la que concentra el major pressupost, amb un total de 521.515,61€ distribuïts en 53 projectes (12 promoguts per ajuntaments i 41 per particulars i entitats sense ànim de lucre).

• 188.223,55€, per a 12 projectes de 8 ajuntaments:

- Calvià. Reparació i millores a la teulada de les cases de Galatzó.
- Valldemossa. Millora de marjades i parets de pedra en sec de camins públics.
- Estellencs. Restauració de síquia, bevedor de bestiar i piqueta.

- Valldemossa. Millora de teulada de la biblioteca municipal.
- Estellencs. Restauració de marjada a la Ruta de la Pedra en Sec (GR221).
- Selva. Recuperació del forn de calç a la Comuna de Biniamar.
- Santa Maria del Camí. Rehabilitació marjades. Fase II.
- Santa Maria del Camí. Rehabilitació arquitectònica de la caseta de Ca Ses Monges.
- Fornalutx. Rehabilitació del mur interior i condicionament de soterrani existent al pati de l'edifici Can Xoroi.
- Bunyola. Restauració de la façana i la capelleta Santa Catalina Tomàs.
- Banyalbufar. Restauració de l'empedrat de Sa Canal Nova.
- Bunyola. Restauració del carrer d'Orient fins al camí des Grau.

Possessió de Galatzó, Calvià.

- **333.292,06€, per a 41 projectes de particulars (38) i entitats sense ànim de lucre (3)**

Els projectes de particulars i entitats sense ànim de lucre que varen rebre una subvenció principalment feien referència a la recuperació i restauració de marjades de pedra en sec, restauracions d'estanys, síquies i altres elements singulars de la xarxa hidràulica del paisatge de la Serra, restauració d'una casa de neu a Galilea i d'elements etnològics a ses Cases Noves de Mancor de la Vall, entre d'altres.

2. Línia de recuperació del paisatge agrícola i el seu entorn.

L'import total de les subvencions que es varen concedir en aquesta línia va ser de 146.116,86€. Aquesta quantitat serví per subvencionar els projectes de 16 particulars i entitats sense ànim de lucre, que en el conjunt permeten principalment recuperar el paisatge agrícola i l'entorn natural de finques de la Serra (horts, conreu, olivars, alzinars, marjades d'ametlers i garrovers), així com dur a terme tasques de neteja, poda i d'eliminació de pins.

3. Línia de recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

El total adjudicat en aquesta línia va ser de 59.019,39€, quantia que va servir per subvencionar els projectes de 3 ajuntaments:

- Calvià. Recuperació del paisatge de l'Hort des Tarongers i el seu entorn a la finca de Galatzó.

- Escorca. Desbrossament i eixermaes de vegetació invasora.
- Santa Maria del Camí. Modificació de la coberta vegetal i tal de pins. Parcel·la 319, polígon 8. Propietat municipal de Ca Ses Monges.

4. Línia de manteniment, neteja i conservació d'espais públics que per les seves característiques especials necessiten d'una especial cura.

L'import total que es va destinar a aquesta línia va ser de 39.635,84€, quantitat que va servir per subvencionar 4 projectes d'ajuntaments:

- Escorca. Neteja del Torrent de Pareis.
- Deià. Manteniment de la zona lliure pública Can Corraca.
- Bunyola. Manteniment, neteja i conservació d'Orient i el seu entorn (salt des Freu).
- Valldemossa. Parcel·lació i neteja d'espai públic.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES 2019

L'any 2019, el Consorci va disposar d'1.040.000€ per dotar la convocatòria anual per millorar el paisatge del patrimoni mundial de la humanitat adreçada a ajuntaments i particulars, després de redimensionar la quantia inicial de 640.000€. De les 115 sol·licituds que es varen rebre per a les 4 línies de subvencions convocades, finalment se'n varen concedir 81 per un total de 664.433,26€. Tot i que la quantia total destinada va resultar lleugerament inferior a la de l'any anterior, el nombre de projectes subvencionats va créixer un 6,5%.

L'any 2019 es van concedir 81 ajudes per valor superior a 650.000 euros.

Taula concessió subvencions convocatòria 2019.

LÍNIES DE SUBVENCIÓ	Nº PROJECTES/BENEFICIARIS	PRESSUPOST
1. Recuperació elements etnològics i arquitectònics	9 Ajuntaments	124.483,84 €
	49 particulars entitats sense ànim de lucre	354.648,96 €
2. Recuperació paisatge agrícola	19 particulars	157.617,96 €
3. Espais forestals	2 Ajuntaments	9.132,50 €
4. Manteniment i neteja	2 Ajuntaments	18.550 €
TOTALS	81 projectes (13 ajuntaments i 68 particulars)	664.433,26 €

El total de despesa de 664.433,26 € va quedar distribuïda de la següent manera:

1. Línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics.

El total destinat a aquesta línia va ser de 479.132,57 €, distribuïts de la següent manera:

- **124.483,84 €, per a 9 projectes de 8 ajuntaments:**
 - Valldemossa. Restauració de la creu de Vila de Dalt.
 - Fornalutx. Recuperació dels marges de Sa Coma.
 - Bunyola. Recuperació camí d'accés Font d'Orient.
 - Valldemossa. Projecte de restauració del camí de pedra i de la xarxa hidràulica a l'espai públic de l'Hort de la Cartoixa.
 - Santa Maria del Camí. Rehabilitació de marges. Fase III.
 - Calvià. Recuperació de marges de la finca pública Galatzó.
 - Fornalutx. Substitució parcial de forjat en planta segona, ala oest, edifici Can Xoroi.
 - Estellencs. Neteja i endreça del camí GR21 en dos trams diferents.
 - Banyalbufar. Restauració enllosat, baranes i marge a la carrera del Penyal.

- **354.648,96 €, per a 49 projectes de particulars i entitats sense ànim de lucre.**

Els principals projectes subvencionats amb aquesta línia feien referència principalment a la recuperació i restauració de marjades de pedra en sec, restauracions d'estanys, síquies i altres elements singulars de la xarxa hidràulica del paisatge de la Serra, i recuperació d'elements patrimonials com ara el molí de Son Nét.

2. Línia de recuperació del paisatge agrícola i el seu entorn.

L'import total que es va destinar a aquesta línia va ser de 157.617,96 €, que varen beneficiar 19 projectes de particulars i entitats sense ànim de lucre, com ara el projecte de recuperació de l'olivar a la Trapa; treballs de poda i crema controlada en diverses àrees, i treballs de recuperació de zones agrícoles.

3. Línia de recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

La quantitat total destinada a aquesta línia va ser de 9.132,50 €, que serviren per dur a terme els projectes de 2 ajuntaments:

- Santa Maria del Camí. Modificació de la coberta vegetal i tall de pins. Fase III.
- Bunyola. Faixa forestal a al zona Es Cocons.

4. Línia de manteniment, neteja i conservació d'espais públics que per les seves característiques especials necessiten d'una especial cura.

En total es varen destinar 18.550 € i es varen beneficiar els projectes de 2 ajuntaments.

- Escorca. Neteja del Torrent de Pareis.
- Valldemossa. Manteniment, neteja i conservació de l'espai públic annex al passeig del camí de Sa Coma.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES 2020

El 2020, el Consorci va incrementar fins a 740.000€ el pressupost inicial destinat a la convocatòria anual de subvencions a ajuntaments, particulars i explotacions agrícoles i/o ramaderes, que després d'incorporar els romanents arribà a la dotació disponible d'1.140.000€. Aquestes quantitats suposaren un increment del 15,6% i del 9,6% respectivament respecte a l'any anterior. A més a més, com a novetat, la convocatòria es va obrir a altres beneficiaris amb l'ampliació del subjecte a «explotacions agrícoles i/o ramaderes».

Taula concessió convocatòria 2020.

LÍNIES DE SUBVENCIÓ	Nº PROJECTES /BENEFICIARIS	PRESSUPOST
1. Recuperació elements etnològics i arquitectònics	12 Ajuntaments	173.390,77€
	53 particulars entitats sense ànim de lucre	347.768,68€
	8 explotacions agràries	50.000€*
2. Recuperació paisatge agrícola	19 particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitats de béns	142.499,90€
	6 explotacions agràries	50.000€
3. Espais forestals	4 Ajuntaments	71.395,92€
4. Manteniment i neteja	1 Ajuntament	10.000€
TOTALS	103 projectes (17 ajuntaments i 86 particulars)	845.055,27€

*Novetat. La convocatòria s'obrí a altres beneficiaris amb l'ampliació del subjecte a «explotacions agrícoles i/o ramaderes.»

En aquest exercici, el nombre de sol·licituds i beneficiaris va experimentar un creixement important respecte a la convocatòria anterior. En total, es varen presentar 161 sol·licituds, un 40% més que el 2019, i es varen atorgar 103 subvencions, un 27% més respecte a l'any anterior.

Finalment, l'import de les subvencions atorgades fou de 845.055,27 €, un 27,18% més que el 2019.

Tal i com queda reflectit a la taula, la quantia final de les subvencions que es van concedir aquest any, 845.055,27 €, es va distribuir de la següent manera:

1. Línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics.

El total destinat a aquesta línia va ser de 571.159,45€:

• 173.390,77 € per subvencionar 12 projectes d'11 ajuntaments:

- Selva. Restauració, consolidació i neteja del camí nou de Lluc, camí vell de Lluc, antiga carretera de Lluc.
- Santa Maria del Camí. Recuperació i restauració d'elements etnològics (marges fase IV i sistema hidràulic fase I).
- Alaró. Restauració de marges laterals del camí del Castell.
- Fornalutx. Recuperació puntual de marges de Sa Coma. Segona Fase.
- Valldemossa. Projecte bàsic i executiu de restauració de la zona del dipòsit d'aigua dels jardins de la Cartoixa.
- Mancor de la Vall. Restauració, consolidació i neteja del Camí de Santa Llúcia.
- Pollença. Recuperació d'esbaldrec al Camí de Coves Blanques.
- Fornalutx. Projecte de petites obres d'acabats interiors i pavimentat en planta segona de l'edifici Can Xoroi.

- Sóller. Restauració dels accessos al cementeri municipal.
- Andratx. Recuperació del molí fariner de Sa Planeta.
- Alaró. Restauració del molí d'aigua de Son Tugores.
- Banyalbufar. Restauració de marges de pedra en sec a la carretera del Port des Canonge.

• 347.768,68 € per a 53 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitat de béns.

En relació amb els projectes que varen rebre una subvenció dins aquesta línia, feien referència principalment a treballs de restauració i rehabilitació d'aljubs, safareigs i elements associats al sistema hidràulic; reparació de marjades, recuperació i restauració de marges i parets de pedra seca, i restauració i reconstrucció d'elements patrimonials arquitectònics i etnològics.

• 50.000 € per a 8 projectes d'explotacions agràries.

2. Línia de recuperació del paisatge agrícola i el seu entorn.

El Consorci va subvencionar amb aquesta línia 25 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i explotacions agràries per un total de 192.499,90 €. En concret, aquesta quantia es va distribuir de la manera següent:

• 142.499,90 € per a 19 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitat de béns.

• 50.000 € per a 5 projectes d'explotacions agràries.

3. Línia de recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

El total destinat a aquesta línia va ser de 71.395,92€, que se'n varen beneficiar 4 projectes de 4 ajuntaments:

- Santa Maria del Camí. Eixermada de càrritx i mates de diverses parcel·les.
- Selva. Recuperació d'espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.
- Calvià. Recuperació agrícola de la zona de Sa Font de Sa Cometa.
- Deià. Recuperació d'espai forestal a ambdues bandes de la carretera d'accés a Cala Deià.

4. Línia de manteniment, neteja i conservació d'espais públics que per les seves característiques especials necessiten d'una especial cura.

El Consorci va concedir una única subvenció de 10.000€ en aquesta línia, dirigida a ajuntaments. En concret, es va subvencionar la neteja del Torrent de Pareis impulsada per l'Ajuntament d'Escorca.

Cala Deià.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES 2021

L'any 2021, el Consorci va destinar inicialment 790.000 € a la convocatòria de subvencions anuals per a la recuperació patrimoni etnològic, agrícola i paisatgístic de la Serra de Tramuntana, 40.000 € més que l'any anterior. Després d'incorporar els romanents, la previsió de pressupost va arribar fins a 1.040.000 €.

La novetat principal que va introduir aquesta convocatòria fou l'agilització de la tramitació de subvencions, eliminant la concurrència competitiva. Aquesta mesura va permetre resoldre les sol·licituds segons l'ordre d'arribada. En total es varen presentar 187 sol·licituds i es concediren 134 subvencions per un import total d'1.015.064,98 €.

Taula convocatòria 2021.

LÍNIES DE SUBVENCIÓ	Nº PROJECTES/BENEFICIARIS	PRESSUPOST
1. Recuperació elements etnològics i arquitectònics	10 projectes Ajuntaments	109.296,36 €
	61 particulars entitats sense ànim de lucre	461.239,06 €
	11 explotacions agràries	53.108,82 €
2. Recuperació paisatge agrícola	31 particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitats de béns	213.754,83 €
	15 explotacions agràries	71.864,81 €
3. Espais forestals	4 Ajuntaments	89.013 €
4. Manteniment i neteja	2 Ajuntaments	16.788,10 €
TOTALS	134 projectes (16 ajuntaments i 118 particulars)	1.015.064,98 €

Tal i com queda reflectit a la taula, la quantia total de les subvencions, 1.015.064,98€, es va distribuir de la següent manera:

1. Línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics.

El total destinat a aquesta línia va ser de 623.644,24€, que serviren per subvencionar 82 projectes:

• 109.296,36€ per subvencionar 10 projectes de 8 ajuntaments.

- Santa Maria del Camí. Rehabilitació de marges fase V Parcel·la 327. Polígon 8.
- Puigpunyent. Construcció d'un marge al Carrer Pins Galilea.
- Bunyola. Restauració d'un forn de pa i un forn de calç a Sa Comuna.
- Alaró. Restauració d'una part d'una drecera del camí del Castell d'Alaró i de la Ruta de Pedra en Sec.
- Alaró. Rehabilitació de marges del camí del Castell (fase 3).
- Sóller. Restauració i conservació de les rentadores del port de Sóller.
- Sóller. Rehabilitació, conservació i millora de l'edifici museu de ciències naturals.
- Mancor de la Vall. Restauració, consolidació i neteja del camí de Massanella, tram 2.
- Lloseta. Restauració de marges i camí.
- Andratx. Creu de s'Ullastre.

• 461.239,06€ per subvencionar 61 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitat de béns.

Els projectes subvencionats amb aquesta línia feien referència principalment a la recuperació i restauració de marges; restauració i rehabilitació d'elements associats al sistema hidràulic; reparació de marjades, i restauració i reconstrucció d'elements patrimonials arquitectònics i etnològics.

• 53.108,82€ per a 11 projectes d'explotacions agràries.

2. Línia de recuperació del paisatge agrícola i el seu entorn.

El total destinat va ser de 285.619,64€, per a 46 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i explotacions agràries.

• 213.754,83€ per a 31 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitat de béns.

• 71.864,81€ per subvencionar 15 projectes d'explotacions agràries.

3. Línia de recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

El total destinat a aquesta línia va ser de 89.013 €, per a 4 projectes de 3 ajuntaments:

- Escorca. Recuperació d'espais forestals.
- Calvià. Recuperació de marges d'olivars annexes als molins i millora dels cultius de fruiters de l'hort de Tarongers (Finca Galatzó).
- Calvià. Recuperació de l'espai agrícola d'olivar d'Es Tramuntanal a la finca Galatzó.
- Santa Maria del Camí. Projecte de Neteja forestal. Fase II Parcel·la 327, Polígon 8.

4. Línia de manteniment, neteja i conservació d'espais públics que per les seves característiques especials necessiten d'una especial cura.

El total destinat a aquesta línia va ser de 16.788,10 €, per subvencionar 2 projectes de 2 ajuntaments.

- Escorca. Manteniment i neteja del Torrent de Pareis.
- Estellencs. Neteja de camins d'Estellencs.

Torrent de Pareis, Escorca.

A més de la convocatòria de subvencions ordinària, el 2021 el Consorci va publicar una convocatòria de subvencions específica per a la recuperació d'elements etnològics i arquitectònics amb valors patrimonials, tots de titularitat municipal dins la Serra de Tramuntana (BOIB núm. 153, de 6 de novembre de 2021). Aquesta convocatòria, dotada inicialment amb 150.000 €, va servir per impulsar 12 projectes de 9 ajuntaments amb un total de 136.106,56 €:

- Andratx. Creu de terme de l'Abeurador.
- Estellencs. Manteniment del Camí Reial.
- Estellencs. Recuperació de síquies.
- Selva. Reparació del forn de calç de la comuna de Biniamar.
- Selva. Actuacions relatives a la recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.
- Alaró. Reparació d'esbaldrecs al camí d'accés a peu al Castell d'Alaró.
- Puigpunyent. Recuperació de marge del carrer Sa Taverna.
- Santa Maria del Camí. Recuperació d'elements etnològics d'una barraca de pedra en sec a la propietat de Ca Ses Monges.
- Fornalutx. Eixermada del terreny amb eliminació d'espècies arbustives no protegides. Exsecallada d'oliveres i garrofers. Eliminació de la biomassa forestal segons normativa vigent.
- Fornalutx. Recuperació puntual de marges de Sa Coma.
- Calvià. Adequació i millora del tram del camí empedrat.
- Sóller. Restauració i conservació de les rentadores de l'horta de Biniraix.

El 2021 es va modificar la tramitació de les ajudes, eliminant la concurrència competitiva i establint com a criteri l'ordre d'arribada. Aquesta agilització va permetre superar, per primera vegada, el milió d'euros concedit.

CONVOCATÒRIES ORDINÀRIES 2022

L'any 2022, el Consorci va dotar la convocatòria de subvencions per a la recuperació del patrimoni etnològic, agrícola i paisatgístic de la Serra de Tramuntana d'un pressupost inicial de 990.000 €. Aquesta quantitat representa un increment del 25,31% respecte al pressupost que s'hi va destinar l'any anterior. L'evolució positiva de la convocatòria també es veu reflectida en el nombre de sol·licituds que es varen registrar, 209 sol·licituds, i en el nombre de subvencions que es varen atorgar, 164 per a totes les línies disponibles.

Finalment, es varen concedir ajudes per valor d'1.275.157,22€, un 66,4% més de la quantia que es va destinar a la convocatòria de 2018 (766.287,70 €).

A banda del pressupost més elevat, les bases d'aquesta convocatòria també varen introduir novetats importants a fi de reforçar el compromís amb els agents implicats en la protecció del territori (ajuntaments, particulars i entitats sense ànim de lucre), i es va obrir una línia nova a partir d'una reivindicació històrica de la pagesia: la línia agrícola es va ajustar al calendari del camp i va incorporar la poda des de l'1 de gener. A més a més, la línia també va incloure subvencions a la sembra amb espècies pròpies de la Serra.

D'altra banda i per primer cop, es va permetre que els particulars i les explotacions agrícoles poguessin sumar la quantitat dels projectes de les dues línies subvencionables. En aquest sentit, podien triar entre sol·licitar un projecte de la línia etnològica o agrícola per 10.000 € o

dos projectes d'aquestes dues línies que en total sumassin aquesta mateixa quantitat. En convocatòries anteriors, els projectes subvencionats pujaven a 5.000€ com a màxim i no es podien sumar.

També per primera vegada, es va obrir una línia de subvenció per als ajuntaments per redactar i actualitzar el catàleg dels camins públics, per valor de 20.000€. L'objectiu d'aquests ajuts és donar suport als ajuntaments per clarificar l'accés de manera respectuosa als camins públics i complir així un dels objectius de la Llei de camins.

Per millorar el sistema hídric dins el territori de la Serra, la convocatòria preveia també la possibilitat que els ajuntaments, juntament amb la comunitat de regants, poguessin demanar subvencions de la línia etnològica, una ajuda que ascendeix a un total de 10.000€.

Per acabar, la convocatòria 2022 va incloure una altra possibilitat que no existia abans i és que els ajuntaments i particulars amb béns catalogats podien demanar un projecte de la línia etnològica per 20.000€ o un patrimonial arquitectònic de 30.000€. Els particulars que s'acollien a aquesta línia havien de garantir un règim de visites al bé objecte de subvenció.

Taula convocatòria 2022.

LÍNIES DE SUBVENCIÓ	Nº PROJECTES/BENEFICIARIS	PRESSUPOST
1. Recuperació elements etnològics i arquitectònics	11 projectes Ajuntaments	191.176,49 €
	66 particulars entitats sense ànim de lucre	432.977,17 €
	10 explotacions agràries	62.774,57 €
2. Recuperació paisatge agrícola	49 particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitats de béns	330.043,25 €
	22 explotacions agràries	182.937,85 €
3. Espais forestals	3 Ajuntaments	50.619,64 €
4. Manteniment i neteja	3 Ajuntaments	24.628,25 €
TOTALS	164 projectes (17 ajuntaments i 147 particulars)	1.275.157,22 €

1. Línia de recuperació d'elements etnològics i arquitectònics.

El total destinat a aquesta línia va ser de 686.928,23 €. Aquesta quantia va servir per subvencionar 87 projectes:

• 191.176,49 € per subvencionar 11 projectes de 9 ajuntaments:

- Santa Maria del Camí. Projecte de Rehabilitació de marges fase VI.
- Selva. Restauració, consolidació i neteja del camí vell de Lluc.
- Escorca. Recuperació d'elements etnològics: síquia i marges.
- Escorca. Substitució de teules i reparació d'humitats interiors en l'oratori de Sant Llorenç.
- Fornalutx. Recuperació del camí paral·lel al torrent C/Alqueria-Camí de Mas (Tram 1).
- Fornalutx. Recuperació camí paral·lel al torrent, túnel i arc soterrat (C/Alqueria-Camí des Mas (Tram 2).

- Alaró. Rehabilitació de la font de Ses Artigues a l'altura del carrer de Blanca de Son Penyaflor.
- Sóller. Projecte de rehabilitació de l'antic convent de les Mares Escolàpies.
- Banyalbufar. Reparació de danys causats pel temporal a l'església Nativitat de Maria.
- Mancor de la Vall. Restauració, consolidació i neteja del camí de Massanella. Tram 2.
- Alaró. Restauració de marges del camí del Castell Fase 4.

• 432.977,17 € per a 66 projectes de persones físiques, entitats sense ànim lucre i comunitats de béns.

• 62.774,57 € per a 10 projectes d'explotacions agràries.

2. Línia de recuperació del paisatge agrícola i el seu entorn.

El total destinat a aquesta línia va ser de 512.981,10 €, per a particulars, entitats sense ànim de lucre i explotacions agràries. En total foren 71 subvencions:

- **330.043,25 € per a 49 projectes de particulars, entitats sense ànim de lucre i comunitat de béns.**
- **182.937,85 € per a 22 projectes d'explotacions agràries.**

3. Línia de recuperació dels espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

El total destinat a aquesta línia va ser de 50.619,64 €, per a 3 projectes de 3 ajuntaments:

- Santa Maria del Camí. Projecte de neteja forestal i eixerxada (fase III).

- Calvià. Recuperació dels cultius de cítrics i fruiters a s'Hort des tarongers i regeneració dels cultius de secà.
- Escorca. Recuperació d'espais forestals i/o agrícoles de titularitat municipal.

4. Línia de manteniment, neteja i conservació d'espais públics que per les seves característiques especials necessiten d'una especial cura i redacció i/o actualització de catàlegs municipals de camins públics.

El total destinat a aquesta línia va ser de 24.628,25 €, que van servir per subvencionar 3 projectes de 3 ajuntaments:

- Escorca. Manteniment i neteja del Torrent de Pareis.
- Santa Maria del Camí. Revisió i adaptació del catàleg de camins al territori patrimoni mundial.
- Esporles. Revisió i adaptació del catàleg de camins del terme municipal a la Llei 13/2018.

Esporles.

CONVOCATÒRIA CUSTÒDIA DEL TERRITORI

Amb caràcter anual, el Consorci publica una convocatòria de subvencions per a la custòdia del territori. Aquestes ajudes cerquen implicar els propietaris i usuaris del territori mitjançant acords i actuacions per a la custòdia del territori, amb l'objectiu últim de conservar espais de rellevància ambiental natural i patrimoni cultural, d'acord amb les finalitats dels estatuts del Consorci Serra de Tramuntana i de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).

En aquest sentit, els destinataris d'aquests ajuts són persones propietàries o usuàries de terrenys forestals, agrícoles o urbans, que desitgen contribuir a la conservació i al bon ús dels valors i els recursos naturals, culturals i paisatgístics del nostre patrimoni mundial. En concret:

- Entitats sense ànim de lucre propietàries de finques amb un projecte de manteniment i millora.

- Organitzacions amb un acord escrit amb propietaris de finques per fer un projecte d'aquestes característiques als terrenys declarats patrimoni mundial per la UNESCO el 2011.

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat un pressupost inicial de 230.000€ a les 5 convocatòries de subvencions que ha publicat amb aquest objecte. La quantia final que s'ha atorgat ha estat de 181.548,33€, que han beneficiat 23 projectes de 6 entitats. El valor final de les ajudes concedides ha experimentat en aquest quinquenni un increment del 246,7% i ha passat dels 16.400€ concedits el 2018, als 56.860,62€ atorgats el 2022.

Les ajudes concedides per custòdia del territori creixen un 246% entre 2018 i 2022.

Distribució anual Custòdia del Territori 2018-2019.

ANY	PRESSUPOST	CONCESSIÓ	BENEFICIARIS
2018	30.000€	16.400€	2
2019	50.000€	29.130€	4
2020	50.000€	43.078,85€	6
2021	50.000€	47.762,08€	5
2022	50.000€	45.177,40€	6
TOTAL	230.000€	181.548,33€	23

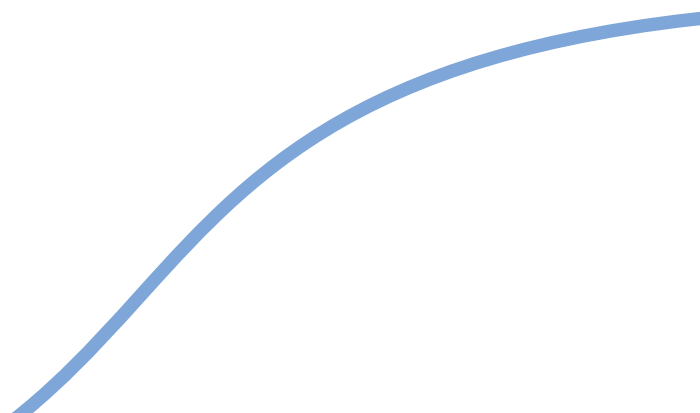
• HISTÒRIC ANUAL DE LA CONVOCATÒRIA

El **2018**, el Consorci va publicar la convocatòria per a la custòdia del territori amb una dotació de 30.000€. Les ajudes atorgades podien arribar als 10.000€ per sol·licitant i cobrir el 100% de la despesa demanada. Es varen presentar un total de 6 sol·licituds i es varen atorgar 2 subvencions per una quantia de 16.400€. Les entitats beneficiàries foren:

- GOB. Actuacions de custòdia del territori de la Trapa. (10.000€).
- Associació TAIB. Recuperació del paisatge tradicional al barranc de Biniaraix. (6.400€).

L'any **2019**, el Consorci va incrementar la dotació de la convocatòria en 20.000€ i s'arribava a la quantitat de 50.000€. Es varen presentar 4 sol·licituds i es varen concedir 4 subvencions per un total de 29.130€. Les entitats beneficiàries foren:

- GOB. Actuacions de custòdia del territori de la Trapa. (10.000€).

- Amics de la Terra Balears. Projecte de custòdia del territori a la finca de Son Torrella. (10.000€).
 - Fundació Vida Silvestre Mediterrània. Desenvolupament del projecte de tractaments silvícoles de poda a l'alzinar de la finca d'Ariant amb custòdia del territori. (3.630€).
 - Associació TAIB. Valoració de la biodiversitat associada al paisatge tradicional al barranc de Biniaraix. (5.500€).
-

El **2020**, la convocatòria de subvencions va mantenir la dotació de 50.000€. Aquest any es varen presentar 6 sol·licituds i es varen atorgar 6 subvencions per una quantia total de 43.078,85€, un 47,8% més que l'any anterior. Les entitats beneficiàries foren:

- GOB. Accions per a la recuperació arquitectònica, patrimonial i ambiental amb voluntariat a la Trapa. (6.593,80€).
- Associació Més que Pedra. Jornades participatives de neteja i restauració de marges a la Ruta de Pedra en Sec. (4.985,05€).
- Associació TAIB. Conservació del patrimoni cultural i natural del barranc de Biniaraix. (8.160€).
- Amics de la Terra Balears. Custòdia del territori de la finca de Son Torella al municipi d'Escorca. (10.000€).
- Associació de varietats locals. Conservació de fruiters de varietats locals i transferència dels coneixements lligats al seu cultiu a la finca Can MonSerrat d'Estellencs. (3.340€).

- Fundació Vida Silvestre Mediterrània. Projecte de conservació, millora i manteniment del patrimoni hidràulic d'Ariant, una finca custòdia del territori. (10.000€).

La convocatòria de **2021** va mantenir la dotació de 50.000€ i va introduir com a novetat la possibilitat que els beneficiaris sol·licitassin la bestreta de fins al 50% de l'import concedit amb un màxim de 5.000€. Com que l'import de la bestreta no supera aquesta quantitat, les entitats no varen haver d'aportar aval per poder rebre les quantitats a compte. Es varen rebre 5 sol·licituds i es varen atorgar 5 subvencions per valor de 47.762,08€. Les entitats beneficiàries foren:

- GOB. Projecte de dinamització i implicació del voluntariat en el gestió de la Trapa. (9.954,08€).
- Associació TAIB. Projecte «Feim barranc». Conservació del patrimoni natural i cultural. (8.900€).

Amb la convocatòria de custòdia del territori a entitats sense ànim de lucre es promouen projectes que contribueixen a la cura i al manteniment de la natura i del patrimoni cultural i etnològic de la Serra de Tramuntana.

- Fundació Vida Silvestre Mediterrània. Projecte d'agroecologia d'arbres fruiters i el seu paper en la conservació dels pol·linitzadors a Ariant, finca en custòdia del patrimoni. (10.000 €).
- Amics de la Terra Balears. Projecte de custòdia del territori de la finca de Son Torrella, a Escorca. (8.990 €).
- Associació Més que Pedra. Programa participatiu de restauració de marjades de pedra a la Ruta de Pedra en Sec, voluntariat, joventut. (9.918 €).

En la convocatòria de **2022**, el Consorci va mantenir la dotació de 50.000 €. Varen presentar sol·licituds 6 entitats i es varen atorgar 6 subvencions per una quantia total de 45.177,40 €. Les entitats beneficiàries foren:

- GOB. Custòdia de la Serra de Tramuntana, la Trapa. (9.868,32 €).
- Associació TAIB. «Feim barranc». Conservació del patrimoni natural i cultural del barranc de Biniaiaix. (7.000 €).

- Amics de la Terra Balears. Custòdia del territori a la finca de Son Torrella, al municipi d'Escorca (10.000 €).
- Associació Més que Pedra. Voluntariat i jovent, junts restauren la pedra en sec als camins d'Orient. (9.834,20 €).
- Fundació Vida Silvestre Mediterrània. Foment de l'agroforesteria i gestió forestal per a la millora d'una finca ecològica en custòdia del territori, Ariant. (5.965,42 €).
- Associació de varietats locals. Restauració del sistema tradicional de reg, taller de plantes de fruiters, disseny de marca i etiquetes per a productes destinats a visites divulgatives a la finca de Can MonSerrat. (2.509,46 €).

Visita amb l'ICTIB a la finca d'Ariant de la Fundació Vida Silvestre, octubre 2019.

CONVOCATÒRIES EXTRAORDINÀRIES

Compromís amb els municipis del territori per fer front a les circumstàncies excepcionals

En el període 2018 -2022 el Consorci ha publicat tres convocatòries extraordinàries.

L'any 2020, a més de la campanya «Mallorca reacciona» impulsada pel Consell de Mallorca, el Consorci va publicar una convocatòria extraordinària de subvencions per ajudar a recuperar l'economia dels municipis de la Serra després de la covid-19. Aquestes ajudes foren una mostra del compromís del Consorci amb els municipis del territori i també una prova de la capacitat d'adaptació de l'ens a les circumstàncies excepcionals que poden afectar al territori Patrimoni Mundial per la UNESCO.

La convocatòria, dotada inicialment amb 1.000.000 d'euros, tenia l'objectiu de revitalitzar l'economia del territori afavorint inversions sostenibles orientades a millorar les entrades i els accessos als pobles de la Serra, així com embellir espais emblemàtics dels municipis. D'aquesta manera, es varen fomentar obres públiques que potenciaren el sector de la construcció d'una forma directa i el sector cultural i turístic d'una manera indirecta. En total es varen atorgar subvencions per valor de 900.327,19€ que serviren per impulsar 29 projectes de 15 ajuntaments.

El 26 de novembre de 2020, s'obrí una línia específica d'ajuts dotada amb 180.000€ per donar suport als particulars i empreses agropecuàries, propietaris d'immobles

o parcel·les a Banyalbufar, Esporles o Valldemossa, els municipis més afectats pels danys que ocasionà el temporal del 29 d'agost d'aquest any (BOIB núm. 203, de 3 de desembre de 2020). El termini per presentar les sol·licituds es va ampliar a 30 dies hàbils, quan normalment és de 15 dies, amb l'objectiu que tothom tingués temps de demanar l'ajuda. En total es varen presentar 32 sol·licituds, 11 de les quals quedaren excloses i 1 hi va renunciar.

La concessió, encara que ja va ser l'any 2021 (BOIB núm. 108, de 14 d'agost de 2021), va ser per un import total de 80.919,86€, que va servir per subvencionar 20 projectes.

En relació amb la convocatòria per a la millora d'espais de la Serra de Tramuntana dins el Pla Mallorca Reacciona (BOIB núm. 179, de 17 d'octubre del 2020), els ajuntaments podien sol·licitar ajuts per dur a terme:

- Obres de rehabilitació, reforma i embelliment d'entrades de pobles o nuclis de població o de camins públics.
- Obres de restauració d'elements etnològics vinculats amb l'aigua: safareig, rentadors, torrents, ponts, aljubs, molins, etc.
- Així com intervenció de restauració a cases de neu, forns de carboner, barraques de carboner (elements

Molins de Galatzó.

El Consorci mobilitza fons extra per afrontar ajudes extraordinàries pel cap de fibló i reactivar l'economia post-covid.

de pedra), marges i parets de pedra en sec, etc.

- També torres de defensa, tafones, creus de terme, cases i casals urbans i altres immobles amb valors patrimonials.
- Restauració o reparació d'elements de titularitat pública, siguin etnològics, patrimonials, arquitectònics o béns públics que formin part del paisatge i patrimoni de la declaració de patrimoni de la Serra de Tramuntana, i que s'hagin vist afectats.

També foren objecte de subvenció actuacions a elements ubicats a propietat privada declarats Bé d'Interès Cultural o Béns Catalogats, en els casos de conveni de col·laboració entre l'ajuntament i la propietat particular que permetien la visita lliure al bé a restaurar durant els següents 10 anys.

Els municipis que es varen veure afectats pel cap de fibló tenien la possibilitat de demanar un tercer projecte de 50.000 €, mentre que la resta de municipis de la Serra podien presentar dos projectes com a màxim, un amb un valor de 50.000 € i l'altre, de 20.000 €.

D'acord amb aquests criteris, l'Ajuntament de Banyalbufar es va acollir a la línia d'ajudes excepcionals

per compensar els efectes de la catàstrofe meteorològica per dur a terme un projecte de restauració de la zona Ses Teules i enllumenat del Port des Canonge, (50.000 €).

Respecte a la resta de línies subvencionables, es varen subvencionar altres 28 projectes d'ajuntaments.

• 692.570,47 € per als 15 projectes elegits en primer lloc pels ajuntaments:

- Santa Maria del Camí. Obres de rehabilitació arquitectònica de la caseta de Ca Ses Monges.
- Calvià. Reparació i condicionament del safareig dels molins (Sa Bassa), Finca de Galatzó.
- Sóller. Rehabilitació del pati principal de l'edifici municipal.
- Selva. Restauració, consolidació i neteja del camí Vell de Lluc. Ruta GR-222.
- Valldemossa. Embelliment de l'Avinguda de Palma.
- Alaró. Marges laterals del Camí del Castell d'Alaró.
- Esporles. Embelliment d'accés a camí públic des Correu.
- Escorca. Rehabilitació de l'Oratori de Sant Pere.

- Mancor de la Vall. Restauració, consolidació i neteja tercera actuació de camí de Biniarroi TRAM 10.
- Fornalutx. Substitució de paviment i acabats al Mirador del Carrer de l'Església.
- Puigpunyent. Projecte de millora i embelliment de la Plaça de Puigpunyent.
- Bunyola. Recuperació i millora dels pujadors del carrer Orient i del carrer Sol.
- Banyalbufar. Reparació dels mals causats pel temporal a l'església de la Nativitat de Maria de Banyalbufar.
- Campanet. Obres de rehabilitació i condicionament del camí del Sant Crist en el terme municipal.
- Andratx. Restauració del conjunt hidràulic de les síquies de reg de Can Fasser.

• **157.756,72 € per als 13 projectes elegits en segon**

lloc:

- Santa Maria del Camí. Projecte de millora d'accessibilitat i seguretat als elements patrimonials propietat Ca ces Monges.
- Calvià. Reconstrucció dels murs de paret de pedra en sec, marges i canals de reg de la finca de Galatzó.
- Sóller. Rehabilitació d'un marge ubicat al camí Vell de Palma.

- Selva. Restauració de barraca de pedra en sec a la comuna de Biniamar.
- Valldemossa. Rehabilitació del paviment històric de la plaça de Rubén Dario.
- Esporles. Embelliment de nucli de població.
- Escorca. Restauració i recuperació de marges i parets de pedra en sec.
- Mancor de la Vall. Restauració, consolidació i neteja del camí de Biniarroi (tram 10).
- Fornalutx. Substitució de paviment i acabat en bancs perimetrals al mirador de sa Creu.
- Puigpunyent. Projecte de col·locació de barana al pont de damunt el torrent d'en Faveta.
- Banyalbufar. Reconstrucció de marges al camí del Port des Canonge.
- Campanet. Conservació i restauració de la creu de Son Pocos o de l'oratori de Sant Miquel.
- Alaró. Restauració de la síquia de ses Artigues a l'altura de Son Tugores.

CONVOCATÒRIA PER AL MANTENIMENT DE L'ACTIVITAT AGRÀRIA I MARÍTIMA

La peculiaritat de la insularitat de la comunitat de les Illes Balears i, més particularment, de la zona de la Serra de Tramuntana pel fet de ser una zona muntanyosa de difícil aprofitament terrestre i marítim, fan necessàries mesures que incentivin el manteniment de la producció agrària i marítima i mesures de protecció per als petits agricultors associats en cooperatives, així com als pescadors d'arts menors associats en confraries. Aquests productors representen els sectors més febles del teixit econòmic de la Serra i cal tenir-ne cura per evitar que desapareguin i, consegüentment, desaparegui paisatge cultural.

Amb aquest objectiu, el Consell Executiu del Consell de Mallorca va aprovar el 29 de juny de 2022 la modificació del Pla Estratègic de Subvencions del Consorci Serra de Tramuntana per obrir una convocatòria de subvencions nova, dotada amb 500.000€, per al manteniment de l'activitat agrària i marítima.

La convocatòria s'adreça a entitats agrícoles, ramaderes o de pescadors i a denominacions d'origen que desenvolupen el seu treball dins l'àmbit territorial i marítim de la Serra de Tramuntana, com ara:

- Cooperatives agrícoles, agràries, ramaderes i forestals. Cooperatives d'explotació comunitària de la terra

i/o del bestiar, com les cooperatives agroalimentàries de caràcter agrícola, forestal o ramader que estiguin legalment constituïdes i realitzin alguna de les activitats incloses en les bases.

- Confraries de pescadors. Confraries amb seu a qualsevol port de la costa nord-oest de la serra de Tramuntana (del cap de Formentor fins a la Dragonera), que duguin alguna de les activitats incloses en les bases.

- Consells reguladors de denominacions d'origen protegides (DOP). Consells reguladors de DOP agraris o ramaders, que disposin com a mínim el 90% de la producció dins la delimitació de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial i que duguin a terme activitats incloses en les bases de la convocatòria.

Es varen presentar 5 sol·licituds i es varen atorgar 5 subvencions per un total de 282.788,35€, distribuïts de la manera següent:

- Denominació d'Origen Protegida Oliva de Mallorca. Projecte per a la gestió, control i promoció de l'oliva de Mallorca. (14.000€).
- Cooperativa Pagesa de Pollença. Projecte per a la gestió i manteniment dels adobs, la sembra i menjar

pel bestiar de la Cooperativa Pagesa de Pollença. (50.000€).

- Cooperativa Agrícola San Bartomeu de Sóller. Projecte per al manteniment de l'activitat agrària, informació i promoció, formació de tècnica i personal i distribució de productes fitosanitaris i fertilitzants. (150.000€).
- Confraria de pescadors de Sant Pere de Sóller. Projecte de preservació de la pesca sostenible sollerica. (18.788,35€)
- Cooperativa Agrícola d'Andratx. Projecte de conservació del paisatge de la Serra, per evitar incendis forestals com el de l'any 2020. (50.000€).

Port de Sóller.

SUBVENCIONS NOMINATIVES A LA FUNDACIÓ SANTUARI DE LLUC

El 2022, el Consorci va atorgar una subvenció nominativa de 55.000€ a la Fundació Santuari de Lluç, per promoure la recuperació dels valors de caire patrimonial i etnològic titularitat de la fundació esmentada que foren essencials per declarar la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial.

En concret, aquesta subvenció va servir per dur a terme el projecte de reforma integral del magatzem situat al jardí botànic, per reconvertir l'espai en una aula polivalent, l'Aula Natura, i del paisatge de la Serra, des d'on es duen a terme accions i actuacions per divulgar el patrimoni cultural del territori i fomentar el coneixement dels valors paisatgístics, etnològics, naturals i culturals que singularitzen i caracteritzen aquest territori.

El Consorci va aprovar una subvenció nominativa a la Fundació Santuari de Lluç per valor de 275.000€ per dur a terme els treballs de recuperació del conjunt monumental del IV Misteri del Rosari de Lluç. L'edifici Bé d'Interès Cultural (BIC) es va enfonsar el 2021 a causa de les fortes pluges ocasionades pel temporal Blas.

05

ACCIONS DE DIVULGACIÓ

PROGRAMA APRENTATGE I SERVEI

Conèixer, viure i preservar la Serra de Tramuntana

El Consorci Serra de Tramuntana, en col·laboració amb el Servei de Normalització Lingüística i Formació i la Conselleria d'Educació i Formació Professional del GOIB, convoca des de l'any 2016 el programa Aprenentatge i Servei (APS) de la Serra de Tramuntana, amb l'objectiu que els centres educatius de Mallorca duguin a terme amb l'alumnat projectes reals que impliquin un servei a la comunitat alhora que els ajudi a conèixer i preservar els valors culturals, patrimonials i paisatgístics de la Serra de Tramuntana.

La meta final del programa és fomentar un sentiment de pertinença i d'arrelament envers el territori patrimoni mundial i formar ciutadans que hi participen de forma responsable i activa, fet que beneficia el conjunt de la societat.

Per assolir aquests objectius, el programa promou una metodologia que integra processos d'aprenentatge i de servei relacionats amb la Serra dins el currículum dels centres educatius i que afavoreix la creació de xarxes

comunitàries amb responsabilitat social. Això s'aconsegueix treballant de manera col·laborativa en la promoció d'accions creatives i en la resolució de problemes reals detectats per aconseguir un desenvolupament sostenible de la Serra; educant la ciutadania i afavorint-ne la participació com a persones actives i compromeses. El fet d'involucrar l'alumnat en la presa de decisions significatives permet crear vincles amb l'entorn i impulsa el coneixement, la protecció i la millora del paisatge de la Serra.

Així mateix, el programa APS de la Serra de Tramuntana inclou formacions específiques per al professorat implicat en el projecte i promou estades als refugis de la Serra perquè l'alumnat pugui experimentar el contacte directe amb el territori.

• PREMI NACIONAL D'APRENTATGE I SERVEI 2019

El programa APS de la Serra de Tramuntana va rebre el Premi Nacional d'Aprenentatge i Servei de 2019, en la modalitat de medi ambient. A més de reconèixer el valor de la metodologia que impulsa el projecte per detectar necessitats de l'entorn i millorar la situació, el guardó va suposar un reconeixement a les accions solidàries dels alumnes i dels centres adherits al programa, que han contribuït amb les seves accions a millorar la qualitat de vida de la Serra.

El lliurament del premi que atorga el Centre Nacional d'Educació Ambiental del Ministeri de Transició Energètica

(CENEAM) va tenir lloc a Pamplona el 13 de desembre de 2019, en la XII Trobada Estatal d'Aprenentatge Servei.

Varen participar en aquest acte tres alumnes del CEIP Fornalutx i la directora del centre, Laura Pizà, en representació de tots els centres adherits al programa. El projecte del CEIP Fornalutx va destacar entre les 279 propostes presentades per 547 centres educatius i entitats socials de tot l'Estat. També hi varen assistir el secretari general de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, Tomeu Barceló, i el director insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca, Miquel Vadell.

Premi Nacional a la XII Trobada Estatal d'Aprenentatge Servei, desembre 2019.

• HISTÒRIC DE PARTICIPACIÓ AL PROGRAMA APS DE LA SERRA DE TRAMUNTANA 2018-2022

D'ençà que es va crear, el programa d'Aprenentatge i Servei de la Serra de Tramuntana suma 66 centres de Mallorca compromesos amb el projecte i ha implicat 4.900 alumnes i 1.600 docents en el desenvolupament d'experiències que han fet servir models científics, tècnics, humans i didàctics innovadors per prendre decisions responsables d'actuació i protegir la Serra.

Respecte a les dades concretes del període 2018-2022, el Consorci ha aprovat 168 sol·licituds de centres; s'han format 826 mestres i 3.156 alumnes i docents han gaudit de les estades als refugis de la Serra.

Dades participació de centres, formació i estades refugis 2018-2022.

CURS	CENTRES	PRESSUPOST FORMACIÓ	DOCENTS FORMATS	PRESSUPOST ESTADES REFUGIS	PARTICIPANTS ESTADES REFUGIS
2018-19	32	4.273 €	166	13.320 €	639
2019-20	36	5.883 €	96	12.180 €	346
2020-21	27	3.887,78 €	199	6.651 €	315
2021-22	33	2.866,20 €	151	3.100 €	558
2022-23	40	5.611,70 €	214	8.000 €	1.298
TOTAL	168	22.521,68 €	826	43.251 €	3.156

* La formació per a docents prevista per al curs 2019-2020 es va fer en línia.

Centres educatius APS 2018-2022.

CENTRE	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
CEIP Blanquerna, Pont d'Inca (Marratxí)	•	•			
CEIP Es Fossaret (Sóller)	•		•		•
CEIP Es Pont, Palma	•	•	•		•
CEIP Es Puig, Sóller	•	•	•	•	•
CEIP Es Secar de la Real, Palma	•	•	•	•	•
CEIP Fornalutx	•	•	•	•	•
CEIP Llevant, Inca	•			•	
CEIP Na Caragol, Artà	•				
CEIP Rei Jaume I, Palma	•		•		
CEIP Reina Sofia, S'Horta (Felanitx)	•	•			•
CEIP Robines, Binissalem	•	•			
CEIP Ses Marjades, Sóller	•	•	•	•	•
CEPIEEM Simó Ballester, Manacor	•				
CEIP Es Molinar, Palma		•			
CEIP Infant Felip, Es Molinar, Palma					•
CEIP Llorenç Riber, Campanet					•
CEIP Mestre Colom, Bunyola					•
CEIP Guillem Frontera, Palma		•			
CEIP Rafal Vell, Palma		•			
CEIP Rei Jaume I, Palma		•		•	•
CEIP Robert Graves, Deià		•	•		•
CEIP Ses Bassetes, Port d'Andratx	•	•	•	•	•
CEIP Ses Rotes Velles, Calvià		•			
CEIP El Terreno, Palma			•		
CEIP Rosa dels Vents, Colònia de Sant Pere			•		•
CEIP Son Basca, Sa Pobla			•	•	•
CEIP Miquel Capllonch, Port de Pollença				•	
CEIP Tresorer Cladera, Sa Pobla				•	•
CEIP Verge de Lluc					•
CEIP Vialfàs, Sa Pobla		•		•	
CEIPIESO Pintor Joan Miró, Palma			•		

IES Clara Hammerl, Pollença	•	•	•		
IES Felanitx	•				
IES Guillem Colom Casasnoves, Sóller	•	•	•	•	•
IES Emili Darder, Palma					•
IES Joan Alcover, Palma	•	•	•		
IES Josep Font i Trias, Esporles	•	•	•	•	•
IES Madina Mayurqa, Palma	•	•			
IES Marratxí	•	•	•	•	•
IES Port d'Alcúdia	•	•		•	
IES Puig de sa Font, Son Servera	•	•			
IES S'Arenal, Lluçmajor	•	•	•	•	•
IES Josep Maria Llopart, Palma					•
IES Manacor					•
IES Josep Sureda i Blanes, Palma		•			
IES Porto Cristo			•	•	•
IES Port d'Alcúdia					•
IES Nou Llevant, Palma (abans Borja Moll)		•	•	•	•
IES Santa Maria del Camí				•	•
IES Inca					•
IES Sineu					•
IES Sant Marçal, Sa Cabaneta, Marratxí					•
CC Balmes, Palma	•	•	•	•	•
CC Pedro Poveda, Palma	•	•			
CC Sagrats Cors, Sóller	•	•	•	•	•
CC San José de la Montaña, Palma	•		•		•
CC Sant Antoni Abat, Son Ferriol (Palma)	•	•	•	•	•
CC Sant Vicenç de Paül, Cas Capiscol	•	•	•		
CC Sant Vicenç de Paül, S'Arenal		•			
CC Sant Vicenç de Paül, Sóller	•	•	•		
CC La Salle, Pont d'Inca (Marratxí)		•			
CC Monti-sion, Palma			•	•	•
CC Escolania de Lluc, Escorca				•	
CC La Porciúncula, S'Arenal				•	•
CC Es Liceu, Pont d'Inca					•
CC Ramon Llull, Santa Maria del Camí					•

• EXEMPLES D'EXPERIÈNCIES DESENVOLUPADES EN EL MARC DEL PROGRAMA APS 2018-2022

- 2018/2019.

Ben a prop: la taronja de Sóller-CEIP Es Fossaret

El projecte d'Aprenentatge i Servei promogut pel CEIP Es Fossaret sobre la taronja a la comarca de Sóller va treballar sobre la contextualització històrica, el conreu, les varietats de taronja i la riquesa etnogràfica d'un dels productes més representatius del patrimoni paisatgístic de la Serra en aquesta zona i va implicar entitats com la Cooperativa Sant Bartomeu.

Per dur a terme la investigació, es varen consultar els documents disponibles a l'arxiu municipal i als arxius particulars de pagesos.

El resultat d'aquest projecte va quedar recollit en una exposició, que es va poder veure el 2019 a la capella de les Escolàpies de Sóller i que varen visitar tots els docents implicats en el programa APS de la Serra per cloure el curs acadèmic.

Exposició a la Capella de les Escolàpies a Sóller.

- 2019/2020.

Flora de la Gola. Quadern de Camp. Guia de flora il·lustrada – IES Clara Hammerl

Els alumnes de 4rt d'ESO de l'IES Clara Hammerl del Port de Pollença varen treballar el 2019 en l'elaboració d'una guia il·lustrada de la flora de la zona humida de la Gola, reconeguda per la gran diversitat ornitològica.

Per dur a terme el projecte, s'hi va treballar des de quatre assignatures diferents. La guia comptava amb il·lustracions pròpies, informació botànica en català, castellà i anglès i una maquetació gràfica feta amb les eines TIC del centre.

La idea de col·laborar amb el Consorci de la Gola (integrat per l'Ajuntament de Pollença i l'IBANAT) tenia una doble finalitat. D'una banda, la guia volia servir de suport per ajudar a conservar la zona o per fer-ne difusió turística. De l'altra, el projecte tenia com a finalitat més important donar a conèixer als alumnes aquest espai i els seus valors per posar fi al vandalisme que pateix.

- 2020/2021.

ArqueoTramuntana. CEIP Es Puig-Sóller i CEIP Sagrats Cors-Sóller

ArqueoTramuntana és un dels projectes més ambiciosos que s'han desenvolupat dins el programa APS de la Serra, que investiga i dona a conèixer els primers assentaments humans al territori de la Serra.

Guiats per l'arqueòleg i professor Jaume Deyà i durant dos anys, els alumnes de 3r, 4t i 5è del CEIP Es Puig de Sóller i del CC Sagrats Cors varen participar en els treballs arqueològics de neteja i recuperació del jaciment del puig d'en Canals. Se centraven així en la protecció,

la conservació, la investigació i la difusió de les troballes fetes al principal assentament de l'època talaiòtica a la vall de Sóller. Aquest treball es va compaginar amb altres activitats dissenyades a l'interior dels centres, per completar l'aprenentatge.

Per donar a conèixer la iniciativa, el Consorci va organitzar l'exposició «La prehistòria a la nostra vall», que es va poder visitar els dies 7, 8 i 9 de maig de 2021 a la capella de les Escolàpies de Sóller. Es varen destinar a aquest projecte 1.157,22€, per elaborar deu panells i per imprimir els díptics informatius, a càrrec de la fundació AMADIP ESMENT.

Els alumnes del CEIP Es Puig i del Sagrats Cors varen treballar en el jaciment, on ajudaren a l'equip tècnic d'arqueòlegs en les tasques de restauració i museïtzació.

Imatges de l'exposició «La prehistòria a la nostra vall» promoguda pel Consorci a la Capella de Ses Escolàpies de Sóller.

- 2021/2022.

Finca de Ca Ses Monges – IES Santa Maria del Camí

El juliol de 2021 l'IES Santa Maria del Camí, l'Ajuntament de Santa Maria del Camí i l'Associació Més que Pedra signaren un acord de custòdia del territori per recuperar la finca Ca ses Monges, de la vall de Coanegra, a la Serra de Tramuntana.

El projecte tenia l'objectiu d'involucrar l'alumnat en la millora de la finca cedida per l'Ajuntament i en la transmissió dels seus valors naturals i culturals. Per això, després de fer un treball de camp per conèixer l'entorn i millorar-lo, treballaren per fer-lo accessible al poble i visitants de l'illa. La primera fase del projecte va intervenir sobre els elements de pedra en sec presents a la finca, durant la qual es recuperaren 50 m² de marges.

En el marc d'aquest projecte, es varen fer altres activitats, com xerrades i presentacions adreçades als alumnes de 1r, 2n i 3r d'ESO sobre la pedra en sec a l'IES Santa

Maria del Camí i, per als alumnes de 2n, 3r i 4t d'ESO, dotze tallers de pedra en sec d'una jornada lectiva a la finca Ca ses Monges. En aquests tallers, els alumnes es varen implicar en les tasques de neteja i restauració de marges de pedra dins la futura zona d'acampada i al voltant del futur refugi de la finca.

Els alumnes de 2n d'ESO també varen treballar sobre les fonts orals i històriques de la zona i varen celebrar el 24 de febrer de 2022 el I Congrés APS Finca Ca ses Monges, per fomentar l'anàlisi i el debat sobre els resultats de la investigació que havien fet.

Finca de Ca Ses Monges.

• RECONeixEMENT ALS CENTRES APS

L'any 2021 el Consorci va organitzar un acte de reconeixement als centres educatius que participaven en el programa.

L'esdeveniment va tenir lloc el 28 d'octubre de 2021 a la possessió de Coma-sema, al terme municipal de Bunyola, i va comptar amb l'assistència de la presidenta del Consorci, Catalina Cladera; el secretari general de la Conselleria d'Educació, Bartomeu Barceló, i la consellera de Territori i vicepresidenta del Consorci, Maria Antònia Garcías.

L'acte va consistir en una visita guiada a la possessió, després de la qual es varen lliurar els diplomes i les plaques commemoratives a les escoles guardonades. L'esdeveniment es va tancar amb un concert i un refrigeri a càrrec dels alumnes de l'escola de cuina i hoteleria de l'IES Calvià.

Acte de reconeixement als centres educatius del programa a la possessió Coma-sema, Bunyola, octubre 2021.

SERVEI GRATUÏT D'AUTOCARS PER VISITAR LA SERRA

El Consorci té contractat un servei d'autocars per facilitar als escolars el transport gratuït fins a la Serra de Tramuntana i afavorir un acostament sobre el terreny als seus valors paisatgístics, culturals i patrimonials.

Poden sol·licitar aquest servei tots els centres públics i concertats de Mallorca i poden escollir el curs que es beneficiarà del servei, amb la limitació d'un nivell per escola, que pot estar conformat per un o més grups. Aquest programa només està disponible per als cicles obligatoris (primària, secundària i FP bàsica). A més a més, els centres que participen al Programa APS disposen d'un segon autobús per al grup d'alumnes implicat.

L'autocar gratuït cobreix el trajecte d'anada i de tornada des del punt de sol·licitud fins a qualsevol dels vint municipis que es localitzen dins del territori patrimoni mundial, per fer l'activitat que considerin més oportuna, sempre emmarcada en els valors culturals de la Serra. El centre coordina l'activitat, amb la supervisió del Consorci.

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat a aquest servei un pressupost de 226.849,86€. S'han duit a terme 569 excursions i se n'han beneficiat 31.012 alumnes i docents de centres educatius de l'illa sostinguts amb fons públics.

Més de 31.000 alumnes i docents de centres educatius públics i concertats de Mallorca han anat d'excursió a la Serra de Tramuntana amb el servei gratuït d'autocars.

Taula servei d'autocars 2018 - 2022.

ANY	PLACES	EXCURSIONS	PRESSUPOST
2018	8.871	154	67.897,30 €
2019	6.194	68	26.783,38 €
2020	3.622	81	22.825,44 €
2021	4.982	111	44.929,72 €
2022	7.343	155	64.414,02 €
TOTAL	31.012	569	226.849,86 €

CURSES A LA SERRA DE TRAMUNTANA

Divulgació i sensibilització a través de l'esport

Des de l'any 2014, el Consorci de la Serra de Tramuntana i la Direcció Insular d'Esports del Consell de Mallorca organitzen el circuit de Curses Infantils a la Serra de Tramuntana. Aquesta iniciativa, tal com recull el programa de divulgació del Pla de gestió de la Serra, permet mantenir viu i actiu el territori patrimoni mundial, apostant per l'esport en família i afavorint el coneixement dels valors patrimonials, etnològics i naturals que assegurin la implicació futura dels infants de Mallorca en la millora i conservació del territori.

Així mateix, d'acord amb els objectius del programa «Esport saludable» del Consell de Mallorca, les curses a la Serra contribueixen a l'adquisició d'hàbits saludables i fomenten un binomi essencial, com és l'esport i la natura, per tenir cura del medi ambient, aprenent a respectar els valors de l'esport sostenible. La iniciativa posa a l'abast dels més petits l'oportunitat de gaudir de l'experiència que suposa participar en una cursa de muntanya.

Les proves es fan de febrer a desembre, aturen només els mesos de juliol i d'agost, a zones naturals i municipis de la Serra. La participació és gratuïta, amb inscripció prèvia per controlar l'aforament. Cada cursa inclou diferents circuits, per a les distintes categories que es convoquen,

que van des dels 150 metres per als més petits fins als 4.500 metres per als majors de 16 anys i els adults. A més a més, totes disposen de servei mèdic i petit avituallament a l'arribada. No són competitives, tots els participants són obsequiats amb el mateix premi.

Cada una de les jornades esportives es complementa amb tallers relacionats amb els hàbits de vida saludable, els valors esportius, el respecte pel medi ambient i patrimoni; i també amb visites culturals als municipis d'acollida.

L'èxit del programa, hereu de la cursa Ultra Kids Serra de Tramuntana celebrada el 2013, es veu reflectit en l'evolució positiva de les dades de participació i del nombre de curses que any rere any conformen el programa. Si el 2014 varen participar 850 infants en les tres curses que es varen proposar, el 2022 foren 2.500 els nins i les nines que s'inscriviren en les deu proves que es van celebrar.

• **HISTÒRIC DE CURSES A LA SERRA DE TRAMUNTANA
2018-2022**

En el període 2018-2022, el Consorci ha destinat un total de 211.917,90 € a l'organització de cinc edicions de les Curses de la Serra de Tramuntana, que han comptat amb un total de 7.841 participants en les 41 proves disputades.

ANY	PRESSUPOST	CURSES	PARTICIPANTS
2018	13.591,03 €	7	1.195
2019	23.799,23 €	9	1.411
2020	58.175,88 €	5	630
2021	58.175,88 €	10	2.105
2022	58.175,88 €	10	2.500
TOTAL 2018-2022	211.917,90 €	41	7.841

L'any **2018**, el Consorci va destinar 13.591,03 € a contractar els serveis d'organització de la cinquena edició de les Curses Infantils, a la qual hi van participar 1.195 corredors en 7 proves.

DATA	MUNICIPI	PARTICIPANTS
17/02	Bunyola	173
18/03	Escorca	243
20/05	Campanet	214
09/06	Fornalutx	149
06/10	Puigpunyent	183
10/11	Mancor de la Vall	130
24/11	Pollença	103
TOTAL	7 curses	1.195

El **2019**, el Consorci va destinar un total de 23.799,23€ a l'organització de la sisena edició de les curses. Es van celebrar 9 de les 10 proves previstes i es varen mobilitzar un total de 1.411 participants.

DATA	MUNICIPI	PARTICIPANTS
16/02	Bunyola	192
16/02	Calvià	220
04/05	Sóller	170
18/05	Campanet	160
08/06	Fornalutx	190
14/09	Banyalbufar	93
28/09	Valldemossa	168
19/10	Mancor de la Vall	153
23/11	Escorca	65
TOTAL	9 curses	1.411

L'any **2020**, el Consorci va destinar 58.175,88€ a l'organització de la setena edició de la iniciativa. En aquesta convocatòria es van celebrar 5 de les 10 proves previstes inicialment al calendari, a conseqüència de les mesures sanitàries derivades de l'emergència sanitària ocasionada per la covid -19. Tot i això, les curses de la Serra van mobilitzar 630 participants.

DATA	MUNICIPI	PARTICIPANTS
16/02	Bunyola	200
13/06	Campanet	90
27/09	Sóller	92
14/11	Calvià	96
21/11	Mancor de la Vall	152
TOTAL	5 curses	630

El **2021**, el Consorci va destinar un pressupost de 58.175,88€ a la iniciativa. La vuitena edició de les curses, encara subjecta a les mesures sanitàries, va celebrar 10 proves i va comptar amb una participació de 2.105 persones.

DATA	MUNICIPI	PARTICIPANTS
27/03	Valldemossa	200
24/04	Sóller	175
15/05	Campanet	250
29/05	Bunyola	250
12/06	Fornalutx	220
18/09	Banyalbufar	200
02/10	Mancor de la Vall	250
20/11	Calvià	180
11/12	Lloseta	250
18/12	Lluc	130
TOTAL	10 curses	2.105

L'any **2022**, el Consorci va destinar 58.175,88€ a l'organització del novè circuit de Curses a la Serra de Tramuntana, que van aconseguir mobilitzar un total de 2.500 participants en les 10 proves que se celebraren a Mancor de la Vall, Calvià (Galatzó), Lluc, Alaró (Casa de Colònies s'Olivaret), Campanet, Valldemossa, Fornalutx, Banyalbufar, Puigpunyent i Andratx (Sant Telm).

Presentació VII edició Curses a la Serra a la Misericòrdia - Palma, febrer 2020.

DATA	MUNICIPI	PARTICIPANTS
19/02	Mancor de la Vall	265
27/03	Lluc	205
09/04	Alaró	250
01/05	Campanet	220
21/05	Valldemossa	230
04/06	Fornalutx	140
10/09	Banyalbufar	200
15/10	Puigpunyent	250
12/11	Andratx	250
03/12	Calvià	200
TOTAL	10 curses	2.210

PUBLICACIONS

Els valors de la Serra a l'abast de la ciutadania de tot el món

El Consorci promou i col·labora amb l'edició de material informatiu d'interès sobre la Serra de Tramuntana i els valors patrimonials, etnològics, naturals i culturals que atresora, per posar-los a l'abast de tota la ciutadania i contribuir a una comprensió millor de la singularitat del paisatge. L'objectiu darrer de totes aquestes accions (fulletons, llibres, estudis, guies, catàlegs, mapes, material educatiu i audiovisuals) és conscienciar de la importància de preservar aquest territori per a les generacions futures.

Com a resultat d'aquesta activitat, en el període de 2018-2022 destaquen les iniciatives i publicacions següents:

• Sistema d'Indicadors de la Serra de Tramuntana

El Sistema d'Indicadors analitza la situació i les accions que s'han fet en el decurs dels deu primers anys de la Declaració de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial i marca les pautes per a la gestió futura del territori identificant els punts conflictius i debilitats. L'estudi el va elaborar durant 2020 el Comitè d'Experts i Expertes, òrgan consultiu del Consorci, sota la direcció de la tècnica SIG (Sistemes d'Informació Geogràfica) del servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca, Antònia Fornés Horrach.

L'estudi compta amb 34 indicadors que es distribueixen en cinc àmbits, que engloben, també, diferents blocs temàtics: cultura i patrimoni, població i socioeconomia, territori i mobilitat, medi ambient i transferència

de coneixement. Aquest sistema permet analitzar, entre altres dades, la quantitat de marjades i sistemes hidràulics recuperats, la situació de les finques públiques i de les rutes senderistes, el creixement de la població, el grau de pressió turística i l'evolució dels diferents sectors econòmics amb especial atenció a la producció agrícola.

Entre les conclusions més importants que s'han pogut extreure, l'anàlisi dels indicadors constata que:

- Mentre que la superfície d'olivar s'ha mantingut estable, els fruiters presenten una tendència a disminuir perdent molta presència a la vall de Sóller. La resta de cultius han sofert una disminució important de la superfície, del voltant d'un 30%, tot i que s'ha triplicat la superfície destinada al cultiu de vinya, confirmant un procés d'adaptació de l'activitat agrícola per la dinàmica econòmica general.

- Des del 2016, l'increment de la superfície ecològica és generalitzat i gairebé es triplica en només 3 anys.

- Anualment s'han recuperat una mitjana d'uns 5 km lineals de marjades amb l'ajuda de les subvencions concedides pel Govern. Sóller és el municipi amb més marges recuperats, sumant un total de 3.278 m lineals, seguits dels municipis de Campanet i Alaró.

- Des de l'any 2010 fins al 2018 les rutes senderistes obertes i senyalitzades en l'àmbit de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial es varen ampliar en

384 km, un 22,1% d'increment respecte de l'any que es va començar a fer feina en el Pla de gestió.

- El creixement de la població ha estat d'un 1,26%, inferior al 2,05% del conjunt de Mallorca. Tan sols 11 dels 36 nuclis de la Serra augmenten població, destacant Esporles i Puigpunyent.

- Hi ha més places turístiques que població a Deià, Banyalbufar, Estellencs i Fornalutx. Bunyola, Esporles i Alaró són els municipis amb els valors més baixos de pressió turística.

- Entre 2010 i 2018, el sector de l'hoteleria és el que ha experimentat un major creixement.

- Les finques públiques ocupen gairebé l'11% de la superfície de la Serra.

- El 75% de la superfície de la Serra es troba protegida per alguna figura de protecció.

Des de la seva publicació, el Consorci disposa de dades fiables per donar una resposta efectiva a les principals necessitats i aconseguir que la Serra sigui sostenible a través d'informació actualitzada. De fet, la informació recollida al Sistema d'Indicadors ha estat clau per promoure noves accions, com el desenvolupament de la proposta de Llei de la Serra de Tramuntana i també la posada en marxa de plans estratègics per canviar i impulsar el desenvolupament econòmic a Estellencs i Banyalbufar.

El Consorci va destinar un pressupost de 6.540€ per contractar els serveis de correcció lingüística, disseny, maquetació i impressió del Sistema d'Indicadors de la Serra de Tramuntana.

• Flora dels canons càrstics de la Serra de Tramuntana

El Consorci i el Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca va col·laborar en la publicació de l'estudi de Guillem Alomar i Canyelles el 2019.

Flora dels canons càrstics de la Serra de Tramuntana és una monografia de la Societat d'Història Natural de les Illes Balears que dona a conèixer la flora vascular dels principals torrents càrstics de la Serra, un dels ecosistemes més singulars del territori, on es localitza una rica flora (496 tàxons) de diferent procedència i filiació corològica, entre la qual destaquen els arbres i els arbustos relictos (11), o l'alt nombre d'endemismes (50). En aquests espais també hi troben refugi un conjunt d'elements peculiars com: la llengua de zero vera, la savina de muntanya, l'avellaner i la viola roquera. El document constata també la desaparició de varietats històriques com el tamarell, el teix i el salze.

El Consorci va destinar 7.022€ a la feina de disseny, maquetació i edició del llibre, del qual es varen imprimir 1.000 unitats.

• Revista Mirall

L'any 2018, el Consorci va destinar 4.491,23 € a l'elaboració d'un reportatge en anglès i català centrat en la declaració de la Serra de Tramuntana com a patrimoni mundial i la seva relació amb la tècnica de la pedra en sec per afavorir-ne la divulgació durant l'encontre internacional *Global Consortium for the Preservation of Cultural Heritage* a Mumbai, al mes de novembre.

En aquest congrés es va defensar la declaració de la pedra en sec com a Patrimoni Immateral de la Humanitat per la UNESCO.

Aquesta tècnica mil·lenària va ser el IV criteri que es va considerar per obtenir la declaració de la Serra com a patrimoni mundial, pel fet d'haver afavorit la transformació i l'enriquiment de la terra possibilitant el cultiu d'oliveres, fruiters i hortalisses, a través del sistema de marges de pedra en sec.

El reportatge es va publicar a la revista *El Mirall*, la revista especialitzada de temàtica cultural editada per l'Obra Cultural Balear (OCB), amb més de tres dècades de trajectòria.

• National Geographic

Amb l'objectiu de contribuir a la divulgació internacional dels valors de la Serra, el Consorci va destinar 9.517,20 € a la redacció i disseny d'un reportatge de dues pàgines que es va publicar al número de gener/febrer de 2019 de l'edició britànica de la revista *National Geographic Traveller UK* i en la seva web.

National Geographic Traveller és una divisió de *National Geographic Magazine*, la prestigiosa revista d'abast global que es distribueix en 32 llengües a tot el món.

El Consorci va contractar una col·laboració de dues pàgines amb fotografies a gran escala que recollia una sèrie de recomanacions per visitar la Serra de Tramuntana amb una perspectiva sostenible i respectuosa amb el paisatge. El text principal es va centrar a destacar la declaració de la UNESCO i explicava els criteris culturals que varen fer que la Serra fos valedora de la denominació de Patrimoni Mundial.

Disseny del reportatge de la revista
National Geographic Traveller UK, febrer 2019.

CULTURA I PATRIMONI DEL PAISATGE

RUTES CULTURALS DE LA SERRA DE TRAMUNTANA UN MUSEU A CEL OBERT

El Pla de gestió de la Serra de Tramuntana destaca les oportunitats d'un turisme cultural i la importància de l'educació ambiental, per preservar, fer valdre i potenciar el desenvolupament sostenible del territori declarat Patrimoni Mundial.

Sobre la base d'aquesta consideració, el Consorci va iniciar el projecte de «Les rutes culturals de la Serra de Tramuntana», una ambiciosa iniciativa per donar a conèixer i realçar les característiques particulars i els elements patrimonials singulars dels 20 municipis localitzats a la Serra, a fi de crear una xarxa de rutes d'interpretació fidel a les especificitats de cada un d'ells que ajudàs a explicar què és la Serra i quins són els valors extraordinaris que li valgueren la declaració de la UNESCO.

Per dur a terme aquest projecte, el Consorci va destinar un total de 98.530€.

La iniciativa es va presentar l'octubre de 2019, coincidint amb la constitució de la Mesa de Batles i Batlesses de la legislatura 2019-2023, i respon a tres fites clau que es va marcar l'ens per gestionar la Serra:

- La inversió en centres i activitats d'interpretació del territori.
- Afavorir un turisme cultural responsable i sostenible que aportí més recursos econòmics per mantenir el paisatge.

- Oferir un ús turístic i recreatiu adequat, des del punt de vista ecològic, social i econòmic.

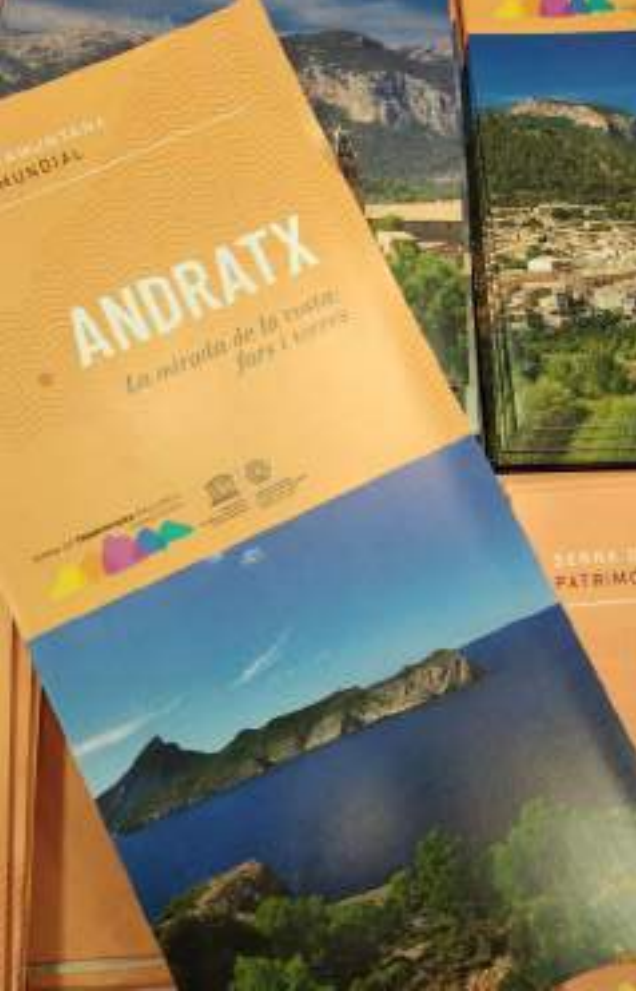
• 40 itineraris i 10 rutes temàtiques per descobrir les singularitats de la Serra

Des del cap de Formentor a Pollença fins a Andratx o de ponent cap al sector nord, «Les rutes culturals de la Serra de Tramuntana» permeten descobrir les particularitats excepcionals del paisatge de la Serra a través de 40 itineraris, que s'engloben en 10 rutes temàtiques més àmplies, i que aporten informació detallada dels valors patrimonials i culturals de cada un dels 20 municipis que es localitzen en aquest territori.

D'aquesta manera, les persones tenen la possibilitat d'aprofundir en el coneixement de la Serra des de diferents perspectives, i els pobles i nuclis urbans es converteixen en centres d'interpretació del territori oferint informació sobre la seva contribució als valors que varen fer possible la declaració de Patrimoni Mundial de la UNESCO.

En concret, les rutes culturals que es varen dissenyar inclouen dos itineraris per descobrir cada un dels 20 municipis que s'agrupen en 10 temàtiques:

LA MIRADA DE LA COSTA	Andratx: <i>De s'Arracó a la Trapa i Del Castell de Sant Elm a la torre de Cala en Basset.</i>
ELS JARDINS SENYORIALS	Bunyola: <i>Orient i Raixa i Alfàbia.</i>
EL MÓN DE LES POSSESSIONS	Calvià: <i>El poble i el camí Vell de Galilea i Es Capdellà i la finca pública de Galatzó.</i>
	Palma: <i>La Tramuntana ciutadana Sarrià i Bunyolí.</i>
	Puigpunyent: <i>El poble i El sistema hidràulic de Son Nét i Galilea.</i>
EL MÓN DE L'AIGUA I LES MARJADES	Banyalbufar: <i>Camí des Rafal i Planícia i El poble i el camí dels Regants.</i>
	Esporles: <i>El poble Vell i Sa Granja i el camí des Correu, GR 221.</i>
	Estellencs: <i>El poble i La Boal de ses Serveres.</i>
PERSONATGES DE LA SERRA	Deià: <i>El poble i el camí des Ribassos i Son Marroig i miradors de sa Foradada.</i>
	Valldemossa: <i>La Cartoixa i el poble i Ramon Llull i l'Arxiduc.</i>
CARRERS I CAMINS DE MUNTANYA	Fornalutx: <i>Camins de Fornalutx.</i>
	Sóller: <i>Camins de Rocafort i des Rost i El nucli urbà.</i>
ELS PORTALS DE LA SERRA	Alaró: <i>El Castell d'Alaró i El poble i la Font de Ses Artigues.</i>
	Lloseta: <i>Camí d'Almadrà i el Castellot en la en la possessió del Filicomís i El poble.</i>
	Santa Maria del Camí: <i>Son Torrella.</i>
POBLES I LLOGARETS	Campanet: <i>El monument natural de les fonts Ufanes i El poble.</i>
	Mancor: <i>Camins de Santa Llúcia i Biniarroí i El poble.</i>
	Selva: <i>El poble i Moscarí, Binibona i Caimari.</i>
ESPIRITUALITAT I RELIGIÓ	Escorca: <i>Camí de ses Voltes i cases de neu de Galileu i El monestir de Lluc i Son Amer.</i>
ARTISTES I PAISATGE	Pollença: <i>El poble i La cala de Sant Vicenç, Bòquer i el Moll.</i>

Les rutes culturals són una ambiciosa iniciativa per donar a conèixer les característiques particulars dels 20 municipis de la Serra i afavorir un turisme cultural responsable i sostenible.

La informació exhaustiva que aporten tots aquests itineraris posa en relleu els elements que testimonien la colonització de l'home del territori i l'aprofitament que varen fer dels seus recursos per sobreviure, comunicar-se i practicar l'intercanvi mitjançant una interessant i especial xarxa de camins.

Els autors encarregats d'elaborar els continguts de les rutes foren:

- **Concepció Bauçà de Mirabó.** Professora universitària especialitzada en Història de l'Art i l'educació en l'art, amb una dilatada trajectòria investigadora del patrimoni artístic, l'arquitectura i els llenguatges artístics aplicats en aquesta.

- **Miquel Àngel Escanelles.** Geògraf i autor de la web *toponimiamallorca.net* que recull noms de llocs de Mallorca, amb l'objectiu de contribuir a la seva difusió i a la seva correcta localització geogràfica.

- **Vicenç Sastre. Pintor.** Pintor, il·lustrador i divulgador, amb aportacions valuoses en nombrosos llibres i publicacions sobre natura, història i mitologia de les Illes Balears.

• Difusió de «Les rutes culturals»

En paral·lel al treball de disseny de «Les rutes culturals de la Serra de Tramuntana», el Consorci va contractar els serveis per crear els diferents elements i suports necessaris per donar a conèixer el contingut dels itineraris en els diferents municipis, contribuir a una millor comprensió del paisatge cultural i fomentar un ús turístic i recreatiu adequat, des del punt de vista ecològic, social i econòmic del territori, tal com recull el Pla de gestió. En concret, el pla de difusió compta amb els elements següents:

- Instal·lació de 20 punts d'informació interiors (córners) i 40 d'exteriors (tòtems).

Pressupost: 34.450 €.

- Creació del web específic *www.rutesculturalsSerra.cat* que inclou les rutes georeferenciades de cadascun dels municipis, amb els elements culturals i etnològics destacats.

Pressupost: 12.000 €.

- Creativitat, presentació i coordinació del desplegament de Les Rutes Culturals en els diferents municipis.

Pressupost: 21.750 €.

- Llibre de les Rutes culturals a la Serra de Tramuntana, amb una tirada de 5.000 exemplars, i tríptics informatius de cada municipi de la Serra (tirada de 320.000 exemplars en català, castellà, alemany i anglès).

Pressupost: 13.200 €.

- Impressió, custòdia i entrega de llibres i tríptics.

Pressupost: 8.130 €.

• Presentació pública de «Les rutes culturals»

Finalitzats tots els treballs, el Consorci va dur a terme 7 presentacions públiques per donar a conèixer la iniciativa de «Les rutes culturals de la Serra de Tramuntana». Tots els actes han comptat amb la participació dels autors dels materials didàctics.

Els municipis que van acollir aquestes presentacions són: Alaró, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Campanet, Palma i Pollença.

El projecte de «Les rutes culturals» ha estat la llavor d'altres tres programes divulgatius de caire cultural que ha impulsat el Consorci en aquest període: «Rutes culturals guiades», «Visites culturals a possessions emblemàtiques de la Serra de Tramuntana» i «Tasta la Serra. Recorreguts gastronòmics».

Presentació de «Les Rutes Culturals» a Palma, novembre 2019.

CERTAMEN DE FOTOGRAFIA

EL PAISATGE DE LA SERRA A TRAVÉS DE L'OBJECTIU

Des de l'any 2017, el Consorci convoca el Certamen de Fotografia Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, en col·laboració amb l'Associació de Fotografia de Natura de les Illes Balears (AFONIB), amb diverses finalitats. D'una banda, el certamen permet assortir i mantenir actualitzat el banc d'imatges que el Consorci fa servir per a reportatges, difusió i cessió gratuïta als mitjans que ho sol·liciten sota requisit que no han de servir per a finalitats lucratives i promocionals. D'altra banda, les fotografies guardonades formen part del calendari anual que publica aquest ens.

La iniciativa contribueix als objectius del Programa de Divulgació del Pla de gestió del paisatge cultural de la Serra, que cerca facilitar un coneixement major del territori i fomentar-ne l'estima per garantir-ne la conservació en el futur. A més, l'art. 4 dels estatuts del Consorci estableix com una de les seves finalitats, «promoure la implicació de la iniciativa particular en la conservació i millora del paisatge cultural i dels valors patrimonials de

la Serra». A fi d'aconseguir aquest objectiu es consideren requisits fonamentals la transmissió de la informació i la comunicació.

Per complir amb aquesta missió, el Consorci va considerar que les fotografies havien de tenir un component artístic i creatiu important i va decidir anomenar un petit grup d'experts coneixedors del món de la fotografia —i de la Serra de Tramuntana en particular— per garantir uns criteris de qualitat en l'adquisició de noves imatges. D'aquesta manera va néixer la col·laboració amb AFONIB. L'entitat, sense ànim de lucre i referent en el món de la fotografia artística de la natura, col·labora des de llavors en el procés d'adquirir imatges i aporta persones expertes al jurat que, juntament amb representants del Consorci, adjudiquen els premis del certamen fotogràfic.

Per seleccionar les fotografies, AFONIB i el Consorci varen articular un sistema digital per presentar les imatges per internet que garanteix l'anonimat de qui les presenta i l'objectivitat en el veredict final de la selecció. El nom dels autors de les fotografies seleccionades per ser adquirides no es coneix fins que resulten seleccionades.

A cada una de les convocatòries publicades, el certamen posa la mirada en un dels valors de la Serra que propiciaren la declaració de la UNESCO, de tal manera que les imatges que es presenten a les diferents categories tenen una temàtica comú i se situen dins dels límits del territori patrimoni mundial.

La inscripció per participar al certamen és gratuïta i hi poden participar totes les persones aficionades a la fotografia o professionals, que siguin autores de les imatges que presenten i que en posseeixin els drets.

• HISTÒRIC CERTAMEN FOTOGRAFIA 2018-2022

El Consorci ha destinat un total de 34.480 € a l'organització i coordinació general de les tres edicions del Certamen de Fotografia Serra de Tramuntana que s'han convocat en aquest quinquenni. D'aquesta quantitat, 15.600 € han estat per dotar els 33 premis que s'han convocat i lliurat. Pel que fa a les dades de participació, al conjunt de les categories convocades en les tres edicions s'han presentat un total de 1.104 fotografies.

Certamen de fotografia 2018 - 2022.

ANY	PRESSUPOST	PRESSUPOST PREMIS	FOTOGRAFIES PRESENTADES	FOTOGRAFIES PREMIADES
2019	11.430 €	4.200 €	319	9
2020	11.200 €	5.700 €	452	12
2021	11.850 €	5.700 €	333	12
TOTAL	34.480 €	15.600 €	1.104	33

• II EDICIÓ CERTAMEN DE FOTOGRAFIA

ANY 2019

Pressupost: 10.701,85 €

4.200 € en premis

319 fotografies presentades

El jurat es reuneix el 13 de febrer de 2019 i atorga 9 premis:

Categoria Pobles i possessions de la Serra. Des de la vista general fins a la vista de detall: pobles, carrers, cases, possessions i elements presents en cadascun d'aquests llocs

- 1r. Premi: *Cap al calvari*, de Montse Furment.
- 2n. Premi: *Valldemossa*, de Joan Lluís Coll Rotger.
- 3r. Premi: *La fortalesa*, d'Antoni Valls Suau.

Categoria El camp de la Serra. Les marjades i les terres on es produeixen productes de la Serra (olivars, tarongers, horts, vinya...)

- 1r. Premi: *Olives ventades*, de Joan Lluís Coll Rotger.
- 2n. Premi: *Enmig del camp*, de Marc Marco Ripoll.
- 3r. Premi: *Tardor*, d'Antoni Valls Suau.

Categoria Els elements etnològics. Construccions i obres que han creat el paisatge de la Serra (forns de calç, síquies, fonts, barraques, torres, etcètera).

- 1r. Premi: *Castell del Rei*, de Sebastià Bota Ferragut.
- 2n. Premi: *Font*, de Jaume Cabrer Silva.
- 3r. Premi: *Lluna abraçant el Castell d'Alaró*, d'Antoni Valls Suau.

Membres del Jurat del Certamen de fotografia 2019.

Miquel Vadell, director insular de Territori i Paisatge del Consell Insular de Mallorca

Joan Carles Palos, periodista pel Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial

Néstor Carda, fotògraf d'AFONIB

Xavier Llabrés, fotògraf d'AFONIB

Josep Bernales, cap de servei tècnic del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, actuant com a secretari de la comissió

Cap al calvari, de Montse Furment. II Certamen de Fotografia 2019.

La fortalesa, d'Antoni Valls Suau. II Certamen de Fotografia 2019.

• III EDICIÓ CERTAMEN DE FOTOGRAFIA

ANY 2020

Pressupost: 12.359,89 €

5.700 € en premis

452 fotografies presentades

El jurat es reuneix el 26 d'octubre de 2020 i atorga 12 premis:

Categoria La mirada de la costa. L'aigua i les marjades

1r. Premi: *Broll de les marjades*, de Jordi Xavier Aguiló Fiol.

Premi d'Honor 1: *Sa Font de sa Cova*, de Marc Marco Ripoll.

Premi d'Honor 2: *Sa Fàbrica*, de Néstor Carda Aroca.

Categoria El món de les possessions. Els jardins senyorials

1r. Premi: *Son Moragues*, de Marc Marco Ripoll.

Premi d'Honor 1: *S'Arrom*, de Joan Lluís Coll Rotger.

Premi d'Honor 2: *Tardor de Raixeta*, de Marc Marco Ripoll.

Categoria Els portals de la Serra: pobles i llogarets

1r. Premi: *Llogaret de sa Calobra*, de Sebastià Bota Ferragut.

Premi d'Honor 1: *Carrer a Fornalutx*, de Txema García.

Premi d'Honor 2: *Plou i fa sol a Valldemossa*, de Marc Marco Ripoll.

Categoria Personatges de la Serra. Artistes i paisatges. Espiritualitat i religió

1r. Premi: *La lluna sobre les siluetes*, de Joan Lluís Coll Rotger.

Premi d'Honor 1: *Ramon Llull a Andratx*, s'Ana Karolina Grimmes.

Premi d'Honor 2: *En Cabrit i en Bassa*, de Bartomeu Cañellas.

Membres del Jurat del Certamen de fotografia 2019.

Miquel Vadell, director insular de Territori i Paisatge del Consell Insular de Mallorca

Joan Carles Palos, periodista pel Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial

Maria Josep Aguiló, fotògrafa d'AFONIB

Toni Garau Garau, fotògraf d'AFONIB

Josep Bernales, cap de servei tècnic del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, actuant com a secretari de la comissió

Plou i fa sol a Valldemossa, de Marc Marco Ripoll. III Certamen de Fotografia 2020.

S'Arrom, de Joan Lluís Coll Rotger. III Certamen de Fotografia 2020.

• IV EDICIÓ CERTAMEN DE FOTOGRAFIA

ANY 2021

Pressupost: 13.144 €

5.700 € en premis

333 fotografies presentades

El jurat es reuneix el 20 d'octubre de 2021 i atorga 12 premis:

Categoria La Serra intacta

1r. Premi: *Mar de Boira*, de Dídac Faus Momparler.

Premi d'Honor 1: *Costa Nord (direcció nord)*, de Sebastià Bota Ferragut.

Premi d'Honor 2: *Un missatge a la roca*, de Bartomeu Santandreu Borràs.

Categoria La vida a la Serra

1r. Premi: *Descarat*, de Bartomeu Fiol Obrador.

Premi d'Honor 1: *Àguila peixatera*, de Txema Garcia Laseca.

Premi d'Honor 2: *El galliner d'en Guarín*, de Marc Marco Ripoll.

Categoria Transformació de la Serra

1r. Premi: *L'aigua de l'embassament*, de Marc Marco Ripoll.

Premi d'Honor 1: *Port d'es Canonge*, de Sebastià Bota Ferragut.

Premi d'Honor 2: *Casa de neu 1*, de Pep Forteza Mestre.

Categoria Refugi a la Serra

1r. Premi: *Albercutx sota les estrelles*, de Txema Garcia Laseca.

Premi d'Honor 1: *Cosconar*, de Sebastià Bota Ferragut.

Premi d'Honor 2: *'Constipador' del castell d'Alaró de nit*, de Cayetano Rosselló Mercer.

Membres del Jurat del Certamen de fotografia 2019.

Miquel Vadell, director insular de Territori i Paisatge del Consell Insular de Mallorca

Concepció Bauçà de Mirabò Gralla, doctora en Història de l'Art

Jaume Llinàs Mateu, fotògraf d'AFONIB

Rosana Pita Aneiros, fotògrafa d'AFONIB

Joan Carles Palos, periodista pel Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial

Josep Bernales, cap de servei tècnic del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, actuant com a secretari de la comissió

Casa de neu 1, de Pep Forteza Mestre. IV Certamen de Fotografia 2021.

Águila peixatera, de Txema Garcia Laseca. I V Certamen de Fotografia 2021.

EXPOSICIONS, JORNADES I CONFERÈNCIES PER AVANÇAR EN LA GESTIÓ DEL PATRIMONI MUNDIAL DE LA SERRA

En el marc de les accions de caire divulgatiu que desenvolupa el Consorci, durant aquests cinc anys, s'han organitzat una sèrie d'exposicions per afavorir un major coneixement dels valors i les característiques singulars del territori patrimoni mundial i sensibilitzar la ciutadania sobre la importància de protegir-los.

• La Serra de Tramuntana des del firmament (2019)

El Consorci es va involucrar en l'organització de l'exposició itinerant «La Serra de Tramuntana des del firmament».

En aquesta exposició itinerant es van destinar 8.397,88€. El projecte, del professor de geografia de la UIB Joan Bauçà, mostrava en dotze panells fotografies representatives d'aspectes rellevants d'origen natural o

antròpic de la Serra de Tramuntana, enregistrades mitjançant la tecnologia de la teledetecció satel·litària. La visió de conjunt proporcionada per aquestes imatges predominava sobre el detall i convidava la ciutadania a fer una aproximació més solidària del territori i a sumar propostes per superar els reptes actuals i futurs, sempre des de la diversitat de plantejaments. Cada làmina anava acompanyada d'informació documentada en català, castellà i anglès, on s'inclouen diversitat de plantejaments sobre el passat, el present i el futur d'aquest territori.

L'exposició itinerant es va poder veure al parc de la Mar (maig de 2019), a les instal·lacions del tren de Sóller a la plaça d'Espanya (juny de 2019), al claustre de l'Ajuntament d'Andratx (gener-abril de 2020) i al Centre d'Interpretació de Raixa.

Exposició «La Serra de Tramuntana des del firmament» a Palma, maig 2019.

• Certamen de fotografia

El Consorci organitza exposicions itinerants de les imatges premiades a les diferents edicions del Certamen de Fotografia de la Serra de Tramuntana. En concret, la mostra de les imatges guardonades a la II edició del certamen fotogràfic es va inaugurar a Raixa, el 15 de març de 2019, coincidint amb el lliurament dels premis. Amb posterioritat, el muntatge es va poder visitar a distints municipis de la Serra.

L'exposició del III Certamen de Fotografia es va inaugurar el març de 2021 al passeig Sagrera de Palma.

Amb posterioritat, el muntatge es va poder visitar a Can Gelabert, Binissalem (abril); a Inca (maig); a Pollença (juny); a Campanet (juliol); a Algaida (setembre) i a Bunyola (novembre).

L'exposició d'imatges guardonades al IV Certamen de Fotografia es va inaugurar el desembre de 2021 a la plaça de l'Ajuntament de Puigpunyent, on va romandre fins el 7 de gener, abans de començar una itinerància que la va dur a altres pobles de Mallorca.

El Certamen de Fotografia, organitzat juntament amb AFONIB des de 2017, té com a objectiu facilitar el coneixement de la Serra de Tramuntana i fomentar-ne l'estima per garantir-ne la conservació.

Exposició IV Certamen de fotografia, Can Gelabert - Binissalem, febrer 2022.

En la mateixa línia, l'ens ha organitzat conferències, fòrums i jornades, que, a més d'aprofundir en aquesta tasca de divulgació, han afavorit un intercanvi d'experiències i estratègies d'èxit dutes a terme per altres paisatges declarats patrimoni mundial que permeten fer una gestió més sostenible de la Serra.

2018	13 de desembre. Jornada informativa per difondre la iniciativa de custòdia del territori.
	24 i 25 de novembre. Raixa. Seminari de formació per a Guies de Muntanya.
	10 de juliol. Caixa Fòrum i Deià. XIV ^e Congrés Internacional Robert Graves.
2019	4 d'octubre. Visita Comitè d'Experts i Expertes turisme cultural del Consell Internacional de Monuments i Llocs ICOMOS. Membres del Comitè d'Experts i Expertes en turisme cultural del Consell Internacional de Monuments i Llocs (ICOMOS) varen visitar Mallorca per primera vegada. Per cloure la seva estada, els membres de ICOMOS varen plantar un arbre a Raixa.
	20 d'octubre. Angra do Heroísmo, Açors, Portugal. VII Trobada Ibèrica de Gestors del Patrimoni Mundial. Representants del Consorci varen participar a la trobada internacional amb l'objectiu de compartir experiències d'administració i coordinació de llocs Patrimoni Mundial
	11 de novembre. Córdoba. XIII Trobada de Gestors del Patrimoni Mundial.
	21 de juny. Lituània. Fòrum Internacional «Curonian Spit for us and for the world». Sota el títol «Gestió d'un patrimoni mundial viu: residents i visitants,» representants del Consorci van participar a la trobada de patrimonis mundials europeus per presentar les accions dutes a terme en el marc del programa de participació, previst al Pla estratègic de gestió de la Serra, a fi de promoure una gestió plural del Patrimoni Mundial.
	25 d'octubre. Jornada custòdia del territori. Representants del Consorci varen mantenir un encontre amb responsables de la iniciativa de Custòdia del Territori a les Illes Balears (ICTIB). La trobada, de caire tècnic, tenia l'objectiu d'analitzar l'impacte de les iniciatives que es duen a terme mitjançant la figura de Custòdia dins del territori patrimoni mundial i les possibilitats de millora, quant a la idoneïtat i la qualitat de les propostes que es presenten com a element clau per a la seva conservació, terminis i condicions de les convocatòries anuals que realitza el consorci en el marc del pla estratègic de subvencions.

2020	20 de novembre. Galatzó (Calvià). Jornada Trobada - Aprenentatge - Servei.
2021	Del 4 al 6 d'octubre. Centre Costa Nord, Valldemossa. Jornades locals sobre ecoterritoris a la Serra de Tramuntana; ecoregions, eines de dinamització econòmica per la Serra de Tramuntana.
2022	25, 26 i 27 d'abril. UIB. XIV Congrés Internacional SEAE. Presentació de les eines per als eco-territoris d'Europa i la seva aplicació. En el cas de la Serra de Tramuntana es va presentar l'eina de monitorització desenvolupada.
	10 i 11 de novembre. Madrid. Jornades Tècniques entorn el Paisatge Cultural: Reptes i desafiaments pel segle XXI.

Els membres d'ICOMOS varen plantar un arbre a Raixa, octubre 2019.

MISSIONS ARTÍSTIQUES

VISIÓ DE L'ART CONTEMPORANI DEL PATRIMONI PAISATGÍSTIC DE LA SERRA DE TRAMUNTANA

El Consorci, amb la col·laboració d'Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma, el 2018 va organitzar la segona edició de l'experiència anomenada Missions Artístiques UNESCO, un projecte pedagògic que alterna la formació amb el treball creatiu per promocionar de forma internacional els valors patrimonials de determinats indrets de la Serra, des d'una visió actual de l'art contemporani.

La convocatòria va seguir l'edició que al 2017 va dur l'artista de videoart **Robert Cahen** (Valence, França, 1945) a realitzar les primeres Missions artístiques, al refugi de ca'n Boi, a Deià. Aquesta estada va desembocar en l'edició d'un llibre i la vídeoinstal·lació *Paisatges. Serra de Tramuntana. Lights and vibrations, essay for the painting in movement*, que es va poder visitar a l'Aljub del Baluard entre el 16 de març i el 18 d'abril de 2018.

Per a la segona edició, el Consorci va destinar un pressupost de 12.087,79€ per dur a terme el projecte, que va comptar com a convidat per dirigir l'experiència amb l'artista i agroecòleg madrileny **Fernando García-Dory**, al capdavant del grup Inland-Camp Endins. Graduat en Belles Arts i diplomad en Sociologia, l'obra de García-Dory versa sobre la relació entre natura i cultura en el marc del paisatge, allò «rural» i les expectatives associades a aspectes d'identitat, crisi, utopia i canvi social.

Seguint aquesta línia de treball, el col·lectiu de l'artista va proposar un taller per obrir noves vies d'investigació i experimentació pedagògica sobre el paisatge. D'aquesta manera, l'activitat convidava a conèixer i interpretar l'entorn natural de la Serra, els problemes i els reptes que afronta, a partir de visites a determinats indrets (Deià i zones properes) i afavorint un apropament als habitants.

Els eixos d'interès temàtic foren la intersecció art-ecologia-territori, els models de desenvolupament i els processos de canvi, amb capacitat d'adaptació i reacció a oportunitats durant el treball de camp, el registre i documentació en diferents formats i la col·laboració i el diàleg dins del propi equip.

Mitjançant una convocatòria internacional es varen adjudicar deu places per participar al *workshop* interdisciplinari, que es va celebrar del 23 al 27 d'octubre de 2018, a la Casa Rural Son Rullan, a Llucalcari.

En concret, els participants del taller que foren seleccionats i que participaren en la realització de l'obra final foren: María Alcaraz, Arantxa Boyero Lirón, Óscar Canalis Hernández, Gema Capdevila Serrano, Carme Frau, Alberto Fernández Jiménez, Laurent Gardet, Marta Goro, Beatriz Millon i Lorena Mulet Delgado.

Després de compartir i intercanviar experiències i coneixements durant quatre dies de convivència en els quals es va dur a terme el projecte creatiu, es va obrir un període per elaborar les conclusions a partir de l'anàlisi de la informació recollida, del context, l'especulació de cara al futur i la formulació de propostes.

L'artista Fernando García-Dory va dirigir la segona edició de les Missions Artístiques UNESCO amb una proposta d'experimentació pedagògica sobre el paisatge.

La directora d'Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma en aquell moment, Nekane Aramburu, va assumir la direcció científica i el comissariat de la proposta.

Finalitzat el projecte es va fer la presentació pública a la sala Aljub d'Es Baluard, amb presència de l'artista, sota el títol «Missions artístiques a la Serra de Tramuntana. Chambre noir/Expanded landscape INLAND - Campo Adentro».

El col·lectiu INLAND, de l'artista Fernando García-Dory va proposar una instal·lació en forma de càmera obscura sobre les interaccions entre el paisatge, la cultura i la natura a la zona de la Serra de la Tramuntana.

La instal·lació girava al voltant de Lluc Mir, cap del Gremi de Margers, entitat que reuneix els artesans de parets de pedra en sec (marges), tan fonamentals a la Serra per construir les terrasses dels camps d'oliveres, que han representat, pràcticament, l'única font d'ingressos per a la població local durant segles.

La importància de mantenir aquestes pràctiques artesanals i agràries és fonamental en un paisatge de camp en lluita contra la gravetat. Així com el turisme reemplaça el cultiu d'oliveres, el paisatge, que ha estat declarat Patrimoni Mundial de la UNESCO, es va perdent a poc a poc.

• Adopta una olivera

Durant la seva estada a la Serra, el col·lectiu INLAND va posar en marxa el projecte *Adopta una olivera*, per afavorir la complicitat entre els visitants de l'illa i el cultiu i el manteniment de les oliveres centenàries, o fins i tot mil·lenàries, associades a paisatges amb un gran valor però amb produccions econòmiques petites i poc competitives. Quan una persona adopta una olivera a canvi d'una tarifa anual, es posa a l'arbre el nom de l'adoptant i se'l manté informat sobre la cura que se'n té i els tractaments que rep.

Els artistes residents varen fer una estada a Llucalcari amb el col·lectiu InLand - Campo adentro de Fernando García Dory, octubre 2018.

ACTIVITATS CULTURALS 2022 DE LA SERRA DE TRAMUNTANA

Davant l'èxit de la proposta d'activitats culturals per al desè aniversari, l'any 2022 es van tornar a oferir a la ciutadania el programa «Entra a la Serra». Es van programar 7 rutes guiades, 6 visites a possessions i 6 tallers gastronòmics.

- Rutes culturals guiades

Pressupost: 1.706,60 €.

Guies culturals: Joan Carles Palos i Tomàs Vibot.

Participants: 255.

Itineraris realitzats i dates:

- Son Nét (Puigpunyent). El naixement de la Riera. 19 de març.
- Formentor (Pollença). Camí Vell del Far. 24 d'abril.
- Sóller. La ruta de la invasió. 21 de maig.
- Biniamar (Selva). El penyal Gros. 18 de setembre.
- Formentor (Pollença). El Puig d'en Fumat. Atalaies sobre Formentor. 1 d'octubre.
- Binibona (Selva). Ses Figueroles. 16 d'octubre.
- Casc antic de Pollença. «Amor de Pàtria: rere les passes de Miquel Costa i Llobera». En motiu de la celebració de l'Any Costa i Llobera. 19 de novembre.

- Visites culturals a possessions emblemàtiques de la Serra de Tramuntana

Pressupost: 3.275,40 €.

Guies culturals: Tomàs Vibot, Pere Rullan i Pere Sales.

Participants: 152.

Itineraris realitzats i dates:

- Possessió Coma - sema (Bunyola). 10 d'abril.
- Possessió Conques (Puigpunyent). 22 de març.
- Possessió Binibassí (Fornalutx). 18 de juny.
- Possessió Can Bardí (Sóller). 2 de juliol.
- Possessió s'Alcadena (Aiaró). 17 de setembre.
- Possessió Son Esteve (Andratx). 29 d'octubre.

Visita a la possessió de can Bardí (Port de Sóller), juliol 2022.

- Tasta la Serra. Recorreguts gastronòmics

Pressupost: 4.876,30 €.

Guies culturals: Més Cultura.

Participants: 191.

Itineraris realitzats i dates:

- **TAST 1:** 30 d'abril.
Ecovinyassa. Sóller. Tast de taronja.
- **TAST 2:** 28 de maig.
Son Palou. Orient, Bunyola. Tast de cirera.
- **TAST 3:** 11 de juny.
Son Vives. Banyalbufar. Tast de tomàtiga de ramallet amb pa amb oli.
- **TAST 4:** 25 de setembre.
Formatges Tramuntana. Pollença. Tast de formatge de cabra.
- **TAST 5:** 5 de novembre.
Cas Sorell. Fornalutx. Tast d'oliva trencada.
- **TAST 6:** 10 de desembre.
Finca de Pedruixella Gran. Fornalutx. Tast d'oli.

El programa «Entra a la Serra», iniciat per la commemoració del desè aniversari de la declaració, va reeditar-se el 2022 fruit de l'èxit d'acollida. Així, es van programar noves rutes culturals guiades, visites a possessions i tallers gastronòmics que van registrar un total de 600 participants.

Tast de cireres, Son Palou - Bunyola, maig 2022.

ELS SECRETS DE LA PEDRA EN SEC PROJECTE AUDIOVISUAL

Un dels criteris que va ponderar la UNESCO en la declaració de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial varen ser els milers de quilòmetres de marges i camins construïts en del territori amb la tècnica mil·lenària de la pedra en sec, que en el passat varen facilitar conrear les terres de la Serralada i connectar els nuclis urbans amb una xarxa de camins on predomina aquesta tècnica.

La importància d'aquest element, testimoni d'un art de construcció ancestral que comparteixen territoris de diferents països, es va posar en relleu amb la declaració de la tècnica de pedra en sec com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat de la UNESCO l'any 2018.

Amb l'objectiu de donar a conèixer les singularitats de la construcció de pedra en sec i contribuir a la transmissió de la tècnica per garantir-ne la continuïtat en el futur, el Consorci va col·laborar amb el Gremi de Margers de Mallorca a l'hora de posar en marxa el projecte *Els secrets de la pedra*, una col·lecció de quatre peces audiovisuals que revelen els detalls d'un dels oficis més antics de l'illa. La presentació pública d'*Els secrets de la pedra* va tenir lloc a la possessió de Raixa l'11 d'abril de 2022.

Autoritats i membres del Gremi de Margers a la presentació dels audiovisuals
«Els secrets de la pedra», abril 2022.

SONS DE NIT. PATRIMONI I MÚSICA PATROCINI CULTURAL

L'edició XXIII de Sons de Nit Patrimoni i Música va rebre el patrocini del Consorci Serra de Tramuntana. Es tracta d'un festival que integra els valors artístics de la música, el valor patrimonial dels espais i l'ètica mediambiental.

És així un esdeveniment cultural sostenible arrelat a Mallorca que acull músics internacionals i posa en valor el binomi patrimoni i música convertint cada espectacle en una experiència única. El pati de l'escolania de Lluc va acollir el concert de Juan Perro el 9 de juliol de 2022.

Presentació del concert de Juan Perro al pati de l'escolania de Lluc (Escorca), juliol 2022.

LES COLLIDORES D'OLIVA

RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA I LA TRADICIÓ ORAL DE LES TREBALLADORES DEL CAMP DE LA SERRA

El Ple del Consell de Mallorca va aprovar el desembre de 2021 atorgar la Medalla d'Honor i Gratitude a les collidores d'oliva de la Serra de Tramuntana. Amb aquesta distinció, la institució insular va reconèixer la contribució de tota una generació de dones i nines de molts de pobles de Mallorca a l'economia domèstica de moltes cases amb pocs recursos, a l'economia illenca, al patrimoni, a la conservació del paisatge de la Serra i a la lluita per la igualtat.

Més enllà d'aquest reconeixement, el Consorci i el Consell de Mallorca han duit a terme en aquest període tota una sèrie d'accions i homenatges amb l'objectiu de recuperar la memòria i la tradició oral de les collidores d'oliva. Entre les principals actuacions que s'han fet destaquen la campanya de recerca de les treballadores d'oliva vives i la creació del projecte audiovisual *Collint testimonis* i del documental *Mirall de terra*.

Fins a la data de la distinció, les collidores d'oliva constituïen la part més feble i més oblidada de la cadena de producció de l'oli a Mallorca, un element clau en l'economia illenca des del segle XVII.

Varen viure la duresa del treball del camp quan encara no existien els drets laborals, no estava prohibida l'exploració infantil i les dones, per norma, cobraven menys que els homes.

• CAMPANYA PER LOCALITZAR LES COLLIDORES D'OLIVA

Amb l'objectiu de recuperar i preservar la memòria de les collidores d'oliva, el Consell de Mallorca i el Consorci varen posar en marxa el mes de juny de 2022 una campanya per localitzar les treballadores d'oliva que encara són vives. Es varen distribuir cartells per tota l'illa i es va comptar amb la col·laboració dels ajuntaments i d'altres entitats insulars.

La iniciativa va permetre localitzar 352 collidores d'oliva, recollir-ne el testimoni individual i col·lectiu, així com explicar i valorar les seves històries sobre la transformació de la Serra de Tramuntana, perquè no caiguin en l'oblit i mantenir viva la seva memòria.

• UN ANY DE RECONeixEMENTS

D'ençà de la concessió de la Medalla d'Honor i Gratitude, el Consell de Mallorca i el Consorci han organitzat fins a vuit actes d'homenatge a les collidores d'oliva de diferents municipis, que han rebut diplomes personalitzats, per fer extensiu el reconeixement del Consell a totes les dones

que, al seu dia, varen dedicar el seu esforç a engrandir el paisatge humà del territori de la Serra: Campanet (1 de juny), Sóller (27 de juny), Puigpunyent (11 de juliol), Banyalbufar (29 d'agost), Fornalutx (9 de setembre), Bunyola (14 de setembre), Caimari (14 de novembre) i Valldemossa (22 de novembre).

• PROJECTES AUDIOVISUALS

El Consorci va destinar 14.298€ a fer el projecte artístic i visual *Collint testimonis*, per retratar el col·lectiu de les collidores d'oliva a partir de testimonis individuals. Inclou sis peces audiovisuals i desenes de fotografies.

D'altra banda, el documental *Mirall de terra* explica la història de les collidores d'oliva a través del testimoni de cinc dones que varen treballar als olivars de la Serra durant la infantesa i joventut. Les relacions laborals i també les personals, la duresa de la feina, les tonades de feina i moltes altres anècdotes personals queden recollides en aquest documental i configuren un retrat col·lectiu que ajuda a entendre la figura de la collidora d'oliva, present a la Mallorca rural de la primera meitat del segle passat.

Es va estrenar a la Sala Gran del Teatre Principal d'Inca el 4 de novembre de 2022 i hi varen assistir més de 400 persones.

06

ACCIONS DE GESTIÓ DE VISITANTS

EL CENTRE SERRA DE TRAMUNTANA PATRIMONI MUNDIAL UNESCO PAISATGE CULTURAL

El 21 d'octubre de 2021 es va inaugurar a Raixa el Centre Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial UNESCO Paisatge Cultural. Es tracta d'un ambiciós projecte museogràfic d'ampliació a l'anterior centre d'interpretació de l'emblemàtica possessió de Bunyola, amb l'objectiu de convertir-la en el centre de referència sobre la Serra de Tramuntana i la condició de Patrimoni Mundial.

L'obertura del nou centre, coincidint amb la celebració del desè aniversari, ha significat una passa important en la recuperació i promoció de la possessió de Raixa, que també va veure com els jardins entraven a formar part, el novembre del 2020, de les rutes culturals del Consell d'Europa, reconegudes per l'Associació Cultural d'Itineraris Europeus.

El projecte, que va comptar amb un pressupost de 500.000€ subvencionat per l'Impost de Turisme Sostenible, fou encarregat a l'estudi de l'arquitecte català,

i Premi Nacional de Disseny, Dani Freixes Melero, integrat també pels arquitectes Eulàlia González Masclans, Vicenç Bou Bosch i Susana Canals Loring.

L'objectiu del nou Centre és optimitzar els recursos, dotant la possessió d'espais multifuncionals per fer-hi activitats més enllà del funcionament museogràfic, i posar en valor la declaració del Patrimoni Mundial, així com els 20 municipis que conformen la Serra de Tramuntana.

Pel que fa a la visita, el Centre s'ha estructurat en nou àmbits que conviden a descobrir el patrimoni, les tradicions, la natura i les persones que han fet la Serra de Tramuntana tal com és.

La possessió de Raixa acull el Centre Serra de Tramuntana que, inaugurat l'octubre de 2021, presenta de manera didàctica i vivencial els motius que van possibilitar el reconeixement com a Patrimoni Mundial per part de la UNESCO.

• UN RECORREGUT PEL CENTRE

1. Un tresor: la Serra de Tramuntana

El primer àmbit de la visita és un pròleg que explica els motius, la importància i la transcendència de la declaració de la UNESCO. La sala està presidida per una maqueta de la Serra aïllada de la resta de l'illa, presentada com un tresor.

2. Els pilars: la Serra poble a poble

El segon ambient ofereix informació sobre els 20 municipis de la Serra agrupats en 9 tòtems que contenen el nom de cada municipi, l'escut i una pantalla que mostra un breu audiovisual d'un minut per cada població.

- Els portals de la Serra: Santa Maria del Camí, Alaró i Lloseta.
- El món de l'aigua i les marjades: Banyalbufar, Esporles i Estellencs.
- La mirada de la costa: Fars i Torres: Andratx.
- Carrers i camins de muntanya: Sóller i Fornalutx.
- Pobles i llogarets: Mancor, Selva i Campanet.
- Artistes, personatges i paisatges: Valldemossa, Deià, i Pollença.
- El món de les possessions: Calvià, Puigpunyent i Palma.
- Espiritualitat i religió: Escorça.
- Els jardins senyorials: Bunyola.

3. Veus de la Serra

El tercer àmbit de la visita parla de la vida, les tradicions i creences i del record de la gent que ha passat ha viscut a la Serra de Tramuntana o que hi ha passat. Un audiovisual de cinc minuts de durada ofereix una visió de les manifestacions culturals més arrelades.

4. La natura de la Serra: geologia, flora i fauna

A la planta primera, s'ha disposat una sala que es dedica a la geologia, la flora i la fauna de la Serra, convidant els visitants a indagar en el detall de les característiques físiques del territori, la matèria primera que l'home ha hagut de modificar.

5. L'home: duresa i esforç

El cinquè àmbit se centra en l'adaptació de la vida humana a unes condicions ambientals difícils, a un terreny d'orografia complicada i pobre en recursos. Aquesta explicació es fa mitjançant un audiovisual de tres minuts de durada i es completa amb una representació espacial d'una marjada construïda amb material real, que es reflecteix en dos miralls i així es reproduïx en un paisatge virtual infinit.

6. Pedra i aigua

Al sisè àmbit es parla de la combinació d'espais marjats i de sistemes hidràulics, fruit de l'intercanvi entre els dos sistemes d'aprofitament introduïts per les cultures musulmana i cristiana.

L'explicació d'aquest espai es fa mitjançant audiovisuals (un total de 10, de 2 minuts de durada cada un)

activats per codi QR a pantalles de 24 polzades. Aquests audiovisuals mostren l'esforç de l'home per dominar i utilitzar la pedra: la construcció de les talaies, els miradors, les torres de defensa, els castells roquers, els molins de sang fariners, les tafones, els molins de vent fariners, les sitges de carboner, les barraques, les rotes, les eres, els forns de calç, els cellers i els escars.

Un altre audiovisual, *Les mans sàvies (4')*, desenvolupa els temes que permeten entendre amb detall l'abast i la qualitat de la intervenció artesanal humana a la Serra, els visitants el poden mirar asseguts en unes grans pedres portades de la Serra. Aquest àmbit segueix en una altra sala, on hi ha una maqueta que reproduïx un sistema d'aprofitament hidràulic. La maqueta es recolza en un parament revestit amb imatge gràfica, sobre la qual es projecta un audiovisual *Pedra i aigua (4')*, que mostra els temes més específics en relació a l'aprofitament i la gestió de l'aigua. També hi ha pantalles de 24" com les de la sala anterior per veure breus audiovisuals que mostren amb més detall les cases de neu, els pous, les fonts de mina, els rentadors, les sínies, els molins d'aigua, els aljubs, els safareigs, les basses i els cocons.

7. Viure i Conviure

És en el setè àmbit que es parla de l'organització del territori a l'entorn de les possessions, llogarets i pobles; de la gent que hi viu i de les tradicions. Un audiovisual, *La Serra humana, poblament i comunicacions a la Serra (4')*, desenvolupa els temes sobre el territori i, en particular, les possessions, els llogarets muntanyencs, les creus de terme, les ermites, els oratoris i les capelles. També s'explica l'organització social i rural al voltant de les possessions, i una mostra dels horts i jardins al seu voltant.

Amb un altre audiovisual projectat en un calidoscopi, s'expliquen temes tradicionals sobre la gent que ha viscut i viu a la Serra, i que evoca *Un món de rondalles, llegendes festes i tradicions (4')*.

8. La ruta de la Pedra en Sec GR221 (Epíleg)

El vuitè àmbit és l'epíleg, on es parla de la Serra com un patrimoni per conèixer, per gaudir i per conservar. També explica la ruta GR 221 a més de fer una mirada cap al futur.

També s'hi parla de la xarxa de refugis que s'han anat construint al llarg dels anys, una explicació recolzada mitjançant panells gràfics que mostren el recorregut i els refugis que s'hi poden trobar.

9. Una porta a un altre temps: introducció a la visita a la possessió de Raixa

Es tracta d'un espai multimèdia amb projeccions, presència d'objectes reals, i un relat audiovisual, *Raixa: testimoni d'un temps (5')*, que vol donar una idea del que va ser la singular possessió abans de visitar-la.

La visita s'estructura en 9 sales que conviden a passejar i descobrir els municipis, la natura, les tradicions, l'arquitectura, les possessions, els elements etnològics i la gent de la Serra de Tramuntana.

• Raixa, espai de referència de l'activitat del Consorci

L'emblemàtica possessió de Bunyola és la seu institucional del Consorci i ha acollit durant aquest període de cinc anys, 29 activitats vinculades a la gestió de la Serra i a la difusió dels valors paisatgístics, culturals i patrimonials que li valgueren el reconeixement de la UNESCO com a Patrimoni Mundial.

El caràcter de les activitats ha estat divers. L'espai ha estat testimoni d'una part important de les reunions celebrades pels òrgans de govern del Consorci, sent les més destacades les dues sessions del Consell de Participació, el 2018 i el 2022; les 9 reunions que ha mantingut durant aquest període la Mesa Permanent, i dues sessions de la Mesa de Batles i Batlesses. El Comitè d'Experts i Expertes del Consorci també es va reunir a les dependències de la possessió el juliol de 2022.

L'activitat formativa també ha estat present al centre, que ha acollit jornades vinculades al Programa

d'Aprenentatge i Servei de la Serra, i el seminari formatiu de guies de muntanya (2018). Amb caràcter més acadèmic, Raixa obrí les portes el 2019 per acollir la trobada del Comitè d'Experts i Expertes en turisme cultural d'ICOMOS que es desplaçà a l'illa.

L'any 2021, coincidint amb el X aniversari de la declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial, la possessió es va convertir en l'epicentre del programa d'activitats i visites que organitzà el Consorci, després d'inaugurar el nou espai del centre d'interpretació.

El conjunt d'aquesta activitat ha contribuït a convertir el Centre en emblema del Consorci i en punt de trobada de referència per a la ciutadania i pels actors implicats directament en la gestió del territori Patrimoni Mundial.

Relació d'activitats celebrades a Raixa.

2018	Consell de Participació, 7 de juny.
	Mesa Permanent, 17 de juliol.
	Mesa Permanent, 31 de juliol.
	Mesa Permanent, 11 de setembre.
	Trobada conferència. Educació - Formació, Programa APS, 9 i 10 d'octubre.
	Mesa Permanent, 13 de novembre.
	2n seminari de formació per a Guies de Muntanya, 24 i 25 de novembre.
2019	Mesa Permanent, 22 de gener.
	Mesa Permanent, 12 de març.
	Mesa Permanent, 14 de maig.
	Exposició II Certamen de fotografia, 6 de març.
	Trobada conferència. Educació - Formació, Programa APS.
2020	Trobada conferència. Educació - Formació, Programa APS, 25 i 26 d'octubre.
	Mesa de batles, 1 juliol.
2021	Lliurament guardons fotografia APS Tramuntana de l'IES Marratxí i CC Sant Antoni Abat, juliol.
	Mesa Permanent de la Serra de Tramuntana, 15 de setembre.
	Inauguració del centre d'interpretació, 21 d'octubre.
	Mesa de batles, 21 octubre.
	Consell de Participació, 23 de setembre.
	Programa de visites. Sector turístic, 26 d'octubre.
	Programa de visites. Sector educatiu, 2 de novembre.
	Programa de visites. Sector de gestors culturals i patrimonials, 16 de novembre.
	Programa de visites. Sector del personal del Consorci Serra de Tramuntana.
Departament de Territori i Consell de Mallorca, 30 novembre.	
2022	Mesa Permanent de la Serra de Tramuntana, 11 d'abril.
	Mesa Permanent de la Serra de Tramuntana, 20 de juny.
	Presentació de l'audiovisual «Els secrets de la pedra», 11 d'abril.
	Comitè d'Experts i Expertes de la Serra de Tramuntana i Consell de Participació, 6 de juliol.
	Jornada inicial de Formació APS Tramuntana curs 2022 - 2023, 4 de novembre.

07

X ANIVERSARI DECLARACIÓ UNESCO

DEU ANYS DE LA SERRA DE TRAMUNTANA

PATRIMONI MUNDIAL

Una dècada d'un somni col·lectiu

El 29 de juny de 2011 la UNESCO, a la seu de París, va inscriure el paisatge cultural de la Serra de Tramuntana en la llista de patrimoni mundial. La comunitat internacional reconeixia la monumental obra humana feta de quilòmetres de pedra en sec i canalitzacions hidràuliques que contribuïren transformar un terreny abrupte en un lloc habitable, tot conservant la seva bellesa natural extraordinària.

L'any 2021 es va complir una dècada d'aquesta declaració, un somni col·lectiu de la societat mallorquina, que es va implicar des del primer moment en el procés que va fer possible obtenir la distinció. Per commemorar l'efemèride, el Consorci, juntament amb el Consell de Mallorca, varen dissenyar un programa extens d'activitats que es va desplegar durant tot l'any amb el lema «10 anys de distinció, segles de tradició».

Les iniciatives que es varen dur a terme tenien un doble objectiu. D'una banda, donar continuïtat a la tasca de promoció dels valors paisatgístics, etnològics i patrimonials de la Serra entre la ciutadania per cercar la seva implicació en la cura i salvaguarda d'aquest territori. De l'altra, donar a conèixer el treball de gestió del patrimoni mundial que ha fet aquest ens durant una dècada, centrat a dinamitzar

la vida del paisatge cultural de la Serra mitjançant cinc programes del Pla de gestió.

Diferents departaments del Consell de Mallorca (Turisme i Esports, Territori i Paisatge, Sostenibilitat i Medi Ambient, Presidència i Cultura i Patrimoni) varen treballar conjuntament per fer possible el programa de l'aniversari, que va incloure més d'una trentena d'activitats.

Així mateix, els ajuntaments de la Serra de Tramuntana també foren generadors i protagonistes d'actes de celebració locals com a coneixedors principals del territori. Col·lectius i persones vinculades amb la Serra, com ara Tramuntana XXI, ITIN o Fundació Mallorca Literària també es varen sumar a la celebració.

Cal destacar que totes les activitats que es varen dur a terme compliren les recomanacions sanitàries i les mesures de seguretat de prevenció de contagi de la covid-19 vigents en el moment de celebrar-se.

• **Acte central commemoratiu: 10 anys de la Serra com a referent paisatgístic, patrimonial i cultural mundial**

L'acte central per commemorar els 10 anys de la declaració de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial va tenir lloc a la Cartoixa de Valldemossa el 29 de juny de 2021, coincidint amb la data de concessió de la declaració de la UNESCO.

Els versos del poeta i assagista mallorquí Joan Alcover varen servir per introduir l'esdeveniment, que va comptar amb l'assistència de la presidenta del Govern de les Illes Balears, Francina Armengol; de la presidenta del Consell de Mallorca, Catalina Cladera; del batle de Valldemossa, Nadal Torres, així com d'altres representants de les institucions que formen part del Consorci.

El periodista Joan Carles Palos va conduir l'acte, durant el qual es varen posar en relleu els valors de la Serra de Tramuntana i el treball que, durant una dècada, s'ha fet per conscienciar la ciutadania de la importància de preservar-ne l'entorn per a les generacions futures.

També es va reivindicar la Serra com a referent mundial paisatgístic, patrimonial, esportiu, turístic i de biodiversitat i es va recordar la necessitat de continuar treballant per conservar-la.

L'Orquestra Simfònica de les Illes Balears va tancar l'acte amb una actuació en què es varen interpretar dues peces: «Quatre estacions a Mallorca», del compositor contemporani Joan Valent, que va compondre el tema per encàrrec del Consell de Mallorca, i un fragment de «La Serra de Tramuntana, un cant a la Serra», del compositor Antoni Mairata.

Acte central del 10e Aniversari de la Declaració, juny 2021.

• **Raixa: centre neuràlgic per entendre la Serra en tota la seva dimensió**

Entre les celebracions del X aniversari de la declaració de la UNESCO, el 21 d'octubre es va inaugurar el nou Centre Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial a Raixa. Després de nou mesos de treball per adequar els espais de l'emblemàtica possessió de Bunyola al nou projecte de museïtzació, el centre obrí la porta reconvertit en espai de referència per entendre la Serra en tota la seva dimensió cultural, tradicional, estètica i espiritual, i aprofundir en el coneixement de les singularitats del territori patrimoni mundial i dels vint municipis que el conformen.

El Consorci va convocar per a l'ocasió la Mesa de Batles i Batlesses, que va celebrar una sessió en les dependències renovades de la finca hores abans de la inauguració oficial per part de la presidenta del Govern de les Illes Balears, Francina Armengol; de la presidenta del Consell de Mallorca, Catalina Cladera, i del batle de Bunyola, Andreu Bujosa.

Els assistents varen poder tastar els productes de la mostra de cuina de mercat típica de Mallorca i bunyols acompanyats de vins de la Serra de Tramuntana i vi dolç mallorquí.

El Consorci va destinar a l'organització d'aquest acte 4.922,97€.

- **Espai obert a visites de la ciutadania i distints sectors econòmics i socials**

Es va desenvolupar un programa de vuit visites per a grups sectorials el mes de novembre, a través d'un guiatge especial: quatre s'adreçaren a sectors especialitzats i interessats en la Serra, com són el món educatiu, turístic, de gestió cultural i patrimonial; i quatre varen obrir la porta del centre d'interpretació nou al públic en general i al familiar, que havien de reservar plaça a través del portal Ticketib.

Visites sectorials 2021.

26 d'octubre. Sector Turístic.
2 de novembre. Sector Educatiu.
16 novembre. Gestors Culturals i patrimonials.
30 novembre. Personal del Consorci Serra de Tramuntana i Departament de Territori del Consell de Mallorca.

Les visites familiars es varen realitzar el 30 d'octubre i el 6, 13 i 27 de novembre.

• «10 anys de gestió, segles de tradició»: Activitats per a tothom

El programa d'activitats que va promoure el Consorci amb motiu del X aniversari de la declaració de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial tenia l'objectiu de fer participar la ciutadania de les celebracions i donar continuïtat al treball de divulgació d'aquest ens.

Amb aquesta finalitat, es varen impulsar prop d'una trentena de propostes, entre les quals destaquen els tres programes d'activitats de caire divulgatiu i cultural de nova creació que es varen posar en marxa aquest any: «Rutes culturals guiades», «Visites a possessions emblemàtiques de la Serra» i «Tasta la Serra. Recorreguts gastronòmics» (amb continuïtat el 2022 agrupades dins el programa «Entra a la Serra»); el cicle de conferències *Paisatges culturals. Del reconeixement a la gestió*; la celebració a Mallorca de la Convenció europea del paisatge («Polítiques de paisatge. Estratègies de paisatge, plans d'acció i documents de política per a la qualitat del paisatge»); el concert del grup L.A. al santuari de Lluc i la creació del projecte documental *A muntanya*.

- Rutes culturals guiades

El Consorci, amb la col·laboració de Fita a Fita i Més Cultura Turisme i Patrimoni, va organitzar vuit itineraris guiats, cada un dedicat a un poble diferent, per apropar els participants al patrimoni paisatgístic i cultural de la Serra, seguint eixos temàtics diversos: l'espiritualitat, la petjada de personatges il·lustres o l'aprofitament dels recursos naturals. L'ens va destinar a l'organització d'aquesta activitat un pressupost de 2.088,40€.

Amb el guiatge dels experts en patrimoni i cultura Aina Mora i Joan Carles Palos, es varen fer els itineraris següents:

- Sant Elm. La costa dels Grecs. 17 d'abril.
- Sóller. Patrimoni hidràulic. 17 maig.
- Valldemossa. El bosc encantat 19 juny.
- Deià. El camí dels Ribassos. 17 juliol.

- Port de Sóller. La barriada marinera. 18 setembre.
- Banyalbufar. La font de la vida. 23 d'octubre.
- Fornalutx. De Binibassí a Fornalutx. 20 de novembre.
- Escorca. La ruta de la neu. 18 de desembre.

Un total de 135 persones varen participar en la iniciativa. Per assistir a les rutes, les persones interessades s'havien d'inscriure en la plataforma Ticketib per reservar plaça. Les visites tenien una cabuda limitada per les mesures derivades de l'emergència sanitària decretada per la covid-19 vigents en aquell moment.

Ruta Cultural. De Binibassí a Fornalutx, novembre 2021.

- Visites culturals a possessions emblemàtiques de la Serra de Tramuntana

D'acord amb els objectius del pla estratègic de gestió de la Serra, el Consorci va organitzar el cicle Visites culturals a possessions emblemàtiques de la Serra de Tramuntana. Aquesta iniciativa va permetre als participants descobrir vuit possessions localitzades a diferents municipis del territori, que obren la porta per donar a conèixer la riquesa cultural, patrimonial i etnològica que custodien aquestes grans propietats rurals i agrícoles, peces clau durant anys de l'economia agrícola i ramadera tradicional del territori patrimoni mundial i de la resta de Mallorca.

Les visites es varen fer amb la col·laboració de la Fundació Itinerem, que treballa activament per crear un itinerari cultural al voltant de les cases de possessió, a través de la divulgació, la participació ciutadana i el turisme sostenible. A més, varen comptar amb les explicacions sobre aspectes històrics, culturals i tradicions de l'herència de les possessions del guia cultural Tomàs Vibot i també d'alguns propietaris de finques que obren la porta en ocasió de la iniciativa.

- Possessió Son Vic Vell (Calvià). 10 d'abril. Guia Tomàs Vibot.
- Possessió Son Maixella (Valldemossa). 8 de maig. Guia Pere Rullan, propietari.
- Possessió Son Torrella (Escorca). 12 de juny. Guia Tomàs Vibot.
- Possessió Alfàbia (Bunyola). 10 juliol. Guia Tomàs Vibot.
- Possessió Son Marroig (Deià) 7 d'agost. Guia Tomàs Vibot.
- Possessió Son Marc (Pollença) 12 setembre. Guia Pere Sales.
- Possessió Sa Campaneta (Puigpunyent). 10 d'octubre. Guia Tomàs Vibot.
- Possessió Son Pou de Coanegra (Santa Maria del Camí). 14 de novembre. Guia Tomàs Vibot.

Un total de 172 persones varen participar en aquesta activitat, que va comptar per a l'organització i desenvolupament amb un pressupost de 3.495€.

Visita a la possessió de Son Maixella, maig 2021.

- **Cicle conferències Paisatges Culturals. Del reconeixement a la gestió**

La gestió del patrimoni mundial és una qüestió poc coneguda per la ciutadania i, per tant, exigeix més divulgació, ja que en l'èxit de la gestió hi intervenen molts de factors. D'acord amb aquesta consideració, el Consorci va destinar un pressupost de 1.907,90€ a l'organització del cicle de conferències *Paisatges culturals. Del reconeixement a la gestió*, que va tenir lloc entre els mesos d'abril i juny de 2021.

La iniciativa es va dissenyar com un espai per reflexionar sobre els elements clau necessaris per assolir, gestionar i mantenir un patrimoni mundial. Representants de

quatre paisatges culturals (Salines de Añana al País Basc, Ribeira Sacra a Galícia, Las Médulas a Lleó i el Palmerar d'Elx) compartiren la seva experiència amb la societat mallorquina i feren partícips els assistents de tot el procés que implica obtenir la declaració, des de la situació més embrionària fins a les vicissituds per consolidar i gestionar el bé.

Les conferències col·loqui es varen dur a terme les dates que s'especifiquen a continuació, en un format mixt: presencial amb capacitat limitada, a la sala d'actes del Centre Cultural la Misericòrdia, i via telemàtica, mitjançant la plataforma Youtube.

15 d'abril. Salinas de Añana (País Basc). Recuperant un paisatge cultural. Alberto Plata, director de Cultura i Comunicació de les Salines d'Añana impartí la conferència, que comptà per al col·loqui amb la participació de Joe Holles, president de Tramuntana XXI.

6 de maig. Ribeira Sacra (Galícia). Identificant un paisatge cultural. Carmen Martínez Insua, directora general de Patrimoni Cultural de la Xunta de Galícia fou l'encarregada d'impartir la segona conferència del cicle.

27 de maig. Las Médulas (Castella i Lleó). Gestionant un paisatge cultural. Gumersindo Bueno, director general de Patrimoni de la Junta de Castella i Lleó impartí aquesta conferència.

17 de juny. Palmerar d'Elx (País Valencià). Mantenint un paisatge cultural. La conferència del representant de l'Ajuntament d'Elx, Gregorio Alemañ, tancà el cicle de conferències.

Conferència sobre el Palmerar d'Elx (Alacant), juny 2021.

- Tasta la Serra. Recorreguts gastronòmics

La tercera iniciativa de caire cultural que el Consorci va posar en marxa pel X aniversari de la declaració va ser «Tasta la Serra. Recorreguts gastronòmics», amb un presupost de 1.837,91€.

A més d'un caire d'oci gastronòmic, el projecte es va crear amb l'objectiu d'acostar i donar a conèixer a la ciutadania els diferents productes que s'elaboren a la Serra, mitjançant una experiència vivencial a diverses finques emblemàtiques del sector primari per conèixer in situ el procés de producció, les dificultats i el potencial que envolten tot aquest procés. L'objectiu últim cercava promoure el contacte directe amb el productor i la terra, visibilitzar-ne la tasca i acostar el consumidor al producte local.

L'activitat fou dissenyada i coordinada per l'experta en antropologia de l'alimentació i agroecologia Margalida Mulet, que va proposar quatre visites per apropar els participants al procés de producció, a les dificultats i potencialitats de quatre productes representatius dels camps de la Serra: el vi, l'oli, el formatge i els cítrics. Totes les visites

acabaven amb una degustació dels productes finals que s'elaboren.

- **TAST 1.** 25 de setembre.
Finca Son Vives. Banyalbufar. Visita i tast de vi.
Guia: Tomàs Vibot.
- **TAST 2.** 17 d'octubre.
Formatges Tramuntana. Pollença. Visita i tast de formatges. Màx. 15 pers.
- **TAST 3.** 11 de novembre.
Finca Son Moragues. Valldemossa. Passeig interpretatiu a l'olivari i tast d'oli. Màx. 15 pers.
- **TAST 4.** 4 de desembre.
Finca Can Det. Sóller. Visita i tast de taronges i oli.

Un total de 41 persones varen gaudir d'aquesta activitat. Es varen exhaurir totes les places disponibles.

Les rutes gastronòmiques promouen el contacte directe amb el productor, mostren el procés d'elaboració i acosten al consumidor els productes locals mitjançant una experiència vivencial.

Visita a can Det i tast d'oli i taronges, desembre 2021.

- Convenció Europea del Paisatge

Entre els actes de commemoració del X aniversari de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, el Departament de Territori del Consell de Mallorca, el Consell d'Europa i el Ministeri de Cultura varen organitzar a Mallorca la 25a reunió de la Convenció europea del paisatge (*Landscape convention*).

Amb el lema «Polítiques de paisatge. Estratègies de paisatge, plans d'acció i documents de política per a la qualitat del paisatge», l'esdeveniment internacional va reunir del 6 al 8 d'octubre experts de 20 països que analitzaren la implementació de l'article 5 del Conveni europeu del paisatge del Consell d'Europa sobre mesures generals, i posaren en comú estratègies, plans d'accions i iniciatives per a la qualitat del paisatge, en el marc del programa de treball de la Convenció. La Convenció europea del paisatge és una de les accions previstes per l'Observatori del Paisatge, creat el 2020, i el fet d'acollir el congrés a Mallorca va suposar una oportunitat per fer una immersió profunda i diversa en matèria de paisatge amb el guiatge de les principals autoritats europees. El concepte del paisatge ha anat agafant força i protagonisme al llarg de les darreres dècades en les polítiques públiques i, a Mallorca, especialment en els darrers anys, coincidint amb la declaració de la UNESCO. El 2019 es va aprovar l'Estratègia de paisatge del Consell de Mallorca. Tant el Pla d'Intervenció d'Àmbits Turístics (PIAT), com el Pla d'Equipaments Comercials, com les modificacions del Pla Territorial de Mallorca i la futura Llei de la Serra de Tramuntana incorporen aquesta variable de forma decisiva.

25ª reunió de la Convenció Europea del Paisatge, octubre 2021.

25ª reunió de la Convenció Europea del Paisatge, octubre 2021.

25ª reunió de la Convenció Europea del Paisatge, octubre 2021.

- Concert L.A. al Santuari de Lluç

La música també va formar part del programa per commemorar el X aniversari de la declaració. El Consorci va organitzar un concert multitudinari al santuari de Lluç, el 26 de juny de 2021, que va comptar amb l'actuació del grup indie L.A. L'esdeveniment va ser gratuït i les entrades es varen esgotar en menys de 24 hores.

Més de 600 persones varen poder gaudir de l'actuació de la formació mallorquina, que va presentar el seu darrer treball discogràfic, «Evergreen Oak», inspirat precisament en la Serra de Tramuntana.

- Documental 'A MUNTANYA'

Amb l'objectiu d'afavorir la difusió dels continguts del programa d'activitats commemoratives del X aniversari de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial i de continuar la tasca de divulgació dels seus valors, el Consell de Mallorca va arribar a un acord amb la Radiotelevisió de les Illes Balears IB3 per produir i difondre una sèrie de continguts relacionats amb la Serra. En el marc d'aquest acord, el Consorci va contractar el servei per guionitzar, produir i realitzar un documental audiovisual per donar a conèixer el paisatge humà que forma el territori. L'encarregada d'executar el projecte va ser Satisfactoria Acció Visual SL.

El resultat d'aquesta iniciativa va ser el documental A muntanya, que centra l'interès en la conservació de les grans possessions de la Serra i que posa en relleu el paper dels propietaris d'aquestes finques en la defensa i conservació de l'entorn natural i de l'arquitectura del paisatge. Entre d'altres, la cinta dona testimoni del paper proteccionista d'un dels gestors de grans finques de la Serra, l'ecologista Carlos Zayas, que va morir poc després d'enregistrar l'entrevista per a aquest audiovisual.

L'estrena d'aquest documental, el 18 de desembre de 2021, va servir per cloure els actes commemoratius del X aniversari a la Sala Gran del Teatre Principal de Palma.

Concert al Santuari de Lluç, juny 2021.

600 persones va assistir a Lluç per commemorar el desè aniversari de la declaració amb l'actuació musical del grup mallorquí L.A. que presentava el seu darrer treball inspirat, precisament, en la Serra de Tramuntana.

08

MIRADA DE FUTUR

REDACCIÓ I INICI DE TRAMITACIÓ DE LA LLEI SERRA DE TRAMUNTANA PATRIMONI MUNDIAL

Redacció i inici de tramitació de la Llei Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial

El 30 de novembre de 2022 es va presentar en societat la proposta de text articulat de la futura Llei de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, aprovada pel Consell Executiu del Consell de Mallorca i l'exposició pública i obertura del termini d'al·legacions, abans d'elevat el text al Ple del Consell de Mallorca. La proposta normativa és una passa més, imprescindible per avançar, amb majors garanties, en la conservació i recuperació de la Serra i assegurar el compliment de la seva declaració com a patrimoni mundial per part de la UNESCO.

La proposta de llei té com a objectiu principal el reconeixement jurídic del paisatge cultural de la Serra de Tramuntana declarat patrimoni mundial per la UNESCO el 2011, així com implantar una normativa que n'asseguri l'ordenació i la gestió adient per a la seva protecció, manteniment, millora, restauració, regeneració i dinamització econòmica sostenible.

El text aprovat és el resultat de més de dos anys de feina en un procés participatiu amb els representants dels 20 municipis de la Tramuntana i més de 150 persones, entre experts, particulars i representants d'entitats, grups i organitzacions.

El procés de participació ciutadana va començar el març de 2021 i el maig del mateix any es va completar la primera i segona fase, amb un treball previ de diagnòstic i sessions informatives. Les darreres fases, a final de 2021, varen ser de devolució i d'avaluació feta per la Direcció Insular d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca, en la qual es varen valorar totes i cada una de les més de 90 propostes que s'havien recollit en la fase deliberativa.

Durant 2022 es varen fer sessions informatives i, una

Jornada a Calvià en el marc del procés participatiu de la proposta de Llei Serra de Tramuntana, febrer 2022.

vegada presentat el text, es va debatre en la Mesa de Batles i Batlesses de la Serra de 13 de desembre de 2022. A les sessions amb els màxims representants dels municipis s'abordava la definició, l'abast i l'àmbit d'aplicació de la nova normativa i temes clau, com la governança, els instruments d'ordenació i gestió, els àmbits d'intervenció per a la protecció del paisatge cultural, connectats directament amb l'activitat agrària, la conservació del patrimoni i les mesures d'adaptació a la mitigació del canvi climàtic.

En els diferents espais de deliberació han participat, a més dels 20 representants de consistoris de la Serra i consellers i conselleres del Ple del Consell, 40 membres de l'Observatori del Paisatge, els assistents a la reunió del

Consell de Participació de 23 de setembre de 2021 i els 17 components de la Mesa Permanent, els 14 integrants del Comitè d'Experts i Expertes del Consorci Serra de Tramuntana, a més d'altres entitats, propietaris particulars i organitzacions vinculades amb totes les àrees que estan recollides en la futura Llei.

El resultat d'aquest procés participatiu és ben palès en el text normatiu. Entre un 70 i 80% de les propostes d'entitats i dels informes sectorials s'han incorporat al text de la futura Llei Serra i s'han acceptat entre un 80 i un 100% de les esmenes presentades per diferents administracions.

Reunió de la Mesa de Batles i Batlesses per analitzar el text de la proposta de Llei Serra de Tramuntana, desembre 2022.

• La necessitat d'una llei

El procés d'elaboració de la futura norma ha partit d'una diagnosi sobre la situació actual, el desenvolupament del Pla de gestió, les mancances, dificultats i els reptes a afrontar en el futur per garantir una Serra «viva».

Tot i els valors excepcionals de la Serra de Tramuntana com a patrimoni mundial en la categoria de paisatge cultural, no es disposa d'una normativa específica en la matèria. Així, sobre la Serra de Tramuntana coincideix nombrosa normativa de tota classe, des de la patrimonial fins a la territorial o ambiental, amb una profusió considerable de disposicions destinades a protegir-ne els valors. Amb tot, i no obstant l'anterior, no existeix cap normativa articulada que permeti traslladar jurídicament els efectes de la declaració de la UNESCO com a patrimoni mundial.

El pas del temps està demostrant que la manca d'un instrument legislatiu específic pot ser un entrebanc en el compliment satisfactori dels estàndards i objectius de la declaració de la UNESCO com a patrimoni mundial. Tot i que fins ara l'esforç de gestió ha estat important i eficaç en les àrees d'actuació que ha abastat, cal plantejar si a llarg termini això bastarà. Per aquest motiu, esdevé tan important un marc normatiu que concreti el règim derivat de la declaració.

Les polítiques que s'han duit a terme han estat efectives i sense dubte han contribuït a frenar el deteriorament i a recuperar elements patrimonials i etnològics. Però és imprescindible anar més enllà. S'ha d'anar avançant cap a polítiques d'acció, i bona part del potencial per desenvolupar aquesta nova etapa passa per implantar un règim normatiu específic per a l'àmbit declarat patrimoni mundial.

• El contingut de la proposta de Llei

El text articulat té com a objectiu principal el reconeixement jurídic del paisatge cultural de la Serra de Tramuntana declarat patrimoni mundial per la UNESCO el 2011, així com implantar una normativa que asseguri l'ordenació i la gestió adient per a la seva protecció, manteniment, millora, restauració, regeneració i dinamització econòmica sostenible.

- Augmenta la zona de protecció. La superfície amplificada de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial serà de 5.736,16 hectàrees, el que significa que uns 5.000 propietaris es podran beneficiar de les ajudes.

- Millora la governança, amb una gestió més eficaç i una major coordinació. Així, preveu la creació el Consell Social amb funcions coordinadores i de potenciació d'un marc de cooperació interadministrativa i entre els diferents agents del territori i també una comissió de direcció estratègica que ha de coordinar les accions empreses per les diferents administracions públiques, evitar-ne duplicitats i simplificar-ne la gestió. La futura Llei inclou igualment una oficina de suport per part del Consell, amb l'objectiu d'agilitzar els tràmits que fa la ciutadania relacionats amb les subvencions,

independentment de quina sigui l'administració convocant. Es preveu la possibilitat que l'Oficina de suport tingui caràcter itinerant amb la finalitat d'evitar desplaçaments i apropar l'administració supramunicipal a la ciutadania.

- Promociona l'agricultura i protegeix el patrimoni agrari. La Llei es dota d'instruments de suport a l'activitat agrària, com a part essencial de la conservació del paisatge de la Serra. Promou els mètodes de la producció ecològica, regenerativa, basada en les races autòctones i les varietats locals, seguint models agroecològics i la innovació i experimentació de processos productius nous. Per exemple, fomenta els bancs de terres, les indústries de transformació agrària o la custòdia del territori.

- Donar cobertura normativa al distintiu «Serra de Tramuntana», que s'inclou en la futura Llei com un instrument pràctic i àgil per donar suport i viabilitat als productes i serveis de pagesos, ramaders, propietaris de possessions, restauradors, comerços, empreses de serveis culturals i guies de muntanya i altres professionals.

- Articula un seguit de mesures destinades a garantir la protecció del patrimoni, entre elles, la salvaguarda de la pedra en sec. Així, es protegeix i estandarditzen la tècnica de pedra en sec com a patrimoni immaterial declarat per la UNESCO. Es protegeixen singularment les marjades, els marges, les parets, els camins i els sistemes de drenatge, a més dels elements etnològics d'especial interès.

També es pretén preservar altres elements específics, com els sistemes de reg, les teules pintades, els sistemes històrics hidràulics i de drenatge, entre altres. La norma determina que les possessions s'han de considerar en la seva integritat com a elements essencials del patrimoni cultural de la Serra de Tramuntana i se n'ha de procurar la conservació.

- La protecció de les oliveres i els oliverars és un dels aspectes més destacats del text. En el termini de dos anys des de l'aprovació, el Consell de Mallorca elaborarà un inventari i una catalogació de les oliveres i dels oliverars monumentals. Es crea la Comissió Tècnica per a la Protecció de les Oliveres i els Oliverars Monumentals.

Es protegeixen les oliveres i els oliverars monumentals. Es defineix com a olivera monumental aquella que té un perímetre superior a 3,5m a 1,30 d'alçada. Es prohibeix el trasplantament i la venda de les oliveres i se'n fomenta la promoció dels productes, a més d'establir una línia directa d'ajudes per a propietaris per al seu manteniment.

- Estableix que les edificacions existents en estat ruïnós no incloses en els catàlegs municipals, com porxos d'olivar, casetes de roter, sestadors i altres, que han perdut la coberta i, per tant, l'ús, es podran restaurar amb la mateixa tècnica constructiva i els mateixos materials, previ informe emès pel servei tècnic del Departament del Consell de Mallorca amb competències sobre patrimoni històric.

- S'estableixen regles per avaluar i mitigar els efectes al paisatge. Entre altres qüestions, no es poden fer projectes, tant privats com públics, que afectin els valors que defineixen la Serra. Les obres subjectes a llicència seran avaluades mitjançant un qüestionari d'autoavaluació definit a la Llei. Les obres subjectes a avaluació ambiental i les de més de deu habitatges o PEM superior a 10.000.000 d'euros realitzaran una avaluació d'impacte al paisatge informat per Territori.

- Promou la mobilitat sostenible. Per exemple, es defineix la necessitat de redactar un pla específic de mobilitat de la Serra. Es dona suport jurídic a la possibilitat de restringir accessos a determinats espais mitjançant resolució d'acord i s'habilita el Ple del Consell a restringir les activitats no permanents de vehicles a motor en l'àmbit de la Serra, considerant repartiments temporals i territorials.

- S'introdueixen mesures de mitigació del canvi climàtic, com ara la implantació d'energies renovables d'autoconsum individual i col·lectiu, o el foment de la biomassa com a font d'energia estratègica a la Serra, per la qual cosa el Consell habilitarà ajuts per al seu desenvolupament.

- Donar un fort impuls al valor de la recerca i la investigació com a línia estratègica en la conservació de la Serra.

- Es defineix el Pla Estratègic per fixar les accions per als propers deu anys, així com el Pla d'acció per a la planificació anual.

- Es proposa fer un pla de desenvolupament turístic unificat de la Serra.

09

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST I ORGANIGRAMA

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST

En el període 2018-2022, el Consorci Serra de Tramuntana ha disposat d'un pressupost total de 22.324.114,28 €, per dur a terme els projectes i les actuacions d'acord amb les finalitats que té el Consorci, derivades del règim de la declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial (article 4 dels Estatus), i amb l'objectiu d'acomplir el Pla de gestió i els requisits fixats per la UNESCO.

Aquesta disposició pressupostària és el resultat d'incorporar a la xifra inicial de 7.711.718,87 € (la suma dels

quatre exercicis), 14.612.395,41€ dels romanents anuals i de les aportacions extraordinàries, entre les que destaquen les partides per al Centre Serra de Tramuntana a Raixa o les subvencions de 2020 per a la reactivació econòmica necessària després de la pandèmia de la Covid o pels efectes del temporal del 29 d'agost de 2020.

Taula pressupost Serra de Tramuntana 2018 - 2022.

ANY	PRESSUPOST INICIAL	INCORPORACIONS	PRESSUPOST TOTAL
2018	1.350.000 €	1.743.810,27 €	3.093.810,27 €
2019	1.350.900 €	1.977.504 €	3.328.404 €
2020	1.370.141,68 €	3.748.990,35 € 1.000.000 € Mallorca Reacciona 180.000 € Cap de Fibló 500.000 € Raixa Romanents	5.119.132,03 €
2021	1.799.900 €	4.011.969,02 €	5.811.869,02 €
2022	1.840.777,19 €	3.130.121,77 €	4.970.898,96 €
TOTAL	7.711.718,87 €	14.612.395,41 €	22.324.114,28 €
2023	Pressupost inicial Aprovat per la Junta Rectora el 27 d'octubre 2022		2.572.777,19 €

Durant aquests anys, el pressupost que s'ha destinat a aconseguir els objectius fixats en el Pla de gestió s'ha incrementat un 60,67%, i ha passat dels 3.093.810,27 € el 2018, als 4.970.088,69 € el 2022.

L'aportació pressupostària més gran correspon a l'any 2021 quan el Consorci va gestionar 5.811.869,02€, coincidint amb el desè aniversari de la declaració de la Serra com a Patrimoni Mundial.

L'any 2020, el pressupost també va superar els 5 milions d'euros (5.119.132,03€). Aquesta quantia major respon a la incorporació dels romanents ordinaris de l'exercici anterior (2.068.990,35€); a l'aportació extraordinària per dur a terme el projecte del Centre Serra de Tramuntana a Raixa (500.000€), i a la dotació pressupostària de les dues convocatòries de subvencions extraordinàries publicades aquests anys: per millorar espais de la Serra de Tramuntana en del Pla Mallorca Reacciona, 1.000.000 d'euros, i per donar suport als afectats pel temporal del 29 d'agost del 2020, 180.000€.

Amb relació a la distribució que s'ha fet d'aquest pressupost, gairebé el 30% (28,45%) del total de què es disposava, 6.351.222.43€, ha servit per dotar el pla estratègic de subvencions anuals, la principal eina del Consorci per incentivar i promoure la rehabilitació i la conservació del patrimoni cultural i natural de la Serra.

Pel que fa a la resta de la quantia econòmica, la distribució s'ha centrat en donar suport a la materialització de diferents projectes per donar a conèixer la Serra com a patrimoni mundial, crear consciència dels valors paisatgístics, històrics i culturals, i promocionar els sectors econòmics propis del territori (turisme, agricultura, ramaderia, comerç, artesanía, indústria de transformació agroalimentària) amb criteris de sostenibilitat mediambiental, respecte al paisatge i als elements patrimonials que foren claus en la declaració de la UNESCO.

Tot plegat s'ha aconseguit amb el desenvolupament de les línies d'actuació següents:

- Educació, formació i divulgació dels valors de la Serra entre estudiants i formadors, amb accions com les visites d'escolars al territori o el programa d'Aprenentatge i Servei.
- Programes socials, esportius i culturals dirigits al públic en general. En aquesta línia s'inclouen, per exemple, exposicions itinerants de caire divulgatiu, programes com el de les rutes culturals guiades, visites emblemàtiques a les possessions de la Serra o les curses de la Serra de Tramuntana, entre d'altres.
- Estudis sobre incidència turística, càrregues, promoció i desenvolupament a la Serra de Tramuntana, amb l'objectiu d'identificar les debilitats i les mesures que es poden adoptar per millorar la qualitat de vida dels habitants de la Serra.
- Promoció dels valors que fomentaren la declaració amb el patrocini i l'organització d'esdeveniments culturals i esportius.
- Iniciatives per millorar la promoció i la comercialització dels productes i serveis de la Serra per fomentar que es mantengui l'activitat productiva, amb especial incidència en els productes agroalimentaris locals i en l'activitat productiva tradicional, coordinant tots els agents implicats. En aquesta línia s'inclou com a fita més important la creació del Distintiu Serra de Tramuntana.

- Redacció d'estudis, projectes i treballs tècnics relacionats amb el Pla de gestió de la Serra de Tramuntana, destinats a identificar les estratègies més adients per garantir la gestió òptima dels valors que varen ser fonamentals en la declaració de la UNESCO. En el marc d'aquesta línia, el treball més significatiu que s'ha fet ha estat el Sistema d'Indicadors de la Serra.

- Desenvolupament de projectes vinculats a centres d'interpretació i punts d'informació que fomentin el coneixement dels valors de la Serra entre la ciutadania i els visitants.

- Iniciatives per mantenir la presència i la participació del Consorci en els diferents estaments d'àmbit estatal com el Ministeri de Cultura i la xarxa de gestors de llocs Patrimoni Mundial d'Espanya, *Alianza de Paisajes Culturales de España*, la qual el Consorci ha ostentat la Presidència aquest quinquenni.

A banda de les actuacions vinculades a la promoció de la Serra com a Patrimoni Mundial, la distribució pressupostària del Consorci preveu també les despeses derivades del funcionament diari de l'ens i dels seus òrgans de Govern. També es reserva una quantitat anual per contractar assistència tècnica externa per organitzar jornades, conferències, seminaris i altres projectes.

El 30% del pressupost de què disposa el Consorci es destina al pla estratègic de subvencions anuals, la principal eina per incentivar la conservació del patrimoni cultural de la Serra de Tramuntana.

**ORGANIGRAMA Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial
(a 31 de desembre de 2022).**

Catalina Cladera Crespi	Presidenta
Maria Antònia Garcías Roig	Vicepresidenta
Miquel Vadell Balaguer	Director insular de Territori - Consell de Mallorca
Pere J. Rosifol Andreu	Cap de servei jurídic
Josep Bernales Sastre	Cap de servei tècnic
Maria Moll Mas	Cap de secció de dinamització
Joana Serra Caimari	Cap de gestió econòmica
Maria Antònia Beltran Celià	Tècnica jurídica
Magdalena Garcías Bosch	Tècnica administració general
Marta Carol Saumell	Tècnica comunicació digital
Francisca Bennasar Andreu	Auxiliar administrativa
Francisca Pedregosa Miralles	Dissenyadora gràfica (Programa Joves Qualificats SOIB)

SERRA DE **TRAMUNTANA** MALLORCA
PATRIMONI MUNDIAL

Organització educativa,
científica i cultural
de Nacions Unides

El Paisatge Cultural de
la Serra de Tramuntana
inscrit a la Llista del
Patrimoni Mundial el 2011

